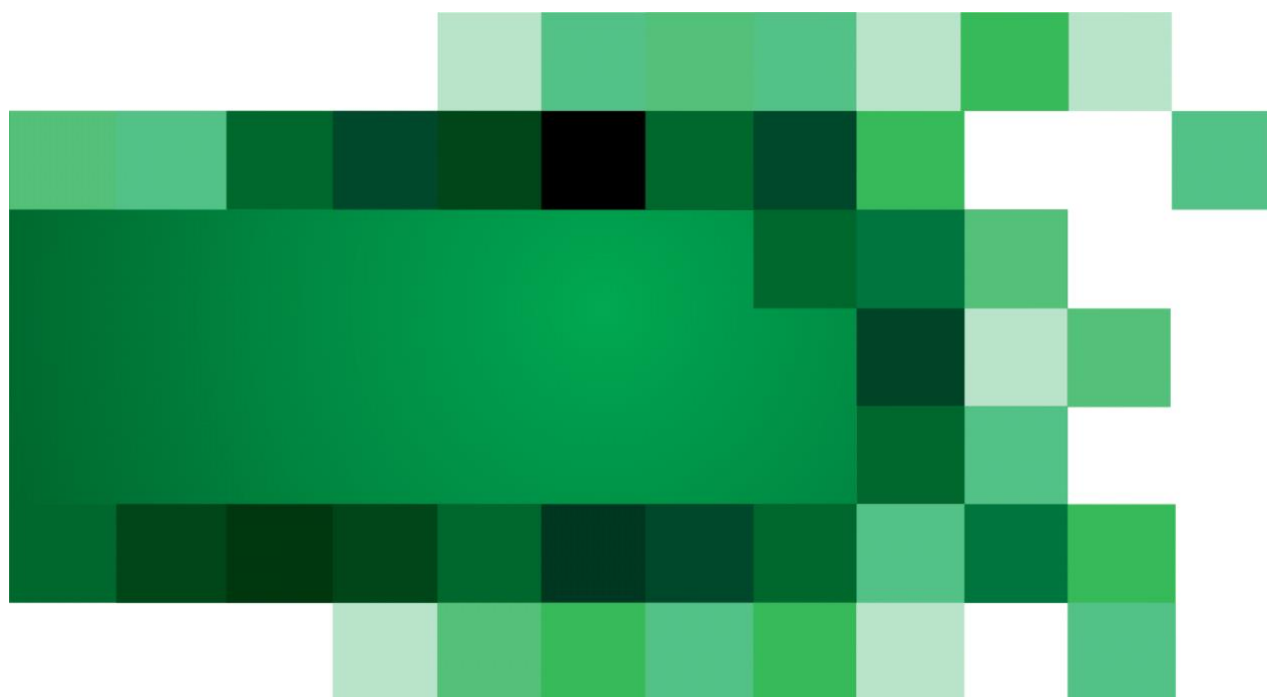

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Bytom Odrzański, styczeń 2025 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	6
2. Uwarunkowania prawne i definicja rewitalizacji.	7
2.1. Ustawa o Rewitalizacji (9 października 2015r).	8
2.2. Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.	11
2.3. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	15
3. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	15
4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	29
4.1. Sfera społeczna.....	37
4.2. Sfera gospodarcza	44
4.3. Sfera techniczna	47
4.4. Sfera przestrzenno – funkcjonalna.....	50
4.5. Sfera środowiskowa	53
5. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji - określenie, w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium najbardziej wymagającego wsparcia	56
5.1. Metodologia delimitacji obszarów zdegradowanych	57
5.2. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego	58
5.3. Określenie obszarów zdegradowanych.....	61
6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)	83
7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk	85
8. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	93
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 1	98
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 2	101
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 3	102
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PODSTAWOWEGO nr 4	105
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PODSTAWOWEGO nr 5	109
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PODSTAWOWEGO nr 6	111
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PODSTAWOWEGO nr 7	114
9. Charakterystyka (zbiorczy opis) pozostałych/uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	117
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 1	118
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 2	120
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 3	122
Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 4	124
10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji	125

11. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć (podstawowych i uzupełniających)	134
12. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	142
12.1. Partycypacja na etapie diagnozy	142
12.2. Partycypacja na etapie tworzenia GPR	145
12.3. Partycypacja na etapie wdrażania GPR	145
12.4. Partycypacja na etapie monitoringu i ewaluacji działań	146
13. System wdrażania programu rewitalizacji i sposób zarządzania tym procesem	146
14. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	149
13. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach Rady Miejskiej w Bytomiu Odrzańskim	152
13.1 określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego	152
13.2 określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 – dotyczy uchwały powołującej Komitet Rewitalizacji	152
14. Wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania	152
15. Wskazanie sposobu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	152
Spis załączników:	153

Spis tabel

Tabela 1. Cele Gminy Bytom Odrzański	26
Tabela 2 Obszary gminy poddane diagnozie	31
Tabela 3 Obszary gminy poddane diagnozie	32
Tabela 4. Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów.	38
Tabela 5 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera społeczna.	40
Tabela 6 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera społeczna	43
Tabela 7. Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów.	45
Tabela 8. Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera gospodarcza.	45
Tabela 9. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera gospodarcza.	46
Tabela 10. Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów.	48
Tabela 11. Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera techniczna.	48
Tabela 12. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera techniczna.	50
Tabela 13. Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów.	51
Tabela 14. Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera przestrzenno – funkcjonalna.	51
Tabela 15 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera przestrzenno - funkcjonalna	53
Tabela 16. Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów	54
Tabela 17. Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera środowiskowa.	54
Tabela 18 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera środowiskowa	56
Tabela 19 Granice obszarów problemowych	57
Tabela 20. Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze społecznej	62
Tabela 21 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze gospodarczej.	64
Tabela 22. Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze technicznej.	65
Tabela 23 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.	66
Tabela 24 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze środowiskowej	67
Tabela 25. Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze społecznej.	68
Tabela 26 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze gospodarczej	70
Tabela 27. Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze technicznej.	71
Tabela 28 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	73
Tabela 29 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze środowiskowej	74
Tabela 30. Liczba punktów „końcowych” przyznana danemu obszarowi funkcjonalnemu w odniesieniu do analizowanych sfer i liczba punktów „ostatecznych”.	76
Tabela 31. Obliczenie wskaźnika granicznego służącego wyznaczeniu obszarów zdegradowanych. ...	76
Tabela 32. Charakterystyka obszaru rewitalizacji w gminie Bytom Odrzański.	78
Tabela 33 Cele programu rewitalizacji	86
Tabela 34 Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej	98
Tabela 35 Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – Centrum Integracji Społecznej.	100
Tabela 36 Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – spółdzielnia socjalna	102
Tabela 37 Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap V	105
Tabela 38 Modernizacja budynku domu kultury wraz ze zwiększeniem dostępności do usług kulturalnych, w tym za pośrednictwem Internetu	109
Tabela 39 Rewitalizacja parków, skwerów i terenów zielonych z nadaniem nowych funkcji społecznych w/w obiektom	111
Tabela 40 Zwiększenie powierzchni obszarów zieleni miejskiej	114

Tabela 41 Rewitalizacja i termomodernizacja budynków, w tym budynków mieszkalnych – inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków oraz w tkankę urbanistyczną gminy, przywracająca dawną świetność istniejącej zabudowie i porządkującą przyległy teren.....	118
Tabela 42 Rewitalizacja obiektów sakralnych (kościół, cmentarz) i nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych i kulturowych	120
Tabela 42 Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji	122
Tabela 44 Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji	124
Tabela 45 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań podstawowych Programu Rewitalizacji	136
Tabela 46 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań uzupełniających Programu Rewitalizacji ...	137
Tabela 47 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań podstawowych Programu Rewitalizacji – harmonogram.....	138
Tabela 48 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań uzupełniających Programu Rewitalizacji - harmonogram.....	139

Spis Rysunków

Rysunek 1. Typy programów rewitalizacji.....	11
Rysunek 2. Cel główny i cele szczegółowe Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.	17
Rysunek 3 Cele Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.....	22
Rysunek 5. Sfera społeczna – kryteria delimitacji.	37
Rysunek 6. Sfera gospodarcza – kryteria delimitacji.....	44
Rysunek 7. Sfera techniczna kryteria delimitacji.....	47
Rysunek 8 Sfera przestrzenno - funkcjonalna.	50
Rysunek 9. Sfera środowiskowa	53
Rysunek 10. Obszar rewitalizacji.	78
Rysunek 11. Mapa miasta i gminy z zaznaczonym obszarem rewitalizacji.....	79
Rysunek 11 Zarządzenie Burmistrza Bytomia Odrzańskiego w sprawie powołania Zespołu ds. Rewitalizacji.....	149

1. Wprowadzenie

Rewitalizacja to proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, którego realizacja odbywa się poprzez przedsięwzięcia kompleksowe i zintegrowane, uwzględniające istotne aspekty w sferach społecznej, funkcjonalno-przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.

Rewitalizacja jest procesem wieloletnim, skoncentrowanym terytorialnie, inicjowanym i sterowanym przez Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST), prowadzonym w ścisłej współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Ze względu na różnorodność aspektów i interesów wszystkich uczestników procesu rewitalizacji konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany, zgodny z celami interesariuszy. Takim instrumentem jest Gminny Program Rewitalizacji. Stanowi on płaszczyznę koordynacji różnorodnych działań ukierunkowanych na realizację wizji i osiągnięcie celów rewitalizacji obszaru rewitalizacji. Program rewitalizacji jest niezwykle ważnym dokumentem. Musi on sprostać wymaganiom, jakie związane są z cechami rewitalizacji, jej wielowątkowością, kompleksowością, koniecznością zaangażowania mieszkańców i wielu innych podmiotów, skoordynowaniem pracy różnych ośrodków władzy. Program rewitalizacji porządkuje działania rewitalizacyjne i nadaje całemu procesowi niezbędne ramy formalne.

Proces tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030 opierał się na następujących priorytetach:

- kompleksowej i rzetelnej diagnozie sytuacji obszarów wsparcia,
- wyznaczeniu celów operacyjnych i głównych pól interwencji, w których skoncentrowane zostaną działania rewitalizacji, aby wywołane przez nie impulsy odniosły jak najlepszy skutek,
- zapewnieniu kompleksowości działań rewitalizacji poprzez łączenie projektów o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym,
- włączeniu społeczności lokalnej do tworzenia PR i na każdym etapie jego realizacji, przy wyborze projektów dążenie do trwałości działań i efektów,
- montażu finansowym z różnych źródeł.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji, prowadzone są w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) i zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową,

energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych). W związku z różnorodnością zjawisk degradacji i podejść do ich przezwyciężenia podstawową wskazówką prowadzenia rewitalizacji powinno być dążenie do programowania i prowadzenia działań jak najbardziej dopasowanych do uwarunkowań.

Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji wskazanego w programie rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno – funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi oraz interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów (w szczególności lokalnych społeczności, przedsiębiorców, a także innych interesariuszy procesu rewitalizacji i ekspertów) w procesy programowania i realizacji działań rewitalizacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Ponadto, rewitalizacja ma sprzyjać poprawie ładu przestrzennego, realizacji idei miasta zwartej, przeciwdziałaniu niekontrolowanej suburbanizacji zwłaszcza na styku obszar miejski obszar wiejski.

2. Uwarunkowania prawne i definicja rewitalizacji.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzonych w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Program Rewitalizacji.

Działania dotyczące rewitalizacji wpisują się także w szerszy kontekst działań Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczących polityki przestrzennej kraju, w szczególności Krajowej Strategii

Rozwoju Regionalnego 2030 i Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, m.in. w zakresie:

- przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego,
- przeciwdziałania suburbanizacji,
- optymalizacji gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi, głównie poprzez nadanie priorytetu inwestycjom typu brownfield zamiast greenfield, głęboką przebudowę i adaptację zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji, np. kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, gospodarczych oraz rekultywację terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze.

2.1. Ustawa o Rewitalizacji (9 października 2015r).

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. stworzyła ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce a zawarte w niej regulacje mają zachęcać coraz więcej samorządów do prowadzenia tego procesu. Jej zapisy uporządkowały pojmowanie rewitalizacji. Powinna być ona dobrze zaplanowana i uwzględniać sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Rewitalizacja nie jest jedynie remontem, modernizacją czy odbudową, ale kompleksowym, wielowymiarowym procesem, którego głównym celem jest trwałe podniesienie jakości życia na obszarze zdegradowanym. Musi więc zawierać dopasowane do danego miejsca działania aktywizacyjne, edukacyjne, kulturalne, integrujące lokalną społeczność.

W ustawie wprowadzono definicję legalną rewitalizacji, wskazując w art. 2 ust. 1, że jest to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Proces ten dotyczyć ma wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego. Szczegółowa definicja tego obszaru oraz sposób jego wyznaczania opisane są w rozdziale 3 ustawy. Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego należy rozumieć jako spowodowanie zmiany w zakresie intensywności występowania niekorzystnych zjawisk (art. 9 ustawy) do takiego poziomu, który przesądzi o utracie przez obszar charakteru obszaru zdegradowanego – na tle całego terytorium gminy miano to zyska wówczas inny obszar, cechujący się większym stopniem nasilenia tych zjawisk, bądź stwierdzony zostanie brak możliwości wskazania obszaru, który w ten negatywny sposób będzie się wyróżniał.

Rewitalizacja, stanowiąca zasadniczo zadanie publiczne, prowadzona ma być nie tylko przez podmioty publiczne, lecz przez interesariuszy tego procesu. Deklaracja ta podkreśla złożoność procesu rewitalizacji, który dla pełnego powodzenia wymaga zaangażowania nie tylko odpowiednich władz

publicznych, lecz również innych osób i podmiotów, których szeroko pojęte interesy spotykają się na obszarze rewitalizacji. W ustawie zawarto dodatkowo otwarty katalog interesariuszy, wskazując, że są nimi w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- pozostali mieszkańcy gminy, nie mieszkający na obszarze rewitalizacji;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- podmioty inne niż organy władzy publicznej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa (np. spółki Skarbu Państwa realizujące inwestycje infrastrukturalne, Agencja Mienia Wojskowego).

Jednym z istotniejszych elementów ustawy jest uregulowanie kwestii dotyczących gminnych programów rewitalizacji (GPR). Będą one podstawowym narzędziem prowadzenia rewitalizacji, zapewniającym jej kompleksowość oraz działania w ścisłej współpracy ze społecznością lokalną (a także realizowanych przez nią samą). Jego podstawą powinno być wyznaczenie obszarów wymagających działań oraz przedstawienie całościowej strategii ich prowadzenia.

Innym rozwiązaniem wzmacniającym uczestnictwo mieszkańców w procesach rewitalizacji jest przewidziana w ustawie instytucja Komitetu Rewitalizacji, czyli forum opiniującego i doradczego, w skład którego wejdą przedstawiciele gminy i lokalnej społeczności. Komitet będzie współpracował z samorządem w czasie przygotowania i realizacji procesu rewitalizacji.

Założenia ustawy przewidują także dwa specjalne rozwiązania ułatwiające prowadzenie rewitalizacji w gminie. Nie będą one obowiązkowe – będą mogły być stosowane w zależności od potrzeb i charakterystyki zaplanowanych działań. Są nimi:

- utworzenie na obszarach rewitalizowanych Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR). Status SSR umożliwi korzystanie ze szczególnych udogodnień (np. możliwość przyznania dotacji na remonty budynków), a także uprości procedury administracyjne związane z realizacją GPR;
- uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji (szczególna forma miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego), który będzie podstawą realizacji przekształceń urbanistycznych oraz prac inwestycyjno-budowlanych ujętych w GPR. Regulacje cechujące tę

specjalną postać planu miejscowego to np. możliwość zawarcia w planie miejscowym koncepcji urbanistycznych czy przypisania do nieruchomości szczegółowych warunków realizacji inwestycji przewidzianych w Planie.

Ustawa, definiując rewitalizację, wprowadza jednocześnie zasady ogólne warunkujące sposób i tryb prowadzenia tego procesu. Zasady te rozwinięte są w dalszej części ustawy, jednak ich doniosłość uzasadniała ustanowienie ich we wstępnej części regulacji.

Pierwszą z zasad jest wymóg prowadzenia rewitalizacji w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie. W definicji rewitalizacji wskazano, że elementy te składają się na partycypację społeczną. Szczegółowe wymagania odnośnie sposobu zapewnienia udziału społeczeństwa w procesach rewitalizacyjnych zawiera rozdział 2 ustawy, zaś o jego jawności przesądzają dodatkowo przepisy odrębne, np. ustawy o dostępie do informacji publicznej, która reguluje sposób prowadzenia Biuletynu Informacji Publicznej stanowiący publikator dokumentów opisanych w ustawie.

Kolejna zasada dotyczy inkluzji społecznej. Zgodnie z jej brzmieniem, rewitalizacja prowadzona ma być w sposób zapobiegający wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie warunków korzystania z gminnego zasobu mieszkaniowego. Zasadę tę realizują przepisy szczegółowe ustawy, w tym art. 15 ust. 4 (objęcie mieszkańców obszaru rewitalizacji działaniami, niezależnie od ich aktualnego miejsca zamieszkania), art. 28 ust. 3 (wyraźna preferencja dla możliwości powrotu lokatora do remontowanego lokalu mieszkalnego) oraz art. 40 (nakazujący uwzględnienie w polityce czynszowej gmin mieszkańców obszaru rewitalizacji).

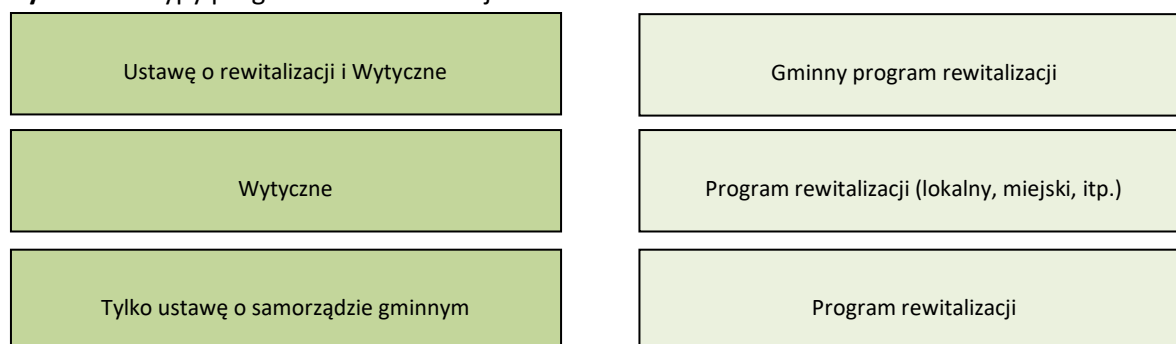
Ostatnią z ogólnych zasad prowadzenia rewitalizacji jest zasada uniwersalnego projektowania, w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., która po ratyfikacji przez Polskę stanowi element krajowego porządku prawnego. Pojęcie uniwersalnego projektowania rozumiane jest przez Konwencję jako projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania (art. 2 Konwencji). Zasada ta adresowana jest zatem do różnych działań możliwych do przeprowadzenia w ramach rewitalizacji, w tym działań planistycznych i budowlanych.

Katalog zasad ogólnych uzupełniono o przepis zobowiązujący gminę do współpracy przy procesie rewitalizacji, zarówno z jednostkami samorządu terytorialnego wyższego stopnia (powiatem, województwem), jak i administracją rządową oraz innymi podmiotami realizującymi uprawnienia Skarbu Państwa (np. spółkami). Przepis ten koresponduje z zadeklarowaną w definicji rewitalizacji zasadą, zgodnie z którą jest to proces realizowany nie tylko przez gminę, lecz przez wszystkich interesariuszy.

2.2. Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

Do końca 2023r. obowiązywał okres przejściowy, w którym możliwe było prowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzez następujące typy programów rewitalizacyjnych sporządzanych w oparciu o:

Rysunek 1. Typy programów rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

Od przyjętego typu programu uzależniano korzystanie ze środków unijnych i krajowych (spełnienie wymogów Wytycznych) oraz narzędzi ustawowych (spełnienie dodatkowych wymogów ustawy o rewitalizacji).

Natomiast na lata 2021-2027 zostały opracowane „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”, które wskazują że podstawą ubiegania się o środki unijne w perspektywie finansowej 2021-2027 jest ustawowy gminny program rewitalizacji.

Zasady mają wesprzeć i usprawnić realizację instrumentów terytorialnych podmiotom, które są odpowiedzialne za ich wdrażanie – przede wszystkim partnerstwom jednostek samorządu terytorialnego oraz społecznościom lokalnym. Przygotowanie i opublikowanie tego dokumentu wynika bezpośrednio z zapisów Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027. Jego celem jest:

- omówienie przepisów dot. instrumentów terytorialnych na lata 2021-2027, w szczególności tych wynikających z ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa)

- przedstawienie rekomendacji opartych na doświadczeniach z wdrażania instrumentów terytorialnych w perspektywie 2014-2020.

Opierając się na dotychczasowych doświadczeniach w realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce, w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 przewidziano wdrażanie wszystkich narzędzi terytorialnych wymienionych w art. 28 rozporządzenia UE 2021/1060, w tym także tych, które zostały wypracowane w ramach polityki spójności w latach 2014-2020, tj.:

- zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT);
- rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS);
- a także nowego narzędzia: inne instrumenty terytorialne (IIT).

Inny instrument terytorialny w systemie wdrażania polityki spójności w Polsce będzie mógł być wykorzystany m.in. do wspierania rewitalizacji. Dlatego w dokumencie znajduje się także cały rozdział poświęcony rewitalizacji, tj. Rozdział 4 Wdrażanie IIT w obszarze rewitalizacji. W rozdziale wskazano podstawy opracowania gminnego programu rewitalizacji i jego wpisu do wojewódzkiego wykazu gminnych programów rewitalizacji. Wskazano zasady wyboru projektów rewitalizacyjnych do dofinansowania, ich finansowania i monitorowania. Podkreślono także rolę Zespołów ds. rewitalizacji. Zapisy wskazują wprost, że GPR będą obligatoryjnie pełnić funkcję strategii IIT w odniesieniu do przewidzianych w nich działań finansowanych ze środków polityki spójności. Ponieważ GPR jest sporządzany w procesie partycypacyjnym, aby spełniał warunki strategii IIT, wystarczy uzupełnić GPR o opis procesu zaangażowania partnerów społeczno- gospodarczych. Gmina przygotowująca GPR powinna korzystać z różnorodnych form włączania mieszkańców w proces prac nad dokumentem, który docelowo stanowi „mapę drogową” dla procesu rewitalizacji. Proces partycypacji powinien być szczegółowo zaplanowany, przygotowany i dostosowany do konkretnych interesariuszy biorących w nim udział np. mieszkańców, przedsiębiorców, osób starszych czy dzieci.

„Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027” wskazują, że gminny program rewitalizacji jest sporządzany dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego w drodze uchwały rady miejskiej.

Potwierdzeniem spełnienia przez obszar zdegradowany przesłanek jego wyznaczenia jest diagnoza gminy obejmująca analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych dla całego obszaru gminy. Diagnoza przygotowana jest z wykorzystaniem obiektywnych i weryfikowalnych mierników oraz metod badawczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań. Do przygotowania diagnozy powinny być wykorzystane najbardziej aktualne dane, którymi gmina dysponuje lub które może pozyskać. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz jednocześnie musi być zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Cechy GPR wyrażają sposób pracy nad dokumentem. Zaplanowane w jego ramach działania muszą być jednocześnie kompleksowe, zintegrowane, skoncentrowane i komplementarne. Każda z cech jest konsekwencją i uzupełnieniem kolejnej.

1. **Kompleksowość i podejście zintegrowane:** Przyjęcie podejścia zintegrowanego w rewitalizacji wymaga od decydentów stworzenia GPR, które odpowiadają na autentyczne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wymaga to określania celów w oparciu o analizę wyzwań i potencjałów, przed jakimi stoi dany obszar. Tym samym GPR zawiera działania uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy obszaru rewitalizacji zgodnie z przeprowadzoną diagnozą. Jednocześnie podejście zintegrowane ma zabezpieczyć przed realizacją pojedynczych, niepowiązanych ze sobą przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. W odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych oznacza to, że realizacja inwestycji infrastrukturalnych musi być wpisana w szerszą koncepcję działań rewitalizacyjnych, a zatem nie może być celem samym w sobie.
2. **Koncentracja:** Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powodują, że GPR dotyczy terenu o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmującego całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętego szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania rewitalizacyjne skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi. Co do zasady, przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji. Do objęcia wsparciem można jednak dopuszczać także przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane poza tym obszarem, jeżeli wynika to z ich specyfiki i służą realizacji celów wynikających z GPR (co dopuszcza zapis art. 15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji). Takie przypadki wymagają jednak szerszego uzasadnienia oraz wskazania siły tych powiązań i efektywności oddziaływania danego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.
3. **Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych:** Wymogiem koniecznym dla wspierania przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.
Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji GPR wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wdrażanymi zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim, ale oddziałującymi na obszar rewitalizacji. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest aby:
 - przedsięwzięcia realizowane były na całym obszarze rewitalizacji a nie punktowo, w pojedynczych miejscach;

- poszczególne przedsięwzięcia wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz aby zachodził między nimi efekt synergii;
- prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając że GPR będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru rewitalizacji.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania realizacją GPR, który pozwoli na efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania realizacją GPR w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania.

Komplementarność międzyokresowa ma gwarantować ciągłość procesu rewitalizacji w zmieniających się uwarunkowaniach formalno-prawnych. Dotyczy to zmiany formuły programu realizacji w związku z zakończeniem okresu przejściowego określonego w ustawie o rewitalizacji, a także zasad wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności w poszczególnych perspektywach finansowych (2007-2013, 2014-2020, 2021-2027), stanowiących jedno z głównych źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Komplementarność źródeł finansowania ma zagwarantować finansowanie GPR z kilku źródeł, skłonić to tworzenia montażu finansowych, aby uniezależnić realizację GPR od dostępności finansowania z jednego źródła. W praktyce oznacza to, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne opierać się mają na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia z różnych funduszy i programów unijnych, w szczególności EFRR i EFS+.

Za prowadzenie wykazów oraz opiniowanie gminnych programów rewitalizacji odpowiedzialne są Zespoły ds. rewitalizacji powoływane przez właściwe Instytucje Zarządzające programami regionalnymi. Wykaz obejmuje co najmniej:

- nazwę gminy,
- pełny tytuł gminnego programu rewitalizacji,
- datę, numer i tytuł uchwały dotyczącej przyjęcia przez gminę gminnego programu rewitalizacji oraz link do uchwały na stronie BIP gminy,
- datę wydania pozytywnej opinii.

W województwie lubuskim opiniowanie GPR odbywa się e oparciu o zapisy „Procedury weryfikacji

gminnych programów rewitalizacji w województwie lubuskim w perspektywie UE 2021-2027” przyjętej przez Zarząd Województwa uchwałą nr 366/5176/23 z dnia 7 listopada 2023 roku. Niniejszy dokument określa zasady weryfikacji GPR i ich wpisywania na Wykaz, na podstawie których będzie możliwe ubieganie się o dofinansowanie projektów złożonych w ramach działań FEWL 21-27 w obszarze rewitalizacji

2.3. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu został przedłożony do zaopiniowania Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

3. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Gminny Program Rewitalizacji to nie jedyny dokument dotyczący planowania przyszłych działań na obszarze gminy. Istnieje wiele innych dokumentów, które dotyczą rozwoju danego terenu, określających jednocześnie sposoby na osiągnięcie zamierzonych celów. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z innymi dokumentami strategicznymi o zasięgu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Ta komplementarność wpływa znacząco na podniesienie efektywności podejmowanych działań w ramach procesu rewitalizacji, podnosi ogólną wartość i prawdopodobieństwo realizacji niniejszego dokumentu.

DOKUMENTY O CHARAKTERZE KRAJOWYM

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

SOR została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. i jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2030. SOR przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on

oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Nowy model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Jego fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on całemu społeczeństwu.

SOR zmierza do zmiany struktury gospodarki na rzecz uczynienia jej bardziej innowacyjną, efektywnie wykorzystującą zasoby kapitału rzeczowego i ludzkiego. Polityka regionalna doprowadzić ma do zwiększenia efektywności interwencji publicznej, w szczególności w odniesieniu do słabszych regionów, podregionów, miast i obszarów wiejskich, nie rezygnując jednak z wykorzystania potencjałów terytoriów wysoko rozwiniętych.

Głównym celem SOR jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Oczekiwanym efektem realizacji Strategii będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Najważniejszym zakładanym rezultatem jest zwiększenie przeciętnego dochodu gospodarstw domowych do 76-80% średniej UE do roku 2020 (cel został osiągnięty), a do roku 2030 r. zbliżenie do poziomu średniej UE, przy jednoczesnym dążeniu do zmniejszania dysproporcji w dochodach między poszczególnymi regionami.

W Strategii wyszczególniono także cele szczegółowe:

Cel 1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna).

Cel 2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie).

Cel 3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE) oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

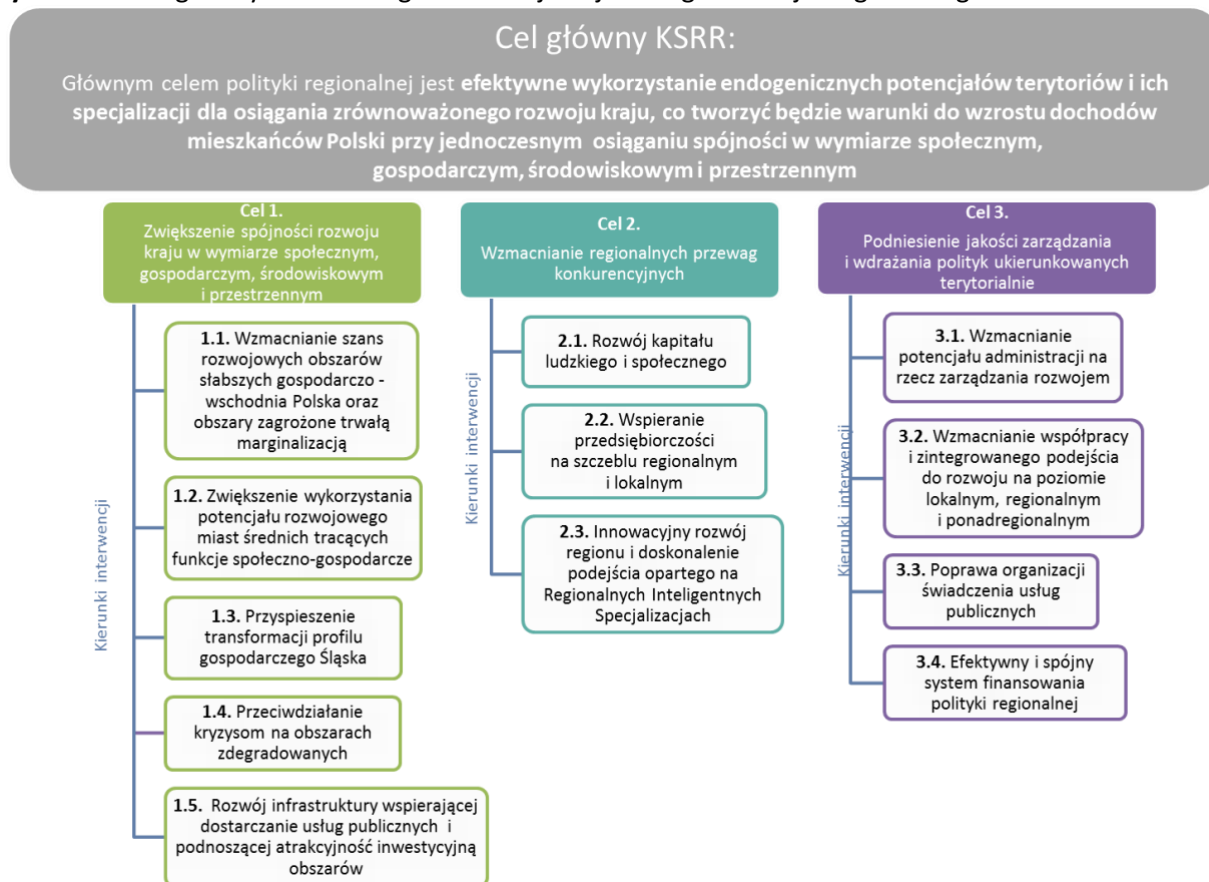
Oczekiwanym efektem realizacji SOR będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Dzięki tak sformułowanym celom dokumentu widać ich jasne powiązanie z założeniami Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024-2030, który wpisuje się szczególnie w cel 3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego określa cele i priorytety rozwoju Polski w terytorialnym wymiarze. Rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Pomimo utrzymującego się od wielu lat wzrostu gospodarczego w Polsce, zauważalny jest proces narastania nierówności rozwojowych – niektóre regiony czy subregiony i największe aglomeracje atrakcyjniejsze dla lokalizowania nowych, proeksportowych inwestycji rozwijają się jeszcze szybciej. Dla polityki regionalnej oznacza to konieczność koncentracji wsparcia na przeciwdziałaniu nadmiernym dysproporcjom rozwojowym, zarówno między regionami, jak i w samych regionach. Rolą KSRR jest powiązanie i koordynacja działań realizujących cele o charakterze horyzontalnym, jakimi jest wzmacnianie konkurencyjności wszystkich regionów, miast i obszarów wiejskich (cele 2 i 3) z celem 1 zapewniającym większą spójność rozwoju kraju, poprzez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo.

Rysunek 2. Cel główny i cele szczegółowe Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Źródło: www.gov.pl

Zaplanowany proces rewitalizacji wyznaczonych obszarów Gminy Bytom Odrzański wpisuje się przede wszystkim w cel szczegółowy 1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz cel szczegółowy 1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych. Zakres interwencji celu 1.2 obejmuje m.in. nadanie nowych funkcji zdegradowanym obszarom miejskim, a także włączanie społeczności lokalnych, w szczególności PES w planowanie i realizację procesu rewitalizacji. Natomiast w opisie celu 1.4 napisano wprost: Działania rewitalizacyjne będą prowadzone na różnego typu obszarach miejskich i wiejskich, które nie są w stanie poradzić sobie same ze skalą lokalnych wyzwań i problemów spowodowanych degradacją zabudowy, czy pozostałymi elementami tkanki miejskiej, licznymi problemami gospodarczymi, demograficznymi, przestrzennymi i środowiskowymi. Z zapisów tych wynika jasno, że Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024-2030 obejmuje działania wymienione w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Dokument został opracowany zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady i mechanizmy koordynacji, wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Tym samym KPZK 2030 ma wiele cech strategii ogólnorozwojowej, łącząc elementy zagospodarowania przestrzennego z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego.

Cele główne i szczegółowe Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności

- 1.1 Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych największych polskich miast;
- 1.2 Intensyfikacja powiązań funkcjonalnych pomiędzy głównymi węzłami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym;
- 1.3 Integracja obszarów funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich.

Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników

rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów

- 1.1 Wspomaganie spójności w układzie krajowym;
- 1.2 Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej;
- 1.3 Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej

- 1.1 Poprawa dostępności polskich miast i regionów;
- 1.2 Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu;
- 1.3 Zarządzanie strategiczne i etapowanie inwestycji;

Cel 4: Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

- 4.1 Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych;
- 4.2 Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej;
- 4.3 Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej;
- 4.4 Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego;
- 4.5 Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów;
- 4.6 Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby;
- 4.5 Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa

- 1.1 Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie;;
- 1.2 Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi;

1.3 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

- 6.1 Wprowadzenie zintegrowanego (spójnego i hierarchicznego) systemu planowania społeczno - gospodarczego i przestrzennego zdolnego do efektywnej koordynacji działań podmiotów publicznych i polityk publicznych mających największe znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania;
- 6.2 Uporządkowanie regulacji zapewniających sprawność i powszechność działania systemu planowania przestrzennego;
- 6.3 Wzmocnienie instytucjonalne i jakościowe planowania przestrzennego.

Działania zaplanowane w procesie rewitalizacji wyznaczonych obszarów Gminy Bytom Odrzański wpisują się w cele Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Przeprowadzona rewitalizacja na terenie gminy przyczyni się m.in. do: wspomagania spójności w specyficznych obszarach problemowych (cel szczegółowy 2.3).

USTAWA O REWITALIZACJI

Ustawa o rewitalizacji została przyjęta przez Sejm RP 9 października 2015 r. i zawiera rozwiązania umożliwiające odnowę obszarów zdegradowanych społecznie oraz infrastrukturalnie. Zgodnie z ustawą, istotą rewitalizacji będą zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, podejmowane na konkretnym obszarze i prowadzone na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Bytom Odrzański oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gmin), dlatego też należy uznać, iż:

- 1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel główny określony w dokumencie – Cel główny: stworzenie ram prawnych dla rewitalizacji w Polsce, których obecnie brakuje, a także, poprzez zawarte w niej regulacje, zachęcać coraz więcej samorządów do prowadzenia tego procesu.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2030

14 lutego 2017 r. Rada Ministrów przyjęła Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju 2020 (z perspektywą do 2030). SOR wyznaczył nowe zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym. Przyjęcie SOR, nowej średniookresowej strategii rozwoju kraju, spowodowało konieczność weryfikacji i aktualizacji dotychczas obowiązujących zintegrowanych strategii rozwoju, w tym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL).

Strategia stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy.

Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR): Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, przede wszystkim w obszarze „Spójność społeczna”. Cel nawiązuje także do zagadnień wymienionych w ramach obszaru horyzontalnego SOR „Kapitału ludzki i społeczny”.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 wyznacza ponadto cztery cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych;

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;

Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;

Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Realizacja działań zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024-2030 wpisuje się w cel szczegółowy nr 4 Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030. Zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego wymaga działań w kilku obszarach. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu obejmuje działania, które z jednej strony tworzą podstawy bytu materialnego związanego z deprivacją materialną, z drugiej zaś tworzą system usług społecznych sprzyjający zarówno podniesieniu kompetencji społecznych dzieci i młodzieży, a jednocześnie umożliwiającym rodzicom (i opiekunom osób zależnych) aktywizację zawodową i społeczną w celu poprawy jakości życia rodzin. Zaplanowane działania rewitalizacyjne z pewnością przyczynią się do przeciwdziałania wykluczeniu w takim ujęciu, jak opisano w SRKL 2030.

DOKUMENTY O CHARAKTERZE WOJEWÓDZKIM

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO 2030

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXVIII/397/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 15 lutego 2021 r.) stanowi najważniejszy dokument

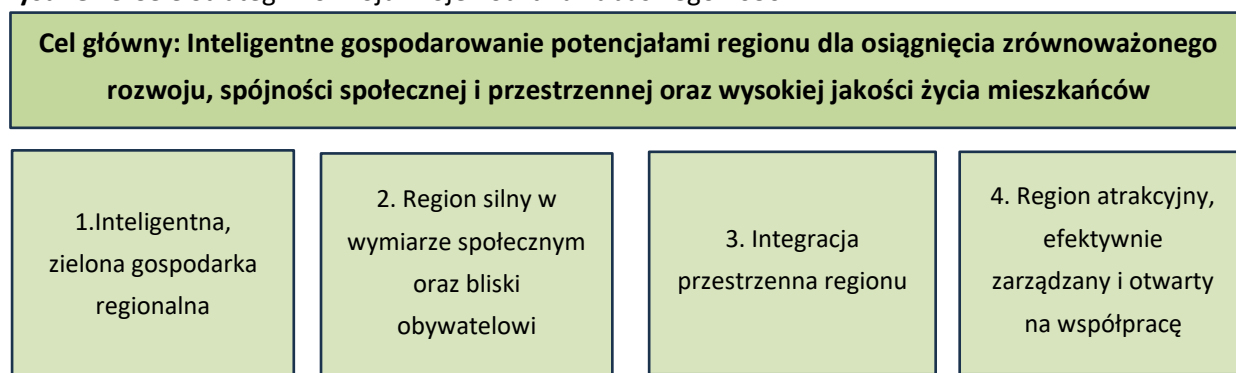
samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe i aspiracje jego mieszkańców. Strategia funkcjonować będzie, jako plan postępowania władz regionalnych, tak w procesie zarządzania województwem, jak i w inicjowaniu oraz rozwijaniu mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa.

Wizja województwa lubuskiego została określona w następujący sposób: **Województwo Lubuskie w 2030 roku to „zielona kraina inteligentnych technologii”, cechująca się wysoką jakością życia mieszkańców, co oznacza:**

- region nowoczesnej, innowacyjnej, zielonej gospodarki, dzięki współpracy przedsiębiorców z nauką rozwijający inteligentne specjalizacje;
- region otwartego i wielokulturowego społeczeństwa, zapewniający wszystkim mieszkańcom dostępność i wysoką jakość usług publicznych, w tym ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu z licznymi programami dla dzieci, młodzieży, seniorów i innych środowisk;
- region spójny przestrzennie, korzystający z dogodnego położenia przy zachodniej granicy Polski, wewnątrz i zewnątrz dobrze skomunikowany transportowo oraz sieciami teleinformatycznymi;
- region dorzecza Odry i Warty, pięknych jezior i lasów, skutecznie i odpowiedzialnie korzystający z bogactw naturalnych, zapewniający znakomite warunki do turystyki, rekreacji, produkcji zdrowej żywności i lubuskiego wina;
- region, w którym dwa największe miasta: Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski, wraz z obszarami funkcjonalnymi, współpracują ze sobą, rozwijają się dynamicznie i równomiernie, średnie i mniejsze miasta wzmacniają swoją rolę lokalnych i ponadlokalnych ośrodków rozwoju, w tym w partnerstwie miejsko-wiejskim, a na obszarach wiejskich kultywowane są tradycje, przy zapewnieniu wysokich standardów życia;
- region sprawnie zarządzany, efektywnie korzystający ze środków zewnętrznych, wspierający aktywność i współpracę obywateli, samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych.

Cel główny i cele strategiczne określone w dokumencie przedstawia poniżej przedstawiony rysunek.

Rysunek 3 Cele Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Gminnym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, poprzez uruchomienie szeregu kompatybilnych działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu, dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel określony w dokumencie SRWL 2030 – Cel strategiczny nr 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi, Cel operacyjny 2.2: Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów, Kierunek interwencji:
 - a. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego poprzez:
 - zwiększenie dostępności wysokiej jakości i innowacyjnych usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (również w odniesieniu do terenów wiejskich, tworzenie gospodarstw opiekuńczych),
 - wzmocnienie działań umożliwiający proces deinstytucjonalizacji usług, który polega na przejściu od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w społeczności lokalnej,
 - wsparcie i upowszechnienie modelu mieszkań chronionych i/lub wspomaganych, w tym treningowych,
 - działania profilaktyczne dotyczące wsparcia rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

WOJEWÓDZKI PROGRAM POMOCY SPOŁECZNEJ

Wojewódzki Program Pomocy Społecznej określa wyzwania i założenia pomocy społecznej w stosunku do możliwości, zasobów i zdiagnozowanych potrzeb Województwa Lubuskiego. Program przedstawia główne problemy społeczne, które dotyczą mieszkańców Województwa Lubuskiego. Wyznacza także kierunki działań związanych z poprawą życia mieszkańców Województwa Lubuskiego oraz zapobieganiem ich marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Cele Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej uwzględniają potrzeby wynikające z diagnozy problemów społecznych mieszkańców Województwa Lubuskiego oraz założenia dokumentów unijnych i krajowych odnoszących się do działań na rzecz włączenia społecznego.

Celem głównym WPPS jest: „Zmniejszenie skali ubóstwa mieszkańców województwa lubuskiego”.

W związku z realizacją celu głównego wyznaczono również następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży;
- Cel szczegółowy 2: Doskonalenie systemu wsparcia dla osób starszych;

- Cel szczegółowy 3: Poprawa jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie;
- Cel szczegółowy 4: Wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej;
- Cel szczegółowy 5: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Mając na względzie fakt, iż celem głównym Programu Rewitalizacji jest Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Bytom Odrzański oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gmin, jednoznacznie należy uznać, iż cel programu jest spójny z założeniami dokumentu tj. Cel szczegółowy nr 3: „Poprawa jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie”, w którym jednym z działań jest **„Wspieranie przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”** oraz **„Prowadzenie badań społecznych, mających na celu identyfikowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie”**. Program jest także odpowiedzią na następujące problemy zidentyfikowane w dokumencie tj. długotrwałe bezrobocie, skrajne ubóstwo i bezdomność. Powoduje to konieczność wdrożenia nowych i bardziej skutecznych instrumentów, które byłyby dostosowane do poprawy sytuacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (str.34 rozdział V. Cele Wojewódzkiego Programu Polityki Społecznej).

STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO NA LATA 2021-2030

Dnia 29 marca 2021 roku Sejmik Województwa Lubuskiego przyjął „Strategię Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021 – 2030”. Dokument ten jest ważnym elementem polityki regionalnej, uwzględniającej zapisy dokumentów krajowych oraz zasady europejskiej polityki regionalnej, mające wpływ na politykę społeczną województwa lubuskiego. Strategia poprzedzona została wnikliwą diagnozą problemów społecznych regionu. W oparciu o nią wytypowano główne problemy polityki społecznej oraz grupy społeczne, które mają być podmiotami polityki społecznej:

- starzenie się populacji – seniorzy,
- problemy psychospołeczne – dzieci i młodzież,
- problemy z wykonywaniem funkcji opiekuńczo-wychowawczej – rodzina,
- niepełnosprawność jako problem w wymiarze indywidualnym i społecznym – osoby z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi,
- osoby w kryzysie bezdomności.

Priorytetami (celami strategicznymi) polityki społecznej województwa lubuskiego w świetle Strategii są:

1. Poprawa jakości życia seniorów.
2. Doskonalenie systemu wsparcia dzieci i młodzieży.
3. Aktywna polityka prorodzinna.
4. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi.
5. Rozwój systemu wsparcia osób zależnych, w tym bezdomnych, opuszczających zakłady karne lub innych będących w kryzysie.
6. Doskonalenie zawodowe kadr pomocy i integracji społecznej.
7. Wzmocnienie ekonomii społecznej jako czynnika aktywizacji mieszkańców oraz zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnych

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030 dokumentuje zobowiązania wielu instytucji publicznych wobec osób i środowisk najbardziej narażonych na negatywny wpływ różnorodnych czynników. To właśnie ich potrzeby strategia uznaje za kluczowy aspekt polityki społecznej. Podobnie jak w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024-2030, który swoje założenia koncentruje na poprawie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

DOKUMENTY GMINNE

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BYTOM ODRZAŃSKI NA LATA 2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Bytom Odrzański na lata 2022-2030 jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania – efektem procesu planowania strategicznego. Przez strategię – w najogólniejszym znaczeniu – można rozumieć sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie rozwojem. Strategia identyfikuje najistotniejsze problemy rozwojowe, formułuje misję, cele strategiczne oraz wariantowe opcje rozwoju odnoszące się do sposobów osiągania założonych celów. Określa też kierunki i granice działania władz publicznych.

Strategia Rozwoju Gminy to plan długofalowego działania Rady Miejskiej w Bytomiu Odrzańskim, Burmistrza Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych oraz wszystkich, dla których ważne jest lepsze jutro gminy, wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmieniającego się otoczenia i działań innych podmiotów. Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju działanie takie jest ukierunkowane przez wartości i opcje uznane przez społeczność lokalną, bazujące na wewnętrznym potencjale sił i uwzględniające jej wewnętrzne słabości.

Władze gminy określiły w dokumencie następującą misję: wspólnie zapewnić wszystkim mieszkańcom wysoki poziom życia, dostęp do usług publicznych odpowiedniej jakości, możliwość

kształcenia, rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, a tym samym wzrostu poziomu zatrudnienia. Misja realizowana jest przez pryzmat celów strategicznych. Cel nadrzędny wyznacza podstawowe kryteria oceny procesów rozwojowych. Ważne, aby wskazywał na te efekty procesu rozwojowego, które są autentycznie najważniejsze dla lokalnej społeczności. Jednocześnie istotne jest, by były to wyniki możliwe mierzalne, pozwalające na późniejszą ocenę osiąganych rezultatów. Cel nadrzędny brzmi następująco: **Równowaga, wysoka jakość i stabilizacja życia oraz satysfakcja mieszkańców.**

Ze względu na stwarzanie w perspektywie długookresowej największych możliwości wzrostu, uznane one zostały za najważniejsze. Wyodrębniono 4 obszary priorytetowe, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

- Obszar 1. Rozwinięta infrastruktura gminna i efektywne zarządzanie rozwojem gminy,
- Obszar 2. Nowoczesna gospodarka, oparta na lokalnej specyfice, w tym zrównoważony rozwój, ochrona środowiska i klimatu,
- Obszar 3. Wysoka jakość życia mieszkańców oraz aktywne i wykształcone społeczeństwo obywatelskie,
- Obszar 4. Dziedzictwo kultury zachowane dla przyszłych pokoleń, Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego.

Dla każdego z powyższych obszarów priorytetowych sformułowany został cel strategiczny z którego z kolei wynikają cele operacyjne.

Tabela 1. Cele Gminy Bytom Odrzański

Obszar 1. Rozwinięta infrastruktura gminna i efektywne zarządzanie rozwojem gminy	Obszar 2. Nowoczesna gospodarka, oparta na lokalnej specyfice, w tym zrównoważony rozwój, ochrona środowiska i klimatu	Obszar 3. Wysoka jakość życia mieszkańców oraz aktywne i wykształcone społeczeństwo obywatelskie	Obszar 4. Dziedzictwo kultury zachowane dla przyszłych pokoleń, Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego
Cel nadrzędny: Równowaga, wysoka jakość i stabilizacja życia oraz satysfakcja mieszkańców			
Cel strategiczny I: Rozwój infrastruktury w Gminie oraz poprawa jakości zarządzania, opartego na współpracy i wykorzystaniu zasobów	Cel strategiczny II: Konkurencyjna gospodarka oparta m.in. o działalność sektora MMŚP, wykorzystująca lokalną specyfikę, w oparciu o zrównoważony rozwój, ochronę środowiska, zasobów naturalnych i klimatu	Cel strategiczny III: Poprawa jakości życia oraz aktywizacja i rozwój kształcenia społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o skuteczny system oświatowy oraz rozwinięty system usług społecznych dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów	Cel strategiczny IV: Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej Gminy.

Cel operacyjny I.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej	Cel operacyjny II.1 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Bytom Odrzański, w tym w oparciu o specjalną strefę ekonomiczną	Cel operacyjny III.1 Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z Gminy Bytom Odrzański	Cel operacyjny IV.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego w Gminie, w tym dalsza rewitalizacja i poprawa atrakcyjności starówki Bytomia Odrzańskiego
Cel operacyjny I.2 Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne	Cel operacyjny II.2 Wielofunkcyjny zrównoważony rozwój miejscowości Gminy Bytom Odrzański	Cel operacyjny III.2 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym	Cel operacyjny IV.2 Poprawa jakości promocji oraz zwiększanie popytu na turystykę, w tym turystykę rzeczną.
Cel operacyjny I.3 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Gminy Bytom Odrzański	Cel operacyjny II.3 Ochrona klimatu oraz wykorzystanie środowiska naturalnego, w tym rzeki Odry dla rozwoju Gminy Bytom Odrzański	Cel operacyjny III.3 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców	Cel operacyjny IV.3 Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Bytom Odrzański na lata 2022-2030.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Gminnym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, dlatego też należy uznać, iż:

1. Cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cele określone w dokumencie – Cel strategiczny III „Poprawa jakości życia oraz aktywizacja i rozwój kształcenia społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o skuteczny system oświatowy oraz rozwinięty system usług społecznych dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów”, Cel operacyjny III.3 „Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.”
2. Program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym tj. rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym; zjawisko ukrytego bezrobocia (nienotowane przez PUP); niestabilna liczba mieszkańców gminy; mniejsza liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w stosunku do średniej powiatu i województwa (Analiza SWOT).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BYTOM ODRZAŃSKI

Polityka przestrzenna Gminy Bytom Odrzański ma na celu zwiększenie jej konkurencyjności w skali ponadlokalnej, a co za tym idzie również stopniową likwidację dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzennym. Wizja tej polityki zmierza w kierunku zwiększenia potencjału turystyczno - kulturalnego

poprzez ochronę wartości zasobów dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego oraz jego racjonalnego wykorzystania. Działania w sferze przestrzennej będą dążyć do poprawy struktury funkcjonalno -przestrzennej, w tym podniesienia ładu przestrzennego i estetyki, racjonalnego wykorzystania terenów i intensyfikacji ich zagospodarowania. Realizacja poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych uzależniona jest od środków finansowych pochodzących z różnych źródeł.

Cele główne rozwoju społeczno – gospodarczego gminy to osiągnięcie zrównoważonego wzrostu gospodarczego gminy oraz zapewnienie społeczności lokalnej odpowiednio wysokiego poziomu życia i szans na przyszłość. Osiągnięcie tych celów uzależnione będzie od możliwości wykorzystania wszystkich rezerw i atutów rozwoju, tkwiących w istniejącym zagospodarowaniu, wykorzystania unikalnych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz położenia geograficznego i komunikacyjnego.

Cele rozwoju społeczno – gospodarczego gminy:

1. Cele ekonomiczne:

- Obniżenie poziomu bezrobocia, szczególnie długotrwałego powyżej 12 miesięcy;
- Rozwój lokalnego rynku pracy, promowania drobnej przedsiębiorczości;
- Rozwój restrukturyzującego się przemysłu w mieście;
- Aktywizacja terenów wiejskich poprzez Rozwój pozarolniczych funkcji wsi.

2. Cele społeczne:

- Poprawienie warunków mieszkaniowych;
- Doінwestowaniu wyposażenia usługowego w obiekty uczestniczące w obsłudze ruchu turystyczno – rekreacyjnego;
- Usprawnieniu warunków komunikacyjnych – modernizacji dróg, tworzeniu ścieżek rowerowych.

3. Cele przyrodnicze i kulturowe:

- Ochrona obiektów i zespołów kulturowych;
- Właściwe kształtowanie krajobrazu naturalnego i kulturowego;
- Zachowanie istniejących wartości środowiska naturalnego, będących podstawą rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnej i agroturystyki;
- Kształtowanie atrakcyjnego i estetycznego wizerunku miasta.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Bytom Odrzański oraz kompleksowe

przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel określony w dokumencie – Cel przyrodniczy i kulturowy – „Kształtowanie atrakcyjnego i estetycznego wizerunku miasta”;
2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym tj. rewitalizację zasobów mieszkaniowo – usługowych Starego Miasta oraz uporządkowanie zabudowy ośrodków produkcji rolnej i hodowli stanowiących tzw. „Pustostany” (str. 109, rozdz. Główne cele polityki przestrzennej).

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Przygotowanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030 poprzedziła pogłębiona analiza kwestii społecznych i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych. Diagnozę, ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji z załącznikiem graficznym przedstawiono w dokumencie „Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Bytom Odrzański na potrzeby wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji” – wyniki diagnozy stały się podstawą do wyznaczenia obszarów: zdegradowanego i rewitalizacji, w związku z czym przyjęto uchwałę delimitacyjną określającą granice tych obszarów.

W wyniku analizy zdiagnozowano czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na obszarze gminy w podziale na poszczególne obszary wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych. Ponadto, szczegółowo określono charakter potrzeb rewitalizacyjnych przy uwzględnieniu również innych dokumentów strategicznych gminy.

Punktem wyjścia była diagnoza kwestii społecznych niezbędnych dla określenia niezbędnych do podjęcia działań o charakterze społecznym (dotyczących rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzających aktywność lokalną), co w konsekwencji pozwoliło zaprojektować realizacje rewitalizacyjne o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu, w tym inwestycje o charakterze twardym. Działania te mają na celu podniesienie skuteczności i trwałości podjętych projektów rewitalizacyjnych na terenie gminy oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.

Przyjęto, iż diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych zostanie przeprowadzona w układzie pięciu sfer:

- społecznej,

- gospodarczej,
- technicznej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- środowiskowej.

Przyjęta w niniejszym opracowaniu procedura została opracowana na podstawie wskazówek zawartych w zapisach ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Składa się z kilku następujących po sobie etapów:

- ETAP I polega na wyznaczeniu tzw. jednostek urbanistycznych (zamieszkałych), które zgodnie z definicją określa się jako najmniejsze, niepodzielne na kolejnych etapach postępowania obszary gminy, dla których możliwe jest pozyskanie danych dotyczących w szczególności zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.
- ETAP II pozyskanie niezbędnych danych statystycznych oraz przeprowadzenie analizy wskaźnikowej wyznaczonych uprzednio jednostek urbanistycznych. Analiza dotyczyła przede wszystkim sfery społecznej, jednak zgodnie z regulacjami zebrano również informacje dotyczące negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej oraz technicznej.
- ETAP III - wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Za obszar zdegradowany uznano te jednostki urbanistyczne, w których w wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej zdiagnozowano kryzys z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz zidentyfikowano problemy w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej lub technicznej. Spośród zdegradowanych jednostek urbanistycznych wybrano obszar rewitalizacji.

W niniejszym rozdziale skoncentrowano się na Etapie I i II, natomiast Etap III szczegółowo opisano w rozdziale 5.

Analiza wskaźnikowa i metodologia delimitacji obszarów dysfunkcyjnych

Ustawa o rewitalizacji definiuje obszar zdegradowany jako taki, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Z kolei stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej 1 z następujących sfer:

- społecznej (kluczowej),
- gospodarczej,
- technicznej,

- przestrzenno-funkcjonalnej,
- środowiskowej.

Ww. sfery zostały poddane pogłębionej analizie wskaźnikowej w podziale na zdefiniowane obszary gminy. W toku przeprowadzonych konsultacji (szczegółowo opisanych w rozdziale 12), gminę miejsko – wiejską Bytom Odrzański podzielono na 8 podobszarów (w tym 5 obszarów na terenie miasta Bytom Odrzański oraz 3 obszary na terenach wiejskich). W mieście dane obszary zostały wyznaczone przebiegiem poszczególnych ulic (w szczególności drogi wojewódzkie DW nr 292 oraz DW 293), natomiast na obszarach wiejskich teren podzielono zgodnie z przyjętym Uchwałą Rady Miejskiej w Bytomiu Odrzańskim nr XV/122//2012 z dnia 22 czerwca 2012 roku, podziałem na stałe okręgi wyborcze (okręg 13 Bodzów, Drogomil, Kropiwnik, Sobolice, okręg 14 Bycz, Królikowice, Małaszowice, Tarnów Bycki oraz okręg 15 Bonów, Popowo, Wierzbnica).

Ponadto, obszary wyodrębniono przy założeniu, że obejmują one tereny zamieszkane oraz w oparciu o funkcjonujące podziały urbanistyczne, bazujące na utrwalonych związkach przestrzennych, funkcjonalnych i społeczno-ekonomicznych. Szczegółowe informacje zobrazowano na poszczególnych mapach tematycznych (poniżej). Przyjęcie takiej metodologii (demarkacja całego obszaru gminy), pozwoliło wytypować konkretne obszary o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych.

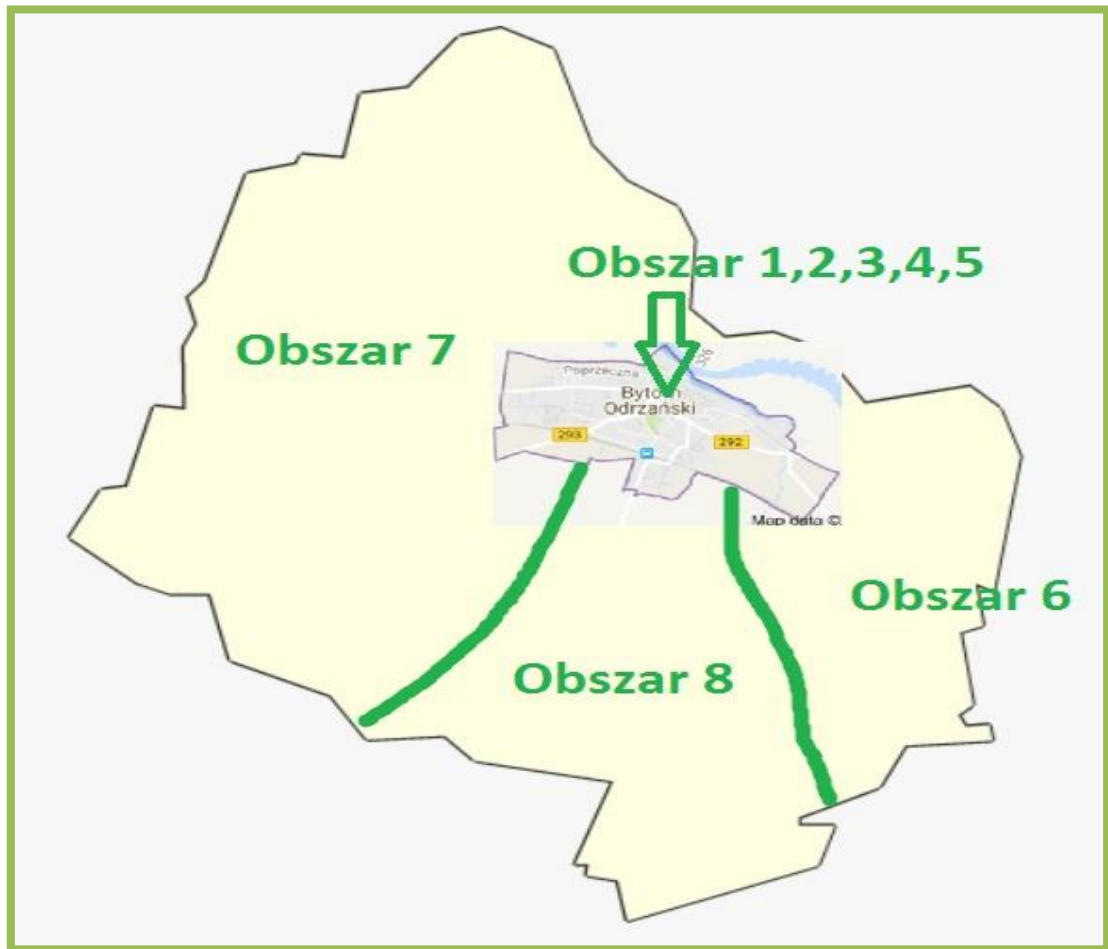
Tabela 2 Obszary gminy poddane diagnozie

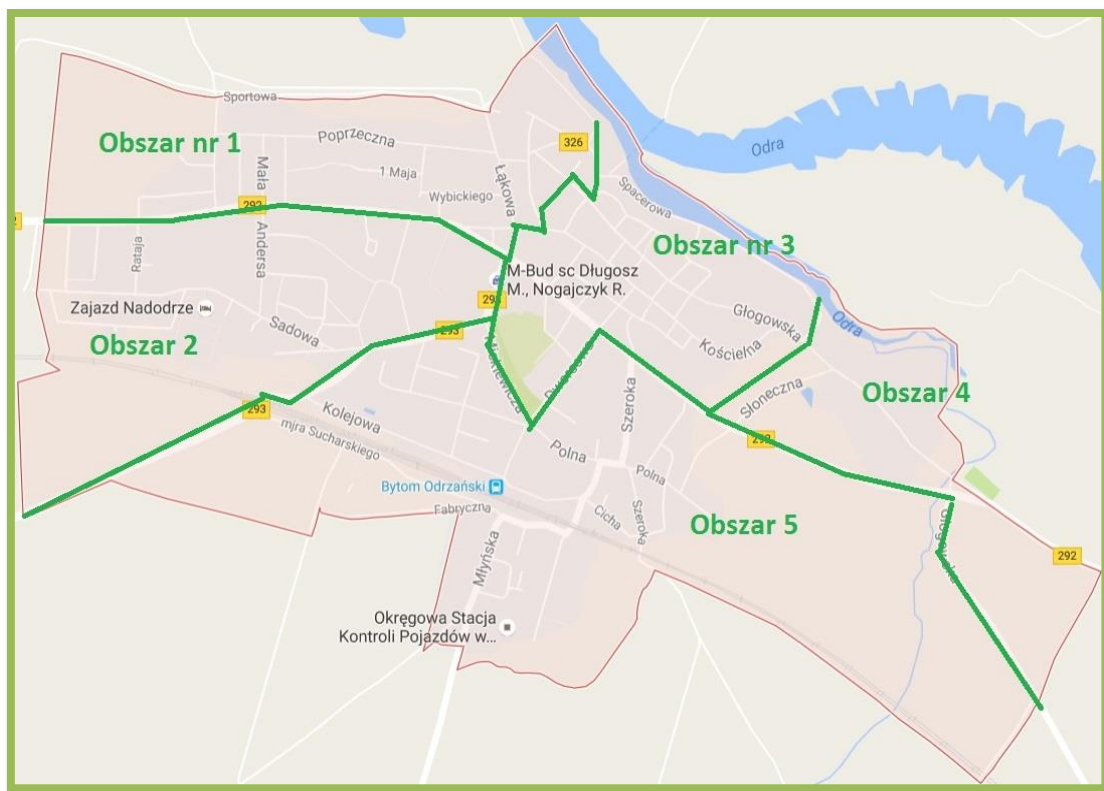
Numer obszaru	Granica administracyjna obszaru
1	Bytom Odrzański - Kożuchowska (część), Kusocińskiego, Bolesława Krzywoustego (część), Łukowa, 1-Maja, Mała, Nowe Miasto, Piaskowa, Poprzeczna, Robotnicza, Sportowa, Wodna, Wybickiego, Wyspiańskiego.
2	Bytom Odrzański – ulice: Andersa, Daszyńskiego, Dmowskiego, Garażowa, Hallera, Korfatego, Nowosolska, Ogrodowa, Osiedle Piastowskie, Narutowicza, Paderewskiego, Piłsudskiego, Rataja, Sadowa, Witosa, Żeromskiego.
3	Bytom Odrzański – obszar Starego Miasta ulice: Aleja Złotej Jesieni, Ciemna, Cmentarna, Dworcowa (część), Górna, Głogowska (część), Kolbego, Konopnickiej, Kopernika (część), Kościelna, Kożuchowska (część), Bolesława Krzywoustego (część), Mickiewicza (część), Mostowa, Narożna, Nadbrzeżna, Os. Rybackie, Rynek, Spacerowa, Szkolna, Wąska, Widok.
4	Bytom Odrzański – ulice: Akacjowa, Botaniczna, Cicha, Dworcowa (część), Fabryczna, Klonowa, Kolejowa, Kręta, Krótka, 8 – Maja, Mickiewicza (część), Młyńska, Polna, Lipowa, Sienkiewicza, Sucharskiego, Szeroka, Topolowa, Dębowa.
5	Bytom Odrzański – ulice: Głogowska (część), Kopernika (część), Słoneczna.
6	Miejscowości: Bodzów, Drogomil, Kropiwnik, Sobolice.

7	Miejscowości: Bycz, Królikowice, Małaszowice, Tarnów Bycki.
8	Miejscowości: Bonów, Popowo, Wierzbnica.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz konsultacji społecznych, 2023 r.

Tabela 3 Obszary gminy poddane diagnozie

Źródło: opracowanie własne

OBSZAR NR 1 - Bytom Odrzański – ulice:

Kożuchowska (część),
Kusocińskiego,
Bolesława
Krzywoustego (część),
Łąkowa, 1-Maja, Mała,
Nowe Miasto,
Piaskowa, Poprzeczna,
Robotnicza, Sportowa,
Wodna, Wybickiego,
Wyspiańskiego.

**Powierzchnia obszaru –
ha**

49,50

Liczba ludności

850

OBSZAR NR 2 - Bytom Odrzański – ulice:

Andersa, Daszyńskiego, Dmowskiego, Garażowa, Hallera, Korfantego, Nowosolska, Ogrodowa, Osiedle Piastowskie, Narutowicza, Paderewskiego, Piłsudskiego, Rataja, Sadowa, Witosa, Żeromskiego.

Powierzchnia obszaru – ha

51,71

Liczba ludności

805

OBSZAR NR 3 - Bytom Odrzański – obszar Starego Miasta ulice:

Aleja Złotej Jesieni, Ciemna, Cmentarna, Dworcowa (część), Górna, Głogowska (część), Kolbego, Konopnickiej, Kopernika (część), Kościelna, Kożuchowska (część), Bolesława Krzywoustego (część), Mickiewicza (część), Mostowa, Narożna, Nadbrzeżna, Os. Rybackie, Rynek, Spacerowa, Szkolna, Wąska, Widok.

Powierzchnia obszaru – ha

26,87

Liczba ludności

1350

**OBSZAR NR 4 - Bytom
Odrzański – ulice:**

Akacyjowa, Botaniczna,
Cicha, Dworcowa (część),
Fabryczna, Klonowa,
Kolejowa, Kręta, Krótka, 8 –
Maja, Mickiewicza (część),
Młyńska, Polna, Lipowa,
Sienkiewicza, Sucharskiego,
Szeroka, Topolowa,
Dębowa.

Powierzchnia obszaru – ha

76,03

Liczba ludności

929

**OBSZAR NR 5 - Bytom
Odrzański – ulice:**

Głogowska (część),
Kopernika (część),
Słoneczna

Powierzchnia obszaru – ha

25,89

Liczba ludności

110

**OBSZAR NR 6 -
miejscowości:**

Bodzów,
Drogomil,
Kropiwnik,
Sobolice.

**Powierzchnia
obszaru – ha**

1 363,23

Liczba ludności

308

**OBSZAR NR 7 -
miejscowości:**

Bycz,
Królikowice,
Małaszowice,
Tarnów Bycki.

**Powierzchnia
obszaru – ha**

1 564,37

Liczba ludności	474
OBSZAR NR 8 - miejscowości: Bonów, Popowo, Wierzbnica.	
Powierzchnia obszaru – ha	2 080,40
Liczba ludności	322 w tym 160 kobiet

4.1. Sfera społeczna

Najważniejszą sferę jaką poddano analizie jest sfera społeczna, dla której w oparciu o dane pozyskane z różnych źródeł przeanalizowano zjawiska mogące świadczyć o sytuacji kryzysowej występującej wśród lokalnej społeczności w określonych obszarze funkcjonalnym. Poniżej wyniki analizy w tej sferze.

Kryteria delimitacji obszarów zdegradowanych, w analizowanej w tym rozdziale sferze społecznej, przedstawiono poniżej w formie grafu. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr i zaprezentowano je w poniższej tabeli.

Rysunek 4. Sfera społeczna – kryteria delimitacji.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4. Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów.

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej

	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery społecznej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 5 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera społeczna.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1123	193	185	329	216	24	49	70	57
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych	24	4	2	5	5	2	3	1	2
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej	142	29	1	76	18	0	1	10	7
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS	81	14	1	47	10	0	1	5	3
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością	30	7	0	18	2	0	0	1	2
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych	50	7	7	15	8	1	3	5	4
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny	10	1	1	5	1	0	0	1	1
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie	3	2	0	1	0	0	0	0	0
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych	5	1	1	2	1	0	0	0	0
Poziom przestępczości i naruszeń praw (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki	111	17	16	29	19	2	13	11	4
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki	5	0	1	1	0	0	0	2	1
Poziom długotrwałego	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych	77	10	9	25	11	0	7	5	10

bezrobocia	oraz	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych	26	3	1	9	5	0	2	4	2
bezrobocia											

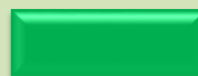
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OPS, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji, Sądu Rejonowego, 2023r.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w sferze społecznej autorzy dokumentu zidentyfikowali następujące problemy oraz potencjały:

Potencjały

- trwałe więzi społeczne;
- mieszkańcy wykazują przywiązanie do obszaru oraz wskazują na aktywność społeczną;
- niski poziom bezrobocia;
- malejąca liczba osób korzystających z pomocy społecznej;
- rosnące zaangażowanie społeczne przejawiające się coraz wyższą frekwencją w wyborach;
- posiadanie budynków użyteczności publicznej (np. biblioteka, świetlice wiejskie);
- wysoka aktywność władz miejskich oraz poszczególnych instytucji w zakresie aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie; doświadczenie i wykwalifikowana kadra w realizacji tego typu działań.

Problemy

- ujemny przyrost naturalny;
- rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym;
- wysokie obciążenie demograficzne - zmniejszanie się na przestrzeni lat stanu ludności w wieku przedprodukcyjnym a zwiększanie się liczby ludności w wieku poprodukcyjnym;
- zjawisko ukrytego bezrobocia (nienotowane przez PUP);
- niskie kwalifikacje osób pozostających bez pracy;
- niski poziom wykształcenia mieszkańców (znaczny odsetek mieszkańców z wykształceniem podstawowym lub średnim);
- mniejsza liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w stosunku do średniej powiatu i województwa;
- zbyt duże obciążenie samorządu w stosunku do możliwości finansowych/lokalowych/ kadrowych;
- niewystarczająca liczba atrakcyjnych zarobkowo miejsc pracy;
- wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy.

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną ilość punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

- nieistotna – 0 punktów,
- niewielka– 1 punkt,
- umiarkowana– 2 punkty,
- istotna– 3 punkty,
- bardzo duża– 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

- brak – 0 punktów,
- niewielki– 1 punkt,
- umiarkowany– 2 punkty,
- znaczący – 3 punkty,
- bardzo duży– 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę.

Tabela 6 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera społeczna

Kryterium	Obszar							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom ubóstwa								
Skala problemów	3	1	4	1	0	0	3	2
Charakter potrzeb	2	2	4	1	0	0	2	2
Poziom obciążenia demograficznego								
Skala problemów	3	3	4	3	3	2	2	2
Charakter potrzeb	3	2	4	3	2	2	2	1
Poziom aktywności społecznej								
Skala problemów	1	1	1	1	0	1	2	1
Charakter potrzeb	0	0	2	0	0	1	2	1
Poziom zagrożenia wykluceniem								
Skala problemów	1	2	4	1	0	2	1	2
Charakter potrzeb	1	2	4	1	0	1	1	2
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)								
Skala problemów	0	1	2	1	0	0	3	2
Charakter potrzeb	0	1	2	1	0	0	2	2
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia								
Skala problemów	0	0	1	1	0	1	2	1
Charakter potrzeb	0	0	1	1	0	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wskaźnikowych i działań partycypacyjnych, 2023 r.

4.2. Sfera gospodarcza

Wysoki poziom życia mieszkańców gminy w dużej mierze zależy od rozwoju przedsiębiorstw zlokalizowanych na jej terenie. Prowadzone działalności produkcyjne i usługowe w dużym stopniu wpływają na wzrost zatrudnienia w gminie (a tym samym ograniczenie poziomu bezrobocia), a także wysokość dochodów gminy – część podatku dochodowego od osób prawnych CIT (19%) trafia jako subwencja do budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Ponadto duża aktywność gospodarcza wskazuje na zdrową tkankę społeczną, przejawiającą inicjatywę, co prowadzi do poprawy jakości życia i poziomu rozwoju społecznego.

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów zdegradowanych w analizowanej w tym podrozdziale sferze gospodarczej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr i zaprezentowano je w tabeli poniżej.

Rysunek 5. Sfera gospodarcza – kryteria delimitacji.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7. Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów.

Kryterium	Wskaźnik	Źródło
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy	Powiatowy Urząd Pracy

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery gospodarczej. W tej sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 8. Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera gospodarcza.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki	497	89	85	139	95	10	21	36	22
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy	53	10	8	16	8	2	2	4	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych uzyskanych z CEiDG i Powiatowego Urzędu Pracy

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w sferze gospodarczej autorzy dokumentu zidentyfikowali następujące problemy oraz potencjały:

 Potencjały •dobry klimat dla rozwoju przedsiębiorczości - rosnąca liczba mikro i małych przedsiębiorstw; •wolne tereny i budynki, które mogą zostać wykorzystane na wielofunkcyjny rozwój śródmieścia (społeczny, turystyczny, gospodarczy); •korzystne uwarunkowania dla rozwoju gospodarczego i inwestycyjnego gminy związane są z jej umiejscowieniem; •utrzymująca się nadwyżka operacyjna w budżecie gminy.	 Problemy •brak wystarczającej liczby połączeń autobusowych z mniejszych miejscowości i brak połączenia kolejowego; •niewystarczająca liczba inwestorów zagranicznych i krajowych. •zdegradowana tkanka socjalna, kulturalna, turystyczna i sakralna; •niedostatek instytucji/obiektów życia publicznego i placówek handlowo-usługowych.
---	---

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną ilość punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:	CHARAKTER POTRZEB:
• nieistotna – 0 punktów, • niewielka– 1 punkt, • umiarkowana– 2 punkty, • istotna– 3 punkty, • bardzo duża– 4 punkty.	• brak – 0 punktów, • niewielki– 1 punkt, • umiarkowany– 2 punkty, • znaczący – 3 punkty, • bardzo duży– 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę.

Tabela 9. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera gospodarcza.

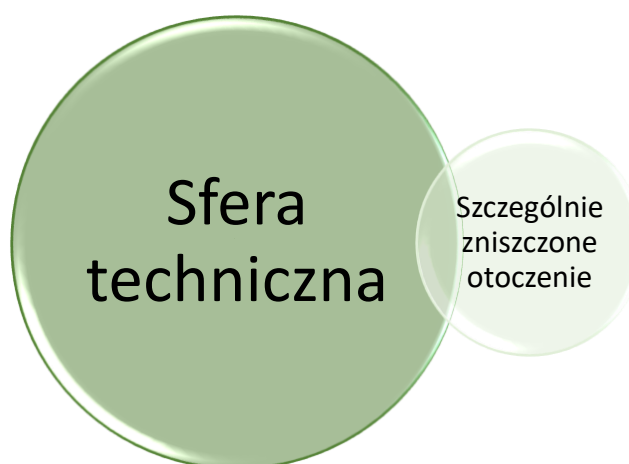
Kryterium	Obszar							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom aktywności gospodarczej								
Skala problemów	1	1	1	1	2	3	3	3
Charakter potrzeb	1	0	1	0	2	3	3	3
Dostępność miejsc pracy								
Skala problemów	0	1	0	1	0	0	0	0
Charakter potrzeb	0	1	0	1	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wskaźnikowych i działań partycypacyjnych, 2023 r.

4.3. Sfera techniczna

Kryterium delimitacji obszarów zdegradowanych w analizowanej, w tym podrozdziale, sferze technicznej przedstawiono w formie grafu poniżej. Ponadto, dla wybranego kryterium wskazującego na problemy w sferze technicznej określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr i zaprezentowano go w tabeli poniżej.

Rysunek 6. Sfera techniczna kryteria delimitacji.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10. Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów.

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Szczególnie zniszczone otoczenie	Liczba budynków bez wodociągów (w sztukach) oraz udział tych budynków do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Liczba budynków mieszkalnych ogólnie / liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery technicznej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 11. Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera techniczna.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zniszczone otoczenie	Liczba budynków mieszkalnych bez wodociągów	61	0	0	0	0	0	28	0	33
	Liczba budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci gazowej	340	34	12	20	18	5	65	110	76
	Liczba budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej	144	5	3	0	5	1	30	60	40

Liczba budynków mieszkalnych ogólnie	1 055	241	153	106	164	52	92	142	105
liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed r. 1989	646	80	66	103	62	22	86	126	101

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego i danych własnych Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w sferze technicznej autorzy dokumentu zidentyfikowali następujące problemy oraz potencjały:

Potencjały

- rozwinięta infrastruktura wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa;
- dobry dostęp do nowoczesnej technologii (komputer, Internet);
- dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna
- układ zabudowy i układ przestrzenny, pozwoli na przywrócenie wcześniej utraconych oraz nadanie nowych funkcji gospodarczych, społecznych i przestrzennych obszarowi kryzysowemu;
- walory przyrodnicze stwarzające dobre warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki;
- stały proces modernizacji budynków użyteczności publicznej oraz zasobów spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych.

Problemy

- brak wystarczającej liczby połączeń autobusowych z mniejszych miejscowości i brak połączenia kolejowego;
- słaba jakość infrastruktury drogowej - część dróg gminnych i powiatowych wymaga remontu lub modernizacji;
- niezadawalający stan budynków – znacząca większość powstałych przed 1989;
- niezadawalający stan dróg i chodników na terenie gminy - duża liczba dróg gminnych nieutwardzonych.

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną ilość punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

- nieistotna – 0 punktów,
- niewielka – 1 punkt,
- umiarkowana – 2 punkty,
- istotna – 3 punkty,
- bardzo duża – 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

- brak – 0 punktów,
- niewielki – 1 punkt,
- umiarkowany – 2 punkty,
- znaczący – 3 punkty,
- bardzo duży – 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę.

Tabela 12. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera techniczna.

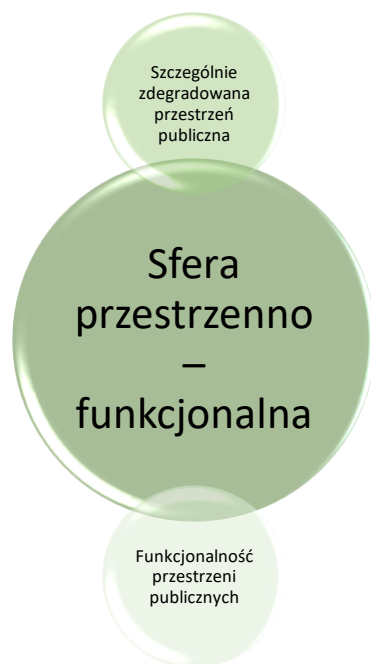
Kryterium	Obszar							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zniszczone otoczenie								
Skala problemów	1	1	2	1	1	4	4	4
Charakter potrzeb	1	1	2	1	1	3	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wskaźnikowych i działań partycypacyjnych, 2023 r.

4.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Kryterium delimitacji obszarów zdegradowanych w analizowanej w tym podrozdziale, sferze przestrzenno-funkcjonalnej przedstawiono w formie grafu poniżej. Ponadto, dla wybranego kryterium wskazującego na problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr i zaprezentowano go w tabeli poniżej.

Rysunek 7 Sfera przestrzenno - funkcjonalna.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 13. Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów.

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery przestrzenno – funkcjonalnej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 14. Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera przestrzenno – funkcjonalna.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Ogólna liczba podwórek	798	169	112	86	107	31	75	121	97
	liczba zaniedbanych podwórek	447	103	66	31	75	18	35	62	57
	Powierzchnia obszarów zielonych	2110,09	17,33	12,41	5,11	17,49	8,03	763,41	641,39	644,92
	Powierzchnia zdegradowanych obszarów zielonych	948	8,84	7,69	1,58	4,72	1,69	313,00	359,18	251,52
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych	19	3	6	5	1	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w sferze przestrzenno – funkcjonalnej autorzy dokumentu zidentyfikowali następujące problemy oraz potencjały:

 Potencjały •połączenie z drogą krajową nr 3 oraz nr 12; •rewitalizacja pozwoli ukształtować na nowo zabudowę i nadać obiektom/placom nowe funkcje społeczne i rekreacyjne. •stały proces rewitalizacji przestrzeni publicznych w gminie, •bogata oferta w zakresie usług turystyczno - rekreacyjnych.	 Problemy •nieuporządkowanie przestrzeni (zaniedbane podwórka, zdegradowane obszary zielone), •niewystarczająca liczba miejsc skupiających mieszkańców, umożliwiających integrację, •niedostateczna liczba mieszkań komunalnych; •niewystarczający dostęp do żłobków i klubów malucha •mała powierzchnia terenów zieleni zielonych.
--	--

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną ilość punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

- nieistotna – 0 punktów,
- niewielka – 1 punkt,
- umiarkowana – 2 punkty,
- istotna – 3 punkty,
- bardzo duża – 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

- brak – 0 punktów,
- niewielki – 1 punkt,
- umiarkowany – 2 punkty,
- znaczący – 3 punkty,
- bardzo duży – 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę.

Tabela 15 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera przestrzenno-funkcjonalna

Kryterium	Obszar							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna								
Skala problemów	3	3	1	2	1	1	2	2
Charakter potrzeb	2	3	1	2	1	0	2	1
Funkcjonalność przestrzeni publicznych								
Skala problemów	0	1	2	0	2	1	1	0
Charakter potrzeb	0	1	1	0	2	1	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wskaźnikowych i działań partycypacyjnych.

4.5. Sfera środowiskowa

Kryterium delimitacji obszarów zdegradowanych w analizowanej, w tym podrozdziale, sferze środowiskowej przedstawiono w formie grafu poniżej. Ponadto, dla wybranego kryterium wskazującego na problemy w sferze środowiskowej określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr i zaprezentowano go w tabeli poniżej.

Rysunek 8. Sfera środowiskowa

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery środowiskowej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 17. Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera środowiskowa.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych							
			1	2	3	4	5	6	7	8

Jakość powietrza	Liczba budynków mieszkalnych o niskiej termoizolacyjności (w sztukach)	647	140	93	69	103	33	53	84	72
	liczba niskoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych (w sztukach)	215	56	31	18	31	9	15	34	21
	liczba instalacji OZE w budynkach mieszkalnych (w sztukach)	128	35	19	11	13	5	7	23	15
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	2110,09	17,33	12,41	5,11	17,49	8,03	763,41	641,39	644,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w strefie społecznej autorzy dokumentu zidentyfikowali następujące problemy oraz potencjały:

Potencjały	Problemy
• walory turystyczne – rzeka Odra, duży procent zalesienia, grzybów i ryb; • sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki; • potencjał do rozwoju energii odnawialnej; • potencjał do rozwoju rolnictwa ekologicznego; • bogate zasoby dziedzictwa kulturowego; • rozwinięta infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna.	• relatywnie niska termoizolacyjność budynków i duża emisja CO₂, • obszary chronione Natura 2000 (Bytomskie Błonia - 25 ha terenu), • zagrożenie powodziowe ze strony Odry – niewystarczające rozwiązania przeciwpow., • negatywny wpływ na stan środowiska naturalnego niszczących budynków

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych

kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną ilość punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:	CHARAKTER POTRZEB:
• nieistotna – 0 punktów, • niewielka– 1 punkt, • umiarkowana– 2 punkty, • istotna– 3 punkty, • bardzo duża– 4 punkty.	• brak – 0 punktów, • niewielki– 1 punkt, • umiarkowany– 2 punkty, • znaczący – 3 punkty, • bardzo duży– 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punkto

wych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę.

Tabela 18 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera środowiskowa

Kryterium	Obszar							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Jakość powietrza								
Skala problemów	0	0	2	2	2	2	0	2
Charakter potrzeb	0	0	2	1	2	2	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wskaźnikowych i działań partycypacyjnych.

5. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji - określenie, w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium najbardziej wymagającego wsparcia

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 (Dz. U. 2015 poz. 1777) rewitalizacja stanowi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Obszar zdegradowany to natomiast przestrzeń, w której koncentrują się zjawiska negatywne (społeczne, gospodarcze, przestrzenne) oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców. Szczególne znaczenie odgrywać będzie obszar rewitalizacji. Jest to "obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, (...) na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego,

zamierza się przeprowadzić rewitalizację". Nie może on obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkanym przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Delimitacji przestrzennej obszarów wymagających interwencji w ramach Programu Rewitalizacji dokonano na podstawie wieloczynnikowej analizy ilościowej i jakościowej i na tej podstawie wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Identyfikacji występujących na terenie gminy problemów, czynników i zjawisk kryzysowych dokonano w odniesieniu do sfer społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Efektem prezentowanej diagnozy jest wskazanie obszaru o największej kumulacji zjawisk kryzysowych. Analizę poszczególnych obszarów oparto na zestawie wskaźników pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów funkcjonalnych.

5.1. Metodologia delimitacji obszarów zdegradowanych

Na potrzeby procesu wyznaczenia obszarów zdegradowanych przyjęto podział terytorium gminy na 8 obszarów funkcjonalnych. Delimitacja była prowadzona w odniesieniu do sfer:

- społecznej,
- gospodarczej,
- technicznej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- środowiskowej.

Tabela 19 Granice obszarów problemowych

Numer obszaru	Granica administracyjna obszaru
1	Bytom Odrzański - Kożuchowska (część), Kusocińskiego, Bolesława Krzywoustego (część), Łąkowa, 1-Maja, Mała, Nowe Miasto, Piaskowa, Poprzeczna, Robotnicza, Sportowa, Wodna, Wybickiego, Wyspiańskiego.
2	Bytom Odrzański – ulice: Andersa, Daszyńskiego, Dmowskiego, Garażowa, Hallera, Korfantego, Nowosolska, Ogrodowa, Osiedle Piastowskie, Narutowicza, Paderewskiego, Piłsudskiego, Rataja, Sadowa, Witosa, Żeromskiego.
3	Bytom Odrzański – obszar Starego Miasta ulice: Aleja Złotej Jesieni, Ciemna, Cmentarna, Dworcowa (część), Górna, Głogowska (część), Kolbego, Konopnickiej, Kopernika (część), Kościelna, Kożuchowska (część), Bolesława Krzywoustego (część), Mickiewicza (część), Mostowa, Narożna, Nadbrzeźna, Os. Rybackie, Rynek, Spacerowa, Szkolna, Wąska, Widok.
4	Bytom Odrzański – ulice: Akacyjowa, Botaniczna, Cicha, Dworcowa (część), Fabryczna, Klonowa, Kolejowa, Kręta, Krótka, 8 – Maja, Mickiewicza (część), Młyńska, Polna, Lipowa, Sienkiewicza, Sucharskiego, Szeroka, Topolowa, Dębowa.
5	Bytom Odrzański – ulice: Głogowska (część), Kopernika (część), Słoneczna.
6	Miejscowości: Bodzów, Drogomil, Kropiwnik, Sobolice.
7	Miejscowości: Bycz, Królikowice, Małaszowice, Tarnów Bycki.
8	Miejscowości: Bonów, Popowo, Wierzbnica.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz konsultacji społecznych.

Mając na uwadze specyfikę województwa lubuskiego i uwarunkowań występujących głównie na terenach zurbanizowanych oraz możliwości dostępu do danych statystycznych obrazujących zmiany społeczno-ekonomiczne, a także stan infrastruktury technicznej, w badaniu przyjęto następujące kryteria w poszczególnych sferach:

Spółeczna

- Poziom ubóstwa,
- Poziom obciążenia demograficznego,
- Poziom aktywności społecznej,
- Poziom zagrożenia wykluczeniem,
- Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń),
- Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia.

Gospodarcza

- Poziom aktywności gospodarczej,
- Dostępność miejsc pracy,

Techniczna

- Szczególnie zniszczone otoczenie

Przestrzenno-funkcjonalna

- Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna,
- Funkcjonalność przestrzeni publicznych.

Środowiskowa

- Jakość powietrza,

5.2. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego

Ocena sytuacji kryzysowej w badanych sferach odbywała się poprzez analizę wskaźników ilościowych, gdzie za obszary kwalifikujące się do wsparcia uznano te, dla których wartości wskaźników były gorsze niż wartości referencyjne dla gminy oraz opisów jakościowych opartych na wywiadach z mieszkańcami badanych obszarów. W pierwszym kroku określano wartość referencyjną dla wskaźnika w odniesieniu do całej gminy, a następnie porównywano wartość wskaźnika obliczoną dla ustalonego obszaru z wartościami referencyjnymi. Dla lepszego zobrazowania wyników w niżej prezentowanych tabelach użyto kolorów, których intensywność jest skorelowana z wartością danego wskaźnika. Im użyty kolor jest ciemniejszy tym gorszy wynik analizowanego aspektu.

Po wyliczeniu wszystkich wartości następowało przyznawanie od 1 do 3 tzw. „małych” punktów dla tych obszarów, w których wartość wskaźnika wskazywała na kumulację negatywnych zjawisk. Według przyjętej metodologii obszar z najgorszym wynikiem otrzymywał 3 punkty, drugi w kolejności 2 punkty oraz trzeci 1 punkt. Pozostałe obszary nie były już punktowane. Następnie

sumowano liczbę zdobytych punktów i wg tej gradacji uporządkowywano Obszary od najgorszego do najlepszego w danej sferze. W celu umożliwienia rzetelnego porównywania wyników Obszarów dla poszczególnych sfer i uniknięcia błędu uzależniającego wyniki od ilości przyjętych wskaźników ponownie każdemu obszarowi przyznano tzw. „duże” punkty, tym razem od 8 do 1 zgodnie z kolejnością wcześniej zdobytych „małych” punktów. Na koniec każdej ze sfer przyporządkowano wagę, która ma oddawać istotę analizowanych problemów w kontekście aktualnej definicji rewitalizacji. W uproszczeniu można stwierdzić, że dla autorów Programu najważniejszym elementem przy wyznaczaniu obszarów kryzysowych był człowiek i problemy społeczne, a kwestie infrastrukturalne, gospodarcze, czy środowiskowe plasowały się na dalszych miejscach. Stąd przyjęto następujący podział wag:

Sfera społeczna – 0,4,

Sfera przestrzenno - funkcjonalna – 0,3,

Sfera gospodarcza – 0,2,

Sfera techniczna – 0,1,

Sfera środowiskowa – 0,1.

Przyporządkowane dla każdego z obszarów „duże” punkty w poszczególnych sferach były mnożone przez przyjętą wagę i dopiero ostatecznie wyliczona wartość pozwala nam rzetelnie wskazać obszary, w których występuje szczególne nagromadzenie negatywnych zjawisk świadczących o poziomie degradacji danego obszaru pod każdym z analizowanych względów.

Punkty „końcowe” wyliczono zgodnie ze wzorami:

1) wzór na liczbę punktów „końcowych” danego obszaru funkcjonalnego w sferze społecznej:

$$PKs = PDs * 0,4$$

gdzie:

PKs – liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi w sferze społecznej,

PDs – liczba punktów „dużych” przyznanych obszarowi w sferze społecznej,

0,4 – waga przypisana sferze społecznej,

2) wzór na liczbę punktów „końcowych” danego obszaru funkcjonalnego w sferze gospodarczej:

$$PKg = PDg * 0,2$$

gdzie:

PKg - liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi w sferze gospodarczej,

PDg – liczba punktów „dużych” przyznanych obszarowi w sferze gospodarczej,

0,2 – waga przypisana sferze gospodarczej,

3) wzór na liczbę punktów „końcowych” danego obszaru funkcjonalnego w sferze technicznej:

$$PKt = PDt * 0,1$$

gdzie:

PKt – liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi w sferze technicznej,

PDt – liczba punktów „dużych” przyznanych obszarowi w sferze technicznej,

0,1 – waga przypisana sferze technicznej,

4) wzór na liczbę punktów „końcowych” danego obszaru funkcjonalnego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:

$$PKpf = PDpf * 0,3$$

gdzie:

PKpf – liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi w sferze przestrzenno-funkcjonalnej,

PDpf – liczba punktów „dużych” przyznanych obszarowi w sferze przestrzenno-funkcjonalnej,

0,3 – waga przypisana sferze technicznej,

5) wzór na liczbę punktów „końcowych” danego obszaru funkcjonalnego w środowiskowej:

$$PKś = PDś * 0,1$$

gdzie:

PKś – liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi w sferze środowiskowej,

PDś – liczba punktów „dużych” przyznanych obszarowi w sferze środowiskowej,

0,1 – waga przypisana sferze technicznej.

Następnie, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego gminy Bytom Odrzański, sumowano uzyskane przez poszczególne obszary funkcjonalne punkty „końcowe” z pięciu sfer, tym samym otrzymując dla nich wartość punktów „ostatecznych” według następującego wzoru:

6) wzór na liczbę punktów „ostatecznych” danego obszaru funkcjonalnego:

$$PO = PKs + PKg + PKt + PKpf + PKś,$$

gdzie:

PO – liczba punktów „ostatecznych” przyznanych obszarowi,

PKs, PKg, PKt, PKpf, PKś – liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi odpowiednio w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.

Ostatnim etapem identyfikacji sytuacji kryzysowej na terenie gminy było obliczenie wartości średniej punktów „ostatecznych” i ustalenie na podstawie uzyskanego wyniku tzw. „wskaźnika granicznego”, którego przekroczenie przez dany obszar, wskazywać miał na jego degradację. Obliczenie wartości średniej punktów „ostatecznych” dla wszystkich obszarów funkcjonalnych nastąpiło na podstawie przedstawionego poniżej wzoru.

7) wzór na średnią wartość punktów „ostatecznych”:

$$Wśr = (PO1 + PO2 + PO3 + PO4 + PO5 + PO6 + PO7 + PO8) : 8,$$

gdzie:

PO_{1,2,3...8} - liczba punktów „ostatecznych” danego obszaru funkcjonalnego,

8 – liczba badanych obszarów funkcjonalnych.

Podsumowując, dopiero tak wyliczone wartości pozwalają rzetelnie wskazać obszary, w których występuje szczególnie nagromadzenie negatywnych zjawisk, w szczególności społecznych, świadczących o poziomie degradacji danego obszaru pod każdym z analizowanych względów.

Przyjęty w badaniu katalog wskaźników, dających możliwość przeprowadzenia analizy porównawczej obszarów, został dostosowany do specyfiki społeczności zamieszkującej gminę oraz skonsultowany z pracownikami Urzędu Miejskiego, Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Sądu Rejonowego, Urzędu Skarbowego, Starostwa Powiatowego i in. Podstawowym zadaniem było zebranie danych zagregowanych dla poszczególnych obszarów i ich odpowiednia interpretacja.

5.3. Określenie obszarów zdegradowanych

Przedstawiona w poprzednim rozdziale metodologia prowadzonej analizy wskaźnikowej pozwala określić takie przestrzenie funkcjonalne, które aktualnie są najbardziej zdegradowane. Zaniechanie podejmowania działań zaradczych na tych obszarach spowoduje ich dalszą dewastację oraz stałe obniżanie poziomu życia zamieszkujących je osób. W każdej z weryfikowanych sfer poszczególne obszary zostały zaprezentowane wg natężenia skali zjawisk kryzysowych występujących na danym terenie.

Sfera społeczna

Tabela 20. Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze społecznej

Kryterium	Wskaźnik	Wartość referencyjna dla całej gminy	Obszary							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	2,74	3,41	0,12	5,63	1,94	0,00	0,32	2,11	1,98
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	1,56	1,65	0,12	3,48	1,08	0,00	0,32	1,05	0,85
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	21,68	22,71	22,98	24,37	23,25	21,82	15,91	14,77	16,15
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	0,46	0,47	0,25	0,37	0,54	1,82	0,97	0,21	0,57
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	0,58	0,82	0,00	1,33	0,22	0,00	0,00	0,21	0,57
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)	0,97	0,82	0,87	1,11	0,86	0,91	0,97	1,05	1,13
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	0,19	0,12	0,12	0,37	0,11	0,00	0,00	0,21	0,28
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	0,06	0,24	0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	0,10	0,1176	0,1242	0,15	0,1076	0,00	0,00	0,00	0,00

Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	2,14	2,00	1,99	2,15	2,05	1,82	4,22	2,32	1,13
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	0,10	0,00	0,12	0,07	0,00	0,00	0,00	0,42	0,28
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (<i>liczba os./100 mieszkańców</i>)	1,49	1,18	1,12	1,85	1,18	0,00	2,27	1,05	2,83
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (<i>liczba os./100 mieszkańców</i>)	0,50	0,35	0,12	0,67	0,54	0,00	0,65	0,84	0,57

Źródło: Opracowanie własne.

W sferze społecznej za obszar kryzysowy uznano te tereny, które wykazały kumulację negatywnych zjawisk w co najmniej dziewięciu z trzynastu wykorzystanych w badaniu wskaźników (70%). Wskaźniki badano dla następujących kryteriów: Poziom ubóstwa, Poziom obciążenia demograficznego, Poziom aktywności społecznej, Poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym, Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń), Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia. Zdecydowanie najgorsza sytuacja występuje w obszarze nr 3, w którym 12 na 13 badanych wskaźników przyjmuje najwyższe (lub odpowiednio najniższe) wartości liczbowe w odniesieniu do wartości referencyjnych dla całej gminy. Żaden z pozostałych obszarów nie zbliża się do tego wyniku osiągając negatywne oceny średnio w 30% badanych wskaźników.

Należy zauważyć, że w analizowanej sferze najlepiej wypadł obszar nr 5 – tylko dla 1 na 13 analizowanych cech w sferze społecznej odnotowano wartość niekorzystną w odniesieniu do wartości referencyjnej. Ponadto względnie dobrze wypadły obszary nr 2 i nr 6 (4 wskaźniki niekorzystne), nr 4 (3 wskaźniki niekorzystne). Obszary te to najczęściej nowe osiedla oraz tereny wiejskie.

Oznacza to, że mieszkańcy obszarów, na których występują zjawiska kryzysowe w sferze społecznej, cechują się większym poziomem ubóstwa niż mieszkańcy nowych osiedli, wykazują niższą aktywnością społeczną, znacznie częściej znajdują się w grupie zagrożonej wykluczeniem, jak również częściej są bezrobotni i długotrwale bezrobotni.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest **Obszar nr 3.**

Sfera gospodarcza

Tabela 21 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze gospodarczej.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Obszary							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)	9,60	10,47	10,56	10,30	10,23	9,09	6,82	7,59	6,23
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)	1,02	1,18	0,99	1,19	0,86	1,82	0,65	0,84	0,85

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim i Powiatowego Urzędu Pracy w Nowej Soli, 2023 r

W sferze gospodarczej analizowano wskaźniki odwołujące się do poziomu rozwoju gospodarczego na danym terenie: aktywność gospodarczą oraz dostępność miejsc pracy. Trzy z analizowanych obszarów w tej sferze uznano za tereny zdegradowane pod względem gospodarczym, ze względu na zdiagnozowaną mniejszą aktywność mieszkańców i dostępność miejsc pracy niż dla całej gminy.

W obu analizowanych wskaźnikach w tej sferze wartości gorsze (odpowiednio większe lub mniejsze) od wartości referencyjnej odnotowano w następujących obszarach:

- Obszar nr 6,
- Obszar nr 7,
- Obszar nr 8.

Należy zwrócić uwagę, że wymienione powyżej obszary obejmują wiejską część gminy Bytom Odrzański, co wskazuje na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej właśnie na tym terenie. Zaprezentowane zestawienie pozwala uznać, że to właśnie na terenach wiejskich mamy do czynienia z najtrudniejszą sytuacją dotyczącą poziomu rozwoju gospodarczego.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej są **obszary nr 6, 7 i 8.**

Sfera techniczna**Tabela 22.** Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze technicznej.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Obszary							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zniszczone otoczenie	Udział budynków mieszkalnych bez wodociągów w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze (w %)	5,78%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	30,43%	0,00%	31,43%
	Udział budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci gazowej (w %) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze	32,23%	14,11%	7,84%	18,87%	10,98%	9,62%	70,65%	77,46%	72,38%
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków na danym obszarze (w %)	13,65%	2,07%	1,96%	0,00%	3,05%	1,92%	32,61%	42,25%	38,10%
	Udział budynków wybudowanych przed r. 1989 w liczbie budynków ogółem (%)	61,23%	33,20%	43,14%	97,17%	37,80%	42,31%	93,48%	88,73%	96,19%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zebranych z Banku Danych Lokalnych, Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim, podczas konsultacji społecznych, 2023 r.

Analiza sfery technicznej oparta była na ocenie poziomu zasobu mieszkaniowego. Pod uwagę brano udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989r. na danym obszarze gminy. Badania wykazały, że mimo niewątpliwej wartości historycznej, budynki wybudowane przed 1989 rokiem cechują się większym zużyciem niż budynki nowsze.

W zakresie analizy technicznej analizie poddano również poziom zводociągowania gminy oraz skanalizowania, a także dostępu do sieci gazowej. Gmina Bytom Odrzański dysponuje bardzo dobrze rozwiniętą siecią wodociagową, kanalizacyjną i gazową. Przeprowadzona analiza wykazała jednak ogromne rozbieżności w tej kwestii pomiędzy terenem miejskim a wiejskim.

Za obszary kryzysowe w tej sferze tak jak poprzednio uznano te obszary dla których, wartości obydwu wskaźników przyjmują wartości niższe lub odpowiednio wyższe od wartości referencyjnej. Są to obszary:

- Obszar nr 6,
- Obszar nr 7,
- Obszar nr 8.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej są obszary nr 6, 7 i 8. Są to 3 wiejskie obszary na terenie gminy Bytom Odrzański, dla których kumulację negatywnych zjawisk zdiagnozowano już w dwóch analizowanych sferach.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Tabela 23 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Obszary							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	56,02%	60,95%	58,93%	36,05%	70,09%	58,06%	46,67%	51,24%	58,76%
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	44,94%	51,01%	61,97%	30,92%	26,99%	21,05%	41,00%	56,00%	39,00%
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych na 100 mieszkańców	0,37	0,35	0,75	0,37	0,11	0,91	0,32	0,21	0,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim, podczas konsultacji społecznych, 2023 r.

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej oparta była na ocenie skali kryzysu dotyczącego dwóch wskaźników, tj.: szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna weryfikowana udziałem zaniedbanych podwórek w ilości podwórek ogółem oraz udziałem powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych oraz funkcjonalność przestrzeni publicznych (Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych). Za obszary kryzysowe uznano takie, które przyjmują jedno z najniższych wartości obydwu kryteriów. Są to:

- Obszar nr 2,
- Obszar nr 5.

W przypadku tej sfery mamy do czynienia ze zróżnicowaniem poziomu zagospodarowania przestrzenno-funkcjonalnego poszczególnych obszarów. W najtrudniejszej sytuacji znajduje się obszar nr 2. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że wymieniony obszar zamieszkuje jest w dużej mierze przez

osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i borykające się z problemami w dbaniu o tereny przyległe do ich posesji

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnym jest obszar nr 2.

Sfera środowiskowa

Tabela 24 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze środowiskowej

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Obszary							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Jakość powietrza	Udział budynków mieszkalnych o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków mieszkalnych (%)	61,33%	58,09%	60,78%	65,09%	62,80%	63,46%	57,61%	59,15%	68,57%
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w ogóle budynków mieszkalnych (%)	20,38%	23,24%	20,26%	16,98%	18,90%	17,31%	16,30%	23,94%	20,00%
	Udział instalacji OZE w ogóle budynków mieszkalnych (%)	12,13%	14,52%	12,42%	10,38%	7,93%	9,62%	7,61%	16,20%	14,29%
	Udział powierzchni terenów zielonych w powierzchni ogółem (%)	40,28%	35,01%	24,00%	19,02%	23,00%	31,02%	56,00%	41,00%	31,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim, 2023 r.

W sferze środowiskowej przyjęto kryteria bezpośrednio związane z czynnikami wpływającymi niekorzystnie na środowisko przyrodnicze badanych obszarów: badano głównie wskaźniki związane z jakością powietrza. Wybrano wskaźniki: Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków mieszkalnych (%), Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%), Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%), Udział powierzchni terenów zielonych w powierzchni ogółem.

Uznanie danego terenu za obszar kryzysowy następowało w przypadku, gdy na badanym obszarze co najmniej dwa wskaźniki prezentowały najmniej korzystne wyniki. Taką sytuację odnotowano w następujących lokalizacjach:

- Obszar 3,
- Obszar 4,
- Obszar 5.

Analizowanie tej sfery opierało się na badaniach przeprowadzonych w roku 2021 dzięki któremu możemy obserwować aktualne zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego. Należy zwrócić uwagę na ogólnie dobry stan środowiska naturalnego w gminie Bytom Odrzański: trzy z obszarów funkcjonalnych nie wykazały wartości niższych niż preferencyjne w sferze środowiskowej.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszary zdegradowane o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to trzy z pięciu obszarów miejskich: nr 3, 4 i 5.

Podsumowując analizę wskaźników dla każdej ze sfer poniżej zaprezentowano liczbę punktów, jakie otrzymały Obszary w odniesieniu do poszczególnych wskaźników.

Sfera społeczna

Tabela 25. Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze społecznej.

Kryterium	Wskaźnik	Obszary							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	2		3				1	
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	2		3	1				
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)		1	3	2				
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców		2	1				3	

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	2		3				1	
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)			2			1		3
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)			3			1		2
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	3		2					
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	1	2	3					
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców			1			3	2	
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców		1					3	2
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)			1			2		3
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)			2			1	3	
	Suma punktów	10	6	27	3	0	6	14	11
	Punkty za pozycję	5	4	8	2	1	4	7	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, 2023r.

Wykres 1. Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze społecznej

Źródło: opracowanie własne

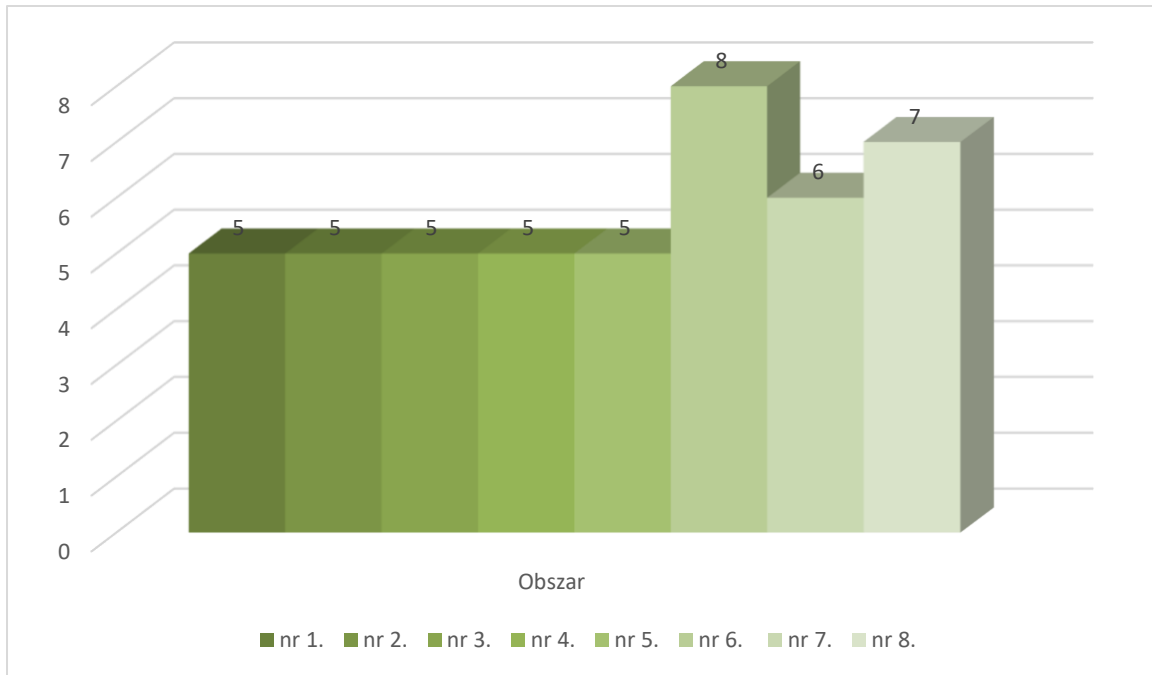
Sfera gospodarcza

Tabela 26 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze gospodarczej

Kryterium	Wskaźnik	Obszary							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)						2	1	3
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)						3	2	1
Suma punktów		0	0	0	0	0	5	3	4
Punkty za pozycję		5	5	5	5	5	8	6	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, 2023 r.

Wykres 2 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

Sfera techniczna

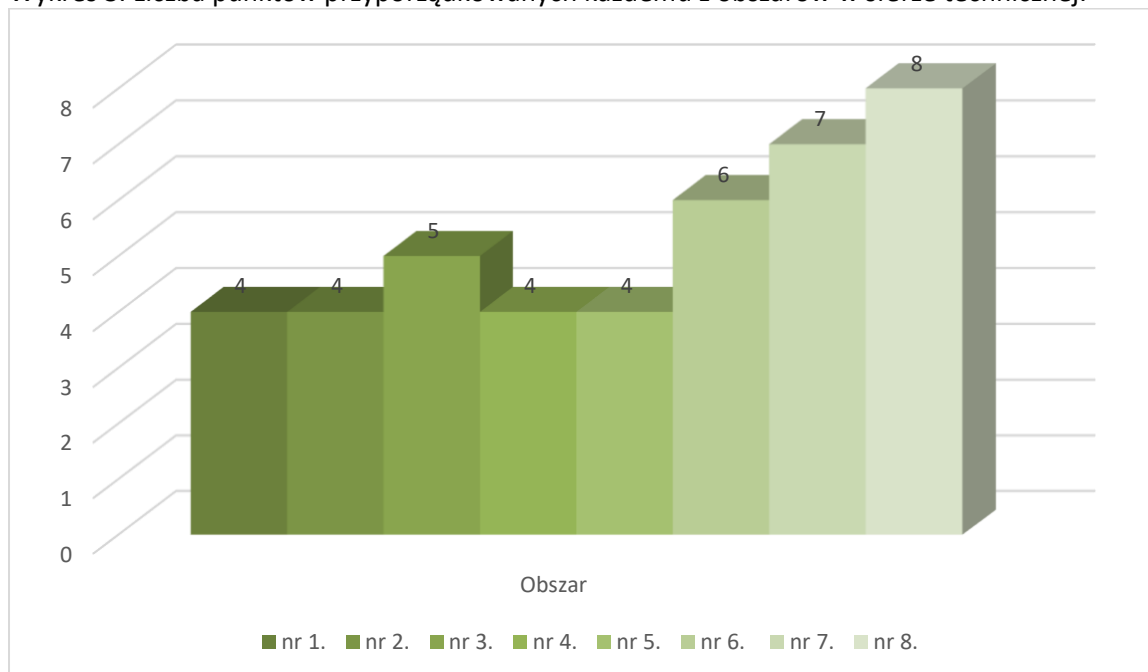
Tabela 27. Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze technicznej.

Kryterium	Wskaźnik	Obszary							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zniszczone otoczenie	Udział budynków mieszkalnych bez wodociągów w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze (w %)						2		3
	Udział budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci gazowej (w %) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze						1	3	2

	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków na danym obszarze (w %)						1	3	2
	Udział budynków wybudowanych przed r. 1989 w liczbie budynków ogółem (%)			3			1		2
Suma punktów		0	0	3	0	0	5	6	9
Punkty za pozycję		4	4	5	4	4	6	7	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, 2023 r.

Wykres 3. Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze technicznej.

Źródło: opracowanie własne

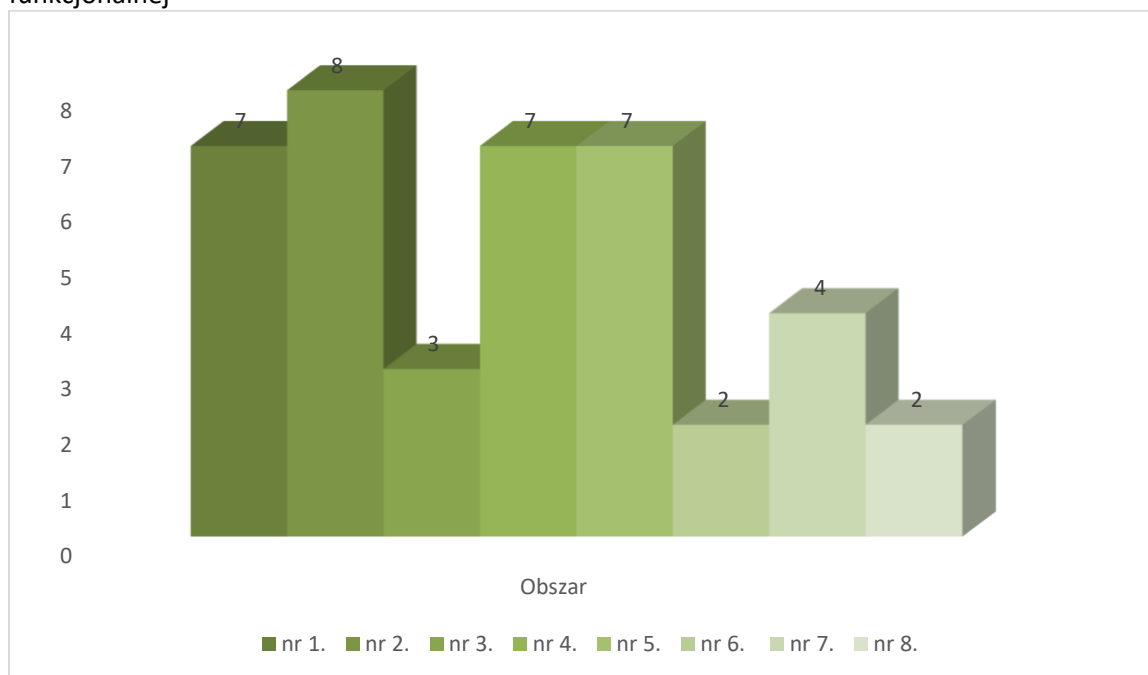
Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Tabela 28 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Kryterium	Wskaźnik	Obszary							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	2	1		3				
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	1	3					2	
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych na 100 mieszkańców		2	1		3			
Suma punktów		3	6	1	3	3	0	2	0
Punkty za pozycję		7	8	3	7	7	2	4	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, 2023 r.

Wykres 4 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne

Sfera środowiskowa

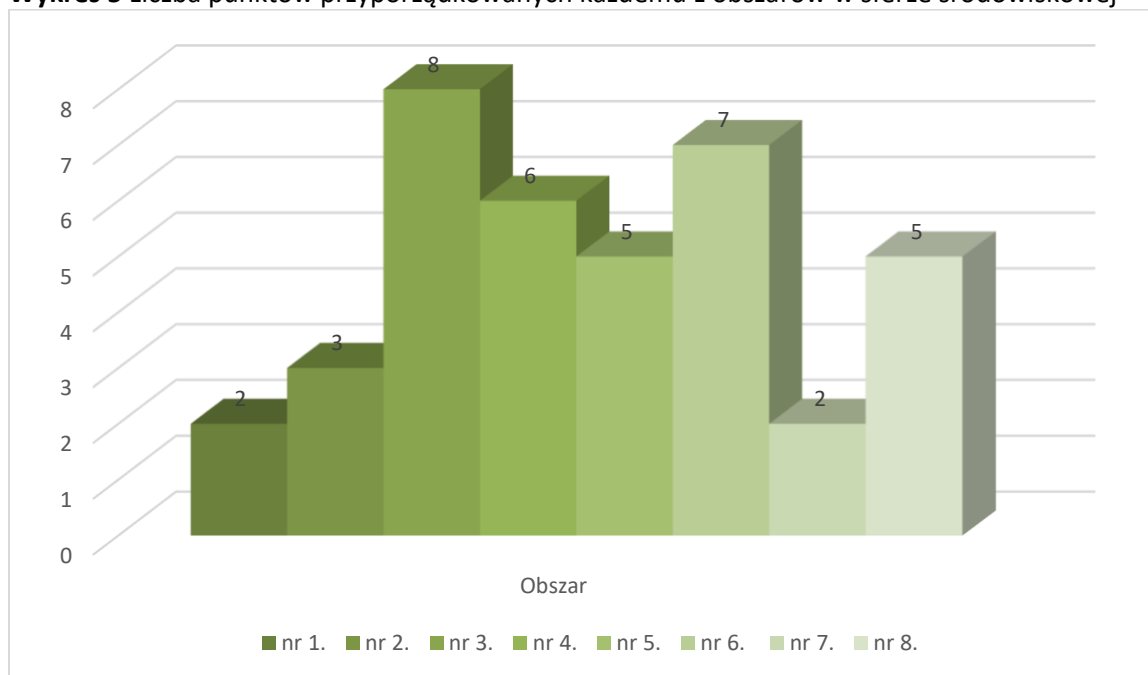
Tabela 29 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze środowiskowej

Kryterium	Wskaźnik	Obszary							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Jakość powietrza	Udział budynków mieszkalnych o niskiej termoizolacyjności w ogólności w budynków mieszkalnych (%)			2		1			3
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w ogólności w budynków mieszkalnych (%)			2		1	3		

Udział instalacji OZE w ogóle budynków mieszkalnych (%)	2	1	3					
Udział powierzchni terenów zielonych w powierzchni ogółem (%)	1	3	2					
Suma punktów	0	1	7	4	3	6	0	3
Punkty za pozycję	2	3	8	6	5	7	2	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, 2023 r.

Wykres 5 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego nastąpiło poprzez wykonanie działań arytmetycznych, polegających na przemnożeniu otrzymanych wcześniej punktów przez wagi przyporządkowane poszczególnym sferom i zsumowaniu otrzymanych wyników. Wykonane obliczenia prezentują w sposób przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 30. Liczba punktów „końcowych” przyznana danemu obszarowi funkcjonalnemu w odniesieniu do analizowanych sfer i liczba punktów „ostatecznych”.

	Obszary funkcjonalne							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Punkty „końcowe” uzyskane przez dany obszar w sferze społecznej (PKs)	2	1,6	3,2	0,8	0,4	1,6	2,8	2,4
Punkty „końcowe” uzyskane przez dany obszar w sferze gospodarczej (PKg)	1	1	1	1	1	1,6	1,2	1,4
Punkty „końcowe” uzyskane przez dany obszar w sferze technicznej (PKt)	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,6	0,7	0,8
Punkty „końcowe” uzyskane przez dany obszar w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (PKpf)	2,1	2,4	0,9	2,1	2,1	0,6	1,2	0,6
Punkty „końcowe” uzyskane przez dany obszar w sferze środowiskowej (PKś)	0,2	0,3	0,8	0,6	0,5	0,7	0,2	0,5
Punkty „ostateczne” uzyskane przez dany obszar (PO)	5,70	5,70	6,40	4,90	4,40	5,10	6,10	5,70

Źródło: Opracowanie własne

Po obliczeniu punktów „ostatecznych”, zgodnie z opisaną na początku metodologią, obliczono ich wartość średnią w celu ustalenia progu nazwanego „wskaźnikiem granicznym”, którego przekroczenie przez dany obszar wskazuje na jego degradację.

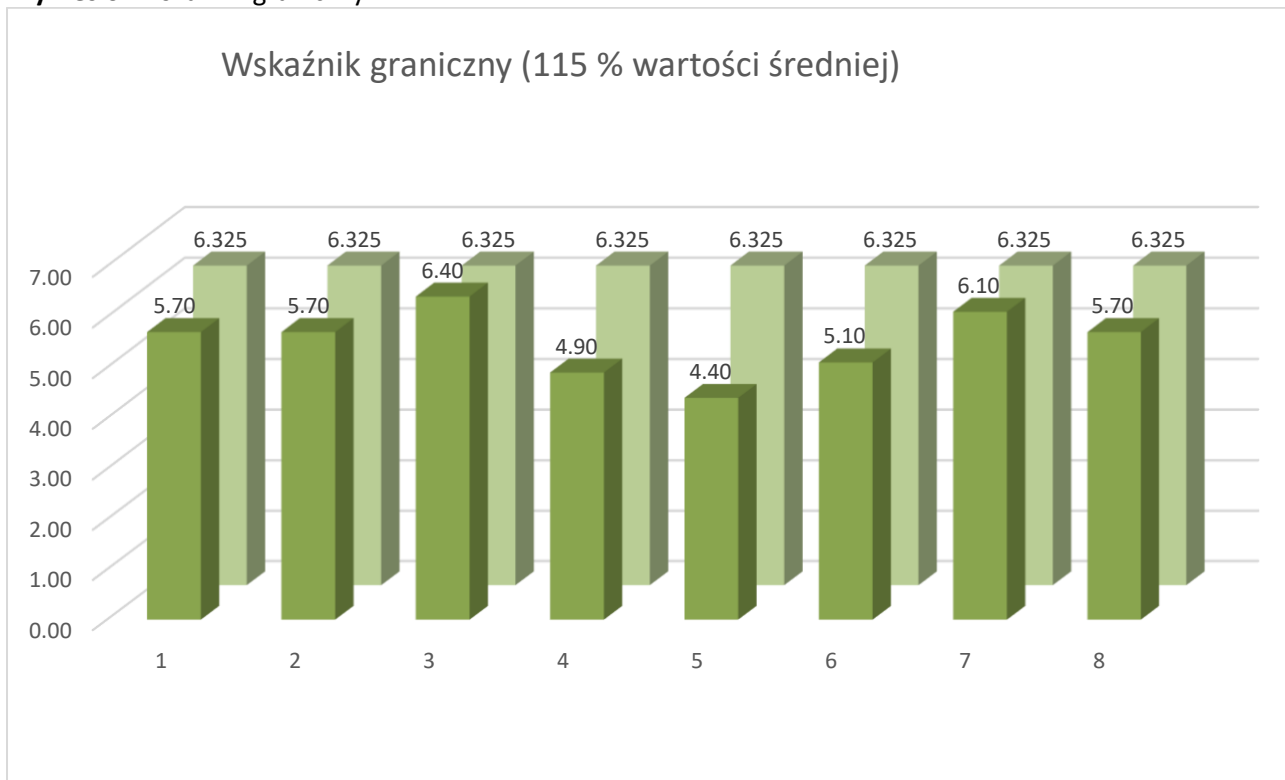
Wynik opisanego powyższego działania oraz przyjętą, na jego podstawie, wartość „wskaźnika granicznego” przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 31. Obliczenie wskaźnika granicznego służącego wyznaczeniu obszarów zdegradowanych.

Średnia wartość punktów „ostatecznych” dla wszystkich obszarów funkcjonalnych (Wśr)	5,50
Wskaźnik graniczny (115 % wartości średniej)	6,325

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 6. Wskaźnik graniczny.

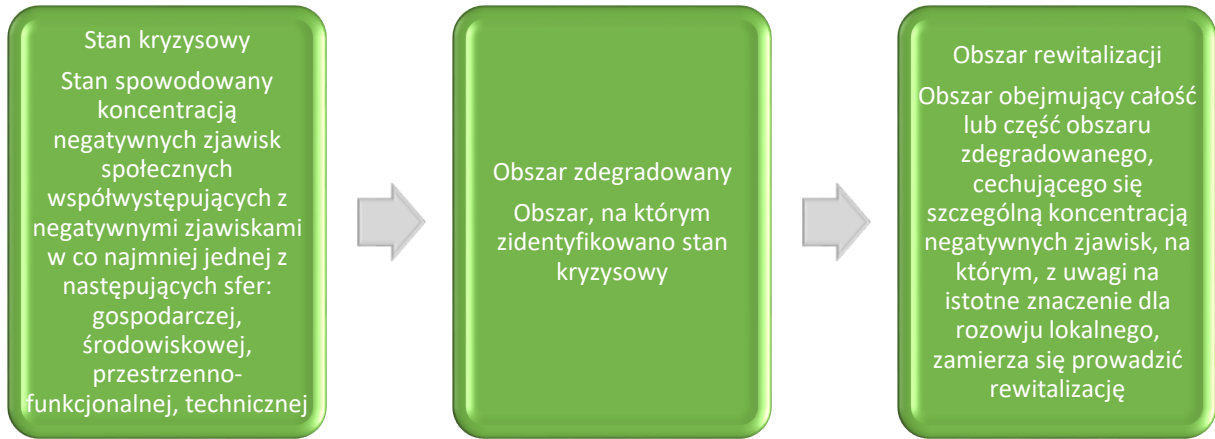
Źródło: Opracowanie własne

Wśród analizowanych jednostek terytorialnych to Obszar nr 3 wykazał pełną koncentrację zjawisk kryzysowych. Był jedynym obszarem, dla którego jednoznacznie wykazano relatywnie największą ilość problemów oraz który osiągał w większości najgorsze wartości wskaźników w poszczególnych kryteriach. Ponadto wyliczono próg, od którego dany Obszar należy traktować, jako zdecydowanie zdegradowany. Jest to min. 115% wartości średniej obliczonej dla wszystkich obszarów. Wartość ta wynosi 6,325 punktu. Jedynie Obszar 3 przewyższa tę wartość, co świadczy, że nagromadzenie na tym obszarze zjawisk kryzysowych jest szczególnie wysokie. Przeprowadzone badania w sposób niebudzący wątpliwości pozwalają określić, że w przypadku Gminy Bytom Odrzański Obszar nr 3 należy uznać za obszar zdegradowany.

Obszar rewitalizacji wraz z uzasadnieniem jego wyboru

Zgodnie z obowiązującą obecnie definicją obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się przeprowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy, zamieszkałych przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Rysunek 9. Obszar rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie na podstawie ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

Na podstawie analizy uwarunkowań wyłaniania obszarów kryzysowych dokonano delimitacji terenu uznanego za szczególnie wymagający wsparcia. Obszar rewitalizacji obejmuje obszar, w skład którego wchodzi następujące ulice: ulice: **Aleja Żółtej Jesieni, Ciemna, Cmentarna, Dworcowa (część), Górna, Głogowska (część), Kolbego, Konopnickiej, Kopernika (część), Kościelna, Kożuchowska (część), Bolesława Krzywoustego (część), Mickiewicza (część), Mostowa, Narożna, Nadbrzeźna, Os. Rybackie, Rynek, Spacerowa, Szkolna, Wąska, Widok.**

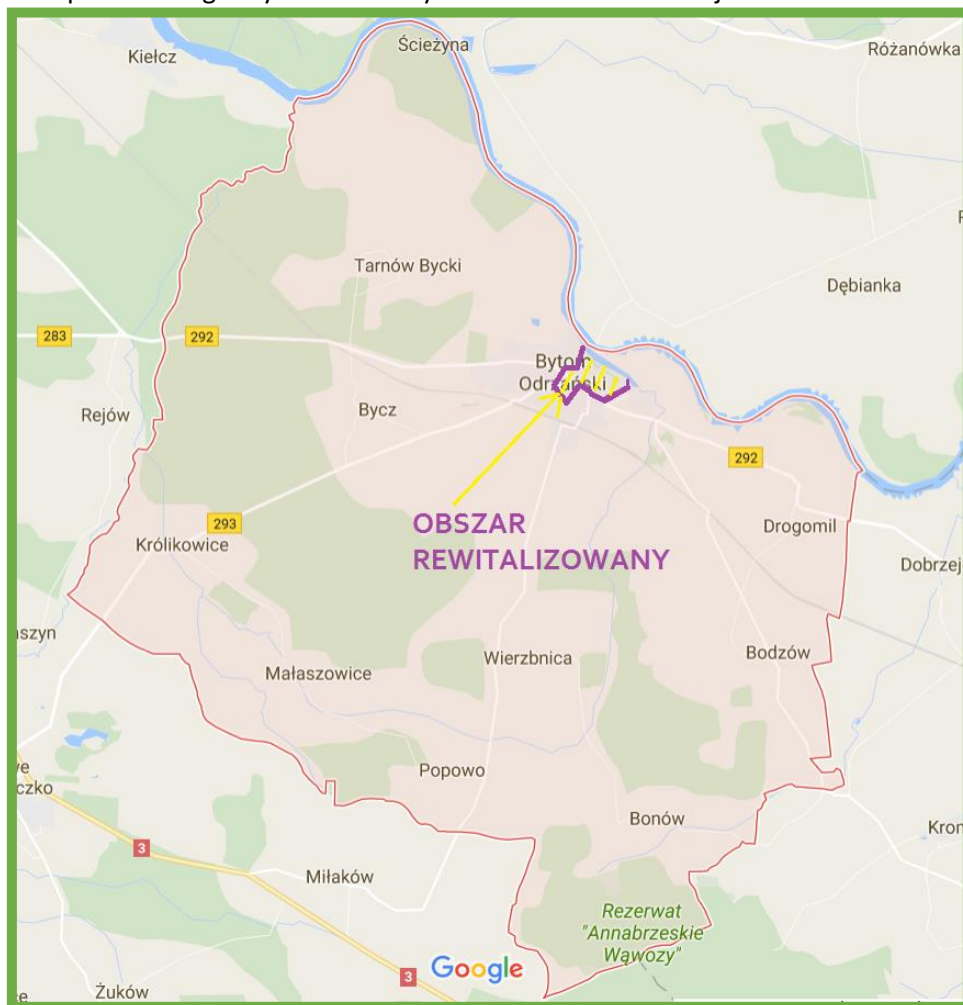
Obszar rewitalizacji wg danych z roku 2021 obejmuje powierzchnię 26,87 ha i jest zamieszkały przez 1350 osoby. Pokrywa się on w całości ze zidentyfikowanym obszarem zdegradowanym.

Tabela 32. Charakterystyka obszaru rewitalizacji w gminie Bytom Odrzański.

	Obszar rewitalizowany	Gmina Bytom Odrzański
Powierzchnia (ha)	26,87	5238
W stosunku do powierzchni całej Gminy	0,51%	
Liczba ludności	1350	5179
W stosunku do liczby ludności całej Gminy	26%	

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 10. Mapa miasta i gminy z zaznaczonym obszarem rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne.

Obszar rewitalizacji w gminie Bytom Odrzański, czyli obszar funkcjonalny nr 3, zlokalizowany jest na terenie miasta Bytom Odrzański i obejmuje następujące ulice: Aleja Złotej Jesieni, Ciemna, Cmentarna, Dworcowa (część), Górna, Głogowska (część), Kolbego, Konopnickiej, Kopernika (część), Kościelna, Kożuchowska (część), Bolesława Krzywoustego (część), Mickiewicza (część), Mostowa, Narożna, Nadbrzeżna, Os. Rybackie, Rynek, Spacerowa, Szkolna, Wąska, Widok.

Obszar ten w większości pełni funkcję centrum miejskiego. Charakteryzuje się zabudową śródmiejską zawierającą funkcje mieszkaniowo – usługowe. Przewaga zabudowy wielorodzinnej. Centrum administracyjne miasta. Teren jest objęty ochroną konserwatorską

Wybór obszaru rewitalizacji wynika z występowania w jego granicach zjawisk kryzysowych. Sytuacja kryzysowa obszaru obrazowana jest stosunkowo wysoką wartością wskaźników odnoszących się do poziomu obciążenia demograficznego, poziomu ubóstwa, bezrobocia, przestępczości, aktywności gospodarczej, stanu infrastruktury technicznej, kwestii przestrzennych i środowiskowych. Wartość wymienionych wskaźników w wyznaczonym obszarze przewyższa w większości z nich stan

odnotowywany na terenie całej gminy. Dodatkowo na opisywanym obszarze dochodzi do dużej koncentracji problemów społecznych, wynikających z dużego zagęszczenia zaludnienia.

Teren przeznaczony do rewitalizacji dotyczy centrum miasta Bytom Odrzański, w której to części znajduje się większość obiektów zabytkowych. Część obszaru Rynku i ulic przyległych została odnowiona w ramach działań wynikających z wcześniejszych prac wpisanych w Lokalny Program Rewitalizacji Bytomia Odrzańskiego na lata 2007 -2013 oraz Program Rewitalizacji Gminy Bytom Odrzański na lata 2016-2023.

Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych wskazują na możliwość pogorszenia trudnej sytuacji demograficznej omawianej części Bytomia. Wnioski płynące z przeprowadzonych badań wskazują na możliwość odpływu z miasta części mieszkańców należących do najmłodszej kategorii wiekowej. Najczęściej ma to związek z chęcią znalezienia w większych ośrodkach miejskich lepiej płatnej pracy. W obszarze rewitalizacji odnotowuje się wysoki poziom ubóstwa. Świadczą o tym wskaźniki liczby osób korzystających z pomocy społecznej/100 mieszkańców (5,63 przy wartości referencyjnej 2,74) oraz liczby osób korzystających ze wsparcia OPS/100 mieszkańców (3,48 przy wartości referencyjnej 1,56). Są to najwyższe wartości w stosunku do wszystkich analizowanych obszarów problemowych. W najtrudniejszej sytuacji finansowej znajdują się osoby najstarsze, natomiast na analizowanym terenie występuje wysoka koncentracja osób w wieku poprodukcyjnym. Obszar zamieszkuje także duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych.

W porównaniu z gminą ogółem obszar rewitalizacji wyróżnia się niekorzystnie z uwagi na wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa. W 2021 roku na badanym obszarze odnotowano 2,15 przestępstw na 100 mieszkańców. Sytuacja ta również koreluje z wysokim odsetkiem rodzin dysfunkcyjnych (1,11 przy wartości referencyjnej 0,97). Na obszarze występuje też największa liczba rodzin korzystających z Asystenta rodziny i mieszkań socjalnych. Występuje też liczba grupa rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Obszar rewitalizacji wyróżnia się także z powodów ekonomicznych. W jego granicach zarejestrowano stosunkowo dużo podmiotów gospodarczych. W przeliczeniu na 100 mieszkańców ich liczba wynosi 10,30, podczas gdy w całej gminie 9,60. Stanowi to o dużym potencjale obszaru i daje większe możliwości włączenia przedstawicieli sektora biznesu w proces rewitalizacji. Pogłębienie obserwacji wskazuje jednak na występowanie takich cech przedsiębiorczości w strefie rewitalizacji, które stanowią o jej niekorzystnym charakterze. W obszarze rewitalizacji odnotowuje się wysoką liczbę podmiotów gospodarczych, tak jak w śródmieściach innych polskich miast. W centrum miasta znajduje się większość lokali handlowo-usługowych. Uwagę zwraca jednak, po pierwsze, wielkość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Są to przede wszystkim przedsiębiorstwa małe funkcjonujące w obszarze samozatrudnienia ze wszystkimi negatywnymi skutkami takiego stanu (niskie dochody, nieznaczny wpływ na poziom zatrudnienia, ograniczone możliwości inwestowania i

rozwoju). Po drugie często dochodzi do sytuacji gdy nowo otwarty podmiot funkcjonuje zaledwie kilka miesięcy i jest zamykany z powodu przewagi kosztów jego utrzymania nad realnymi dochodami. Na terenie Miasta Bytom Odrzański brak jest jednej dominującej gałęzi przemysłu. Charakterystyka działalności gospodarczej prowadzonej na terenie rewitalizowanym nie wskazuje na przeważające znaczenie jednej branży.

Szczególnie uciążliwą kwestią w obszarze rewitalizowanym jest duża koncentracja zaniedbanej przestrzeni wokół budynków mieszkalnych, tzw. podwórek, ale także terenów zielonych. Przeprowadzone badania wskazują, że wciąż aż 36,05% podwórek jest zaniedbanych, zagraconych i zdewastowanych, pomimo prowadzonych systematycznie we wcześniejszych latach działań i inwestycji. Stan tej przestrzeni sprzyja jedynie dalszej degradacji społecznej mieszkańców i zniechęca do samodzielnych prób pojedynczych osób zmiany tego stanu.

Obszar dotyka również wysoka wartość negatywnych wskaźników dla sfery technicznej. Dotyczy ona niskiej wartości zasobu mieszkaniowego (teren śródmieścia to obszar mocno zurbanizowany, w którym 97% budynków wybudowano przed rokiem '89.). Skutkiem tych zaniedbań jest emisja szkodliwych substancji do atmosfery z uwagi na dużą ilość zużycia źródeł ciepła i w konsekwencji obniżający się poziom życia.

Teren wyznaczony do rewitalizacji uznaje się za obszar zdegradowany, na którym stwierdza się:

- a) wysoki poziom ubóstwa,
- b) wysoki poziom długotrwałego bezrobocia,
- c) wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa,
- d) niski poziom aktywności gospodarczej,
- e) porównywalnie niższy poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Na terenie obszaru zdegradowanego od lat prowadzone są działania rewitalizacyjne. Dlatego też samorząd zamierza kontynuować rozpoczęty już proces wyprowadzania obszaru nr 3 z sytuacji kryzysowej, tak aby maksymalnie wykorzystać wykonaną już pracę oraz efektywnie wykorzystać środki na cele rewitalizacyjne, jakimi dysponuje.

Wyznaczenie obszaru nr 3 jako obszaru rewitalizacji odpowiada założeniom dotyczącym wyznaczania obszaru rewitalizacji. Odpowiada w szczególności założeniom dotyczącym koncentracji wsparcia. Podyktowane jest również koniecznością maksymalizacji planowanych efektów w związku z niewystarczającą ilością środków na realizację wszystkich potrzeb. Koncentracja działań przestrzennie pozwoli na kontynuację rozpoczętych działań, co zapewni osiągnięcie właściwych efektów rewitalizacyjnych.

W obszarze rewitalizowanym planowane są do realizacji działania infrastrukturalne służące kompleksowemu rozwiązaniu problemów tej części Bytomia. Powstała infrastruktura będzie służyła przeprowadzeniu projektów „miękkich” mających na celu niwelowanie największych problemów społecznych obszaru związanych z aktywizacją społeczno-gospodarczą, podniesieniem jakości życia lokalnych społeczności oraz jakości i dostępności usług społecznych. Projekty „miękkie” będą skierowane do wszystkich osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu obszaru.

Przewidziane do realizacji na obszarze rewitalizowanym działania obejmują zatem aspekt społeczny, a ponadto będą dotyczyć kwestii gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Inwestycje prowadzone będą w całości na obszarze rewitalizowanym, a tym samym zdegradowanym, który charakteryzuje się skupieniem dużej liczby niekorzystnych zjawisk świadczących o sytuacji kryzysowej na wyznaczonym obszarze.

6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)

W oparciu o zdiagnozowane problemy wg wskazanych metod delimitacji wyznaczono obszar zdegradowany, który w szczególności powinien być objęty działaniami rewitalizacyjnymi. Obszar ten wyznaczono w oparciu o zdiagnozowane problemy natury społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Jest to Centrum Bytomia Odrzańskiego tzw. Stare Miasto. Podkreślić należy, że to wciąż ten sam obszar, jaki wyznaczono również w poprzednich programach rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański.

Gmina Bytom Odrzański – Wizytówka Ziemi Lubuskiej

rozwija się bez przeszkód natury społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.

Obszar zdegradowany – Stare Miasto Bytomia Odrzańskiego opanował sytuację kryzysową w każdej ze zdiagnozowanych sfer problemowych. Osoby zagrożone wykluczeniem mają wsparcie ze strony lokalnej społeczności, aktywnie włączającej się w działania miasta.

Prężnie działające organizacje pozarządowe, wspierają lokalnych przedsiębiorców na drodze rozwoju.

Osoby przyjezdne i mieszkańców wita piękna Starówka, odnowione zabytki, piękna zabudowa starego miasta, z zagospodarowanym nabrzeżem Odry, gdzie można odpocząć po całym dniu wrażeń.

Bytom Odrzański utrzymał wzorowe dla innych połączenie dbałości o miasto i mieszkańców. Stare Miasto rozwija się i będąc wizytówką Gminy, Regionu i Polski staje się coraz piękniejsze. Zabytkowe kamienice i zabudowania mieszkalne są pięknie odnowione. Rynek Bytomia Odrzańskiego wraz z ratuszem są wskazywane jako przykłady wykorzystania rewitalizacji tkanki urbanistycznej do

aktywizacji społecznej i gospodarczej. Pięknie odnowiona zabudowa, zagospodarowane podwórka wprowadziły ład przestrzenny, wydobywając potencjał miejsca. Uporządkowana przestrzeń, sprzyjająca rozwojowi stosunków obywatelskich stworzyła znakomitą atmosferę do realizacji działań aktywizacyjnych i pozwoliła spotęgować efekty. Stare Miasto cechuje się uporządkowaną przestrzenią, zwartą zabudową, dobrą infrastrukturą, budynkami w dobrym stanie technicznym, bez oznak zaniedbań technicznych, gdzie w oczy uderza dbałość o tożsamość miejsca i historyczną przeszłość miasta.

Ugruntowuje się rozpoznawalność i dobra jakość marki „Bytom Odrzański”, na co wpływ mają nie tylko inwestycje, ale też aktywna społeczność, która ożywiła zabytkową starówkę. Utrzymuje się duże zainteresowanie osób przyjezdnych, co pozwala na rozwój drobnej przedsiębiorczości, w tym usługowej w obszarze turystyczno-rekreacyjnym. Na miejscach postojowych przy Starym mieście często można zaobserwować gości z zagranicy, którzy mają się gdzie zatrzymać i gdzie zjeść przed dalszą drogą.

W obszarach aktywności społecznej lokalna społeczność ma możliwość realizacji własnych ambicji społecznych, publicznych i gospodarczych. W Centrum Aktywności Lokalnej znalazły swoje miejsce lokalne organizacje społeczne, które dzięki aktywnym członkom realizują coraz więcej projektów dla lokalnej społeczności, dzięki pozyskiwanym środkom zewnętrznym, co wciąż pozwala ograniczać liczbę osób zagrożonych wykluczeniem. Dobra aura wokół miasta, w tym w szczególności wokół Starego Miasta pozwoliła znaleźć siłę i wiarę we własne możliwości osobom, które już nie widziały przyszłości dla siebie.

Dzięki tym działaniom społeczność lokalna utrwała wśród swoich członków poczucie tożsamości lokalnej, dzięki czemu struktura lokalnej społeczności, opartą na przywiązaniu do lokalnych tradycji i dobrosąsiedzkich stosunkach, cementuje swoją jedność. Społeczność angażuje się w lokalne inicjatywy rozwojowe i aktywizacyjne, stwarzając sobie warunki do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Mieszkańcy wspierają siebie nawzajem, aktywnie uczestniczą w działaniach organizacji pozarządowych, pomagając najłabszym wyjść z codziennych problemów, wypychających ich w obszary grożące wykluczeniem. Społeczność lokalna realizuje swoje prerogatywy w zakresie inicjowania i uczestnictwa w procesach decyzyjnych na szczeblu władzy samorządowej, dbając o swoje miejsce na ziemi wspólnie z władzami, w sposób równie odpowiedzialny.

Dzięki aktywizacji społecznej oraz funkcjonowaniu coraz korzystniejszych warunków, rozwija się konkurencyjna gospodarka lokalna oparta na sektorze małych i średnich przedsiębiorstw usługowych i produkcyjnych. Dzięki atrakcyjnej i wypromowanej lokalizacji kwitnie również kilka działalności wykorzystujących potencjał kulturowy i turystyczny Starego Miasta. Turystyka nie jest główną gałęzią lokalnej gospodarki, ale znacznie częściej udaje się sprzedać pamiątkę z Bytomią niż kiedyś, a wycieczki rowerowe i oprowadzanie po lokalnej ścieżce historycznej nie jest rzadkością.

Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne, aktywna współpraca samorządu z sektorem pozarządowym, biznesowym i publicznym zapewniają wysoką jakość i dostępność usług.

7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Program Rewitalizacji zbudowany został w oparciu o hierarchiczną strukturę celów, w tym celu strategicznego, celów głównych, podlegających im celów szczegółowych oraz kierunków działań rewitalizacyjnych. Cel strategiczny oraz cele główne nawiązują bezpośrednio do wizji obszaru rewitalizacji, stanowiąc jej rozwinięcie. Hierarchiczna struktura celów porządkuje sposób działań związanych z rewitalizacją, wskazując poszczególnym kierunkom działań ich nadrzędny cel.

Na podstawie przeprowadzonej w poprzednich rozdziałach diagnozie czynników i zjawisk kryzysowych w tym sformułowanych na jej podstawie drzewie problemów zdefiniowano pożądaną listę celów projektu, którą przedstawiono w formie rozbudowanego diagramu logicznych powiązań między nimi – „drzewo celów” – graf poniżej. Przedstawione poniżej drzewo celów obrazuje zależności między celem strategicznym, celami głównymi oraz szczegółowymi, a środkami do ich osiągnięcia.

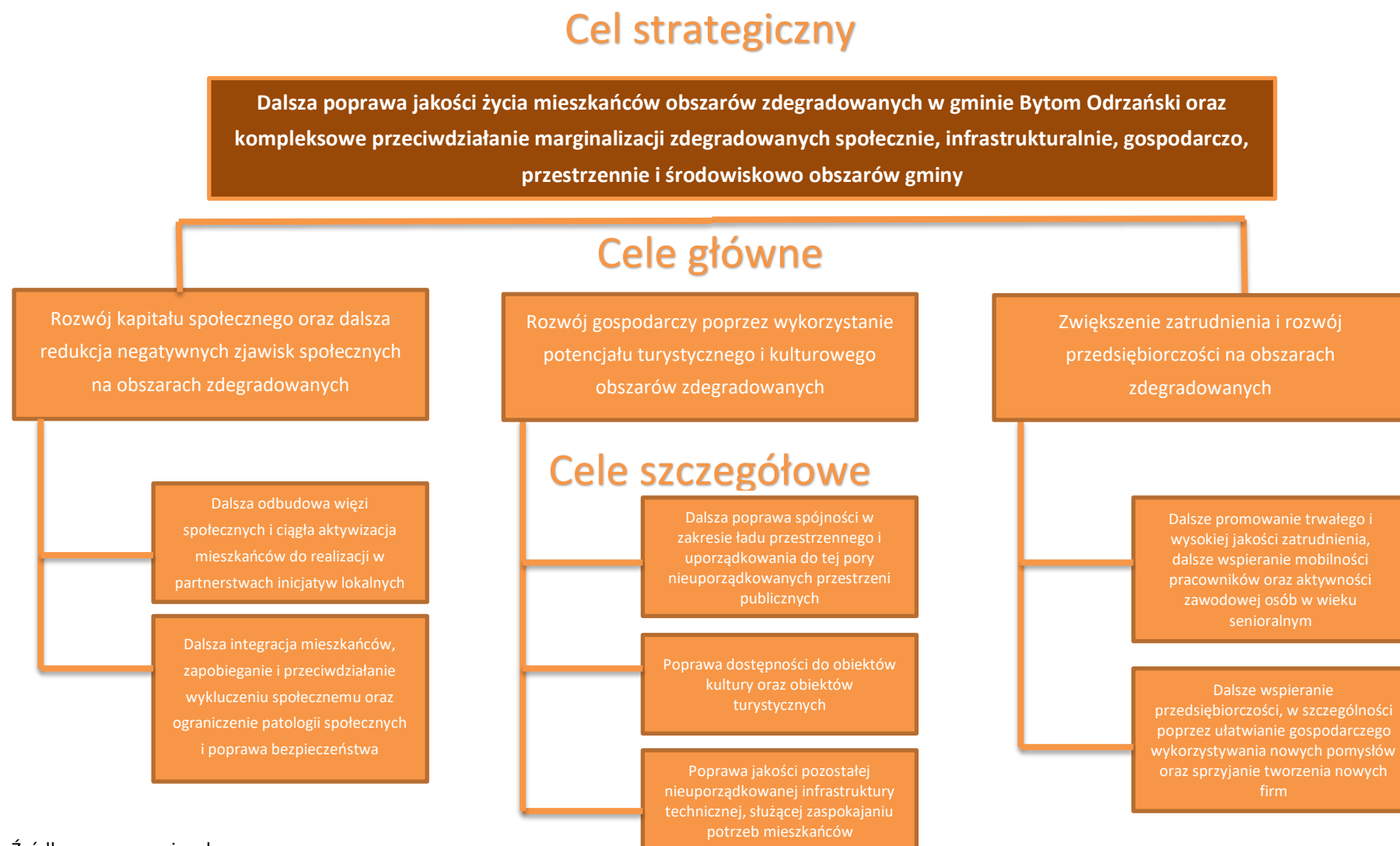
Strategicznym celem rewitalizacji gminy Bytom Odrzański jest „Dalsza poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Bytom Odrzański oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy”. Do celów głównych, ściśle powiązanych z celem strategicznym należą:

1. Rozwój kapitału społecznego oraz dalsza redukcja negatywnych zjawisk społecznych na obszarach zdegradowanych,
2. Rozwój gospodarczy poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturowego obszarów zdegradowanych,
3. Zwiększenie zatrudnienia i rozwój przedsiębiorczości na obszarach zdegradowanych.

Cele główne realizuje katalog celów szczegółowych zdefiniowanych jako:

1. Dalsza odbudowa więzi społecznych i ciągła aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych,
2. Dalsza integracja mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych i poprawa bezpieczeństwa,
3. Poprawa dostępności do obiektów kultury oraz obiektów turystycznych,
4. Dalsza poprawa spójności w zakresie ładu przestrzennego i uporządkowania do tej pory nieuporządkowanych przestrzeni publicznych,
5. Poprawa jakości pozostałej nieuporządkowanej infrastruktury technicznej, służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców,
6. Dalsze wspieranie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzenia nowych firm,
7. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, dalsze wspieranie mobilności pracowników oraz aktywności zawodowej osób w wieku senioralnym.

Tabela 33 Cele programu rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

W poniższym opracowaniu szczegółowo w odniesieniu do zdefiniowanych celów szczegółowych programu, opisano konkretne problemy społeczności lokalnej, które zostaną rozwiązane w wyniku działań rewitalizacyjnych. Ponadto, pod każdym opisem jakościowym negatywnych zjawisk, wskazano kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym.

Cel szczegółowy nr 1 - Dalsza odbudowa więzi społecznych i ciągła aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych

oraz

Cel szczegółowy nr 2 - Dalsza integracja mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych i poprawa bezpieczeństwa

Jak wykazała przeprowadzona diagnoza obszar Starego Miasta (obszar nr 3) pomimo realizowanych szeregu działań rewitalizacyjnych, w tym inwestycji rewitalizacyjnych polegających na renowacji starych zabytkowych kamieniczek i innych budynków, nowych nasadzeń i rewitalizacji nawierzchni rynku, w tym małej infrastruktury, przywrócenia mieszkańcom obszaru nad Odrą, zagospodarowania zaniedbanych podwórek, czy stworzenia szeregu elementów infrastruktury do wykorzystania na działania aktywizacyjne, jak również realizacja aktywizacji i oraz działań animacyjnych dla dzieci, dorosłych i seniorów, dzięki czemu zmniejszyło się natężenie zjawisk kryzysowych w tym w obrębie warstwy społecznej, wciąż na tle całej gminy obszar ten cechuje wciąż największa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, towarzyszących bezrobociu i ubóstwu oraz starzeniu się społeczeństwa, takich jak ubóstwo, nieaktywność, duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienia czy niski poziom aktywności społecznej. Potęgując te zjawiska problemami osób niepełnosprawnych i z dysfunkcjami społecznymi, mamy pełny obraz wciąż występującego w Starym Mieście kryzysu społecznego. Szczególną grupę stanowią dzieci i młodzież, które w wyniku braku aktywizacji rodziny i zagrożeniami niekorzystnych zjawisk społecznych, najbardziej narażone są na różnego rodzaju patologie.

W związku z powyższym istnieje silna potrzeba aktywizacji społecznej grup dotkniętych różnego rodzaju problemami społecznymi poprzez podjęcie zróżnicowanych przedsięwzięć w zakresie aktywnej integracji społecznej, które umożliwią zmianę dotychczasowego sposobu życia poszczególnym osobom i całym społecznościom zagrożonym wykluczeniem. Szczególnie istotne jest wpieranie rodzin, aby zapobiec takim zjawiskom jak przemoc czy dziedziczenie biedy. Wszystkie działania powinny opierać się na szeroko rozumianej pracy socjalnej polegającej na diagnozowaniu potrzeb, współpracy, udzielaniu zindywidualizowanej pomocy oraz ewaluacji

skutków. Rozwój środowisk zagrożonych powinien się również odbywać poprzez stwarzanie warunków do ich uczestnictwa w różnorodnych formach aktywności społecznej.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

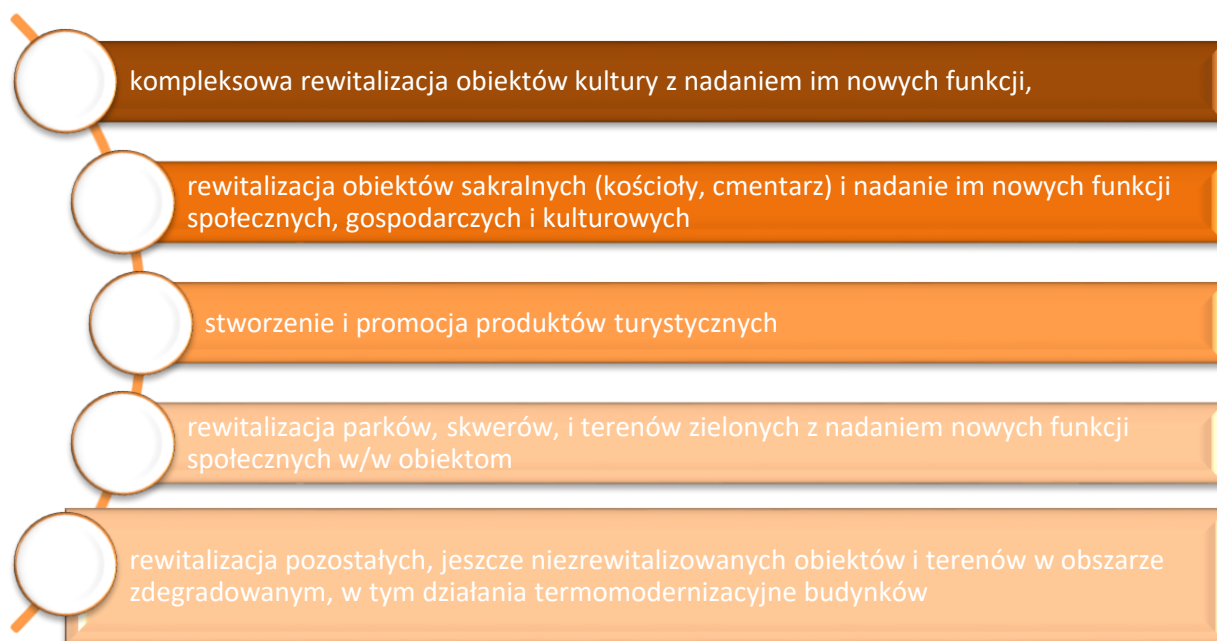
Cel szczegółowy nr 3 - Poprawa dostępności do obiektów kultury oraz obiektów turystycznych

Zasoby turystyczne, kulturalne i środowiskowe (dostępność rzeki Odra) gminy są kluczowymi zasobami determinującymi atrakcyjność Gminy Bytom Odrzański. W zdegradowanym obszarze Starego Miasta (obszar nr 3) występuje kumulacja funkcji turystycznej i kulturalnej gminy. Znajduje się tu m.in. przystań rzeczna z bulwarem (przy brzegu rzeki Odra), przy której rozwinęły się usługi gastronomiczne i na której odbywa się wiele wydarzeń kulturalno-rozrywkowych.

Centrum Bytomia Odrzańskiego jest też siedzibą wielu obiektów turystycznych, kulturalnych oraz obiektów sakralnych np.: Kościół Rzymsko-Katolicki, Centrum rekreacyjnego przy Zespole Szkół, Dziecięcy Park Marzeń, budynek byłego Kościoła Ewangelickiego. Turystyka, kultura i dziedzictwo kulturowe są ważnym elementem budowania wartości i tożsamości miasta i gminy oraz planowania społeczno-gospodarczego rozwoju. Przedsięwzięcia w sferze turystyki i kultury są istotnym spoiwem więzi społecznych i mogą być ważnym elementem rewitalizacji w zakresie włączenia społecznego, budowania tożsamości, zwiększania atrakcyjności obszaru itd.

Istotne jest kontynuowanie działań zmierzających do umiejętnego gospodarowania potencjałem i podejmowanie nowych inicjatyw w tym zakresie, aby skorzystała na tym lokalna społeczność. Planowane przedsięwzięcie, polegające na rozbudowie i wyposażeniu budynku Centrum Kultury oraz dalszym działaniom z zakresu Rewitalizacji historycznej tkanki Starego Miasta (to już etap V) poprawią i ugruntują atrakcyjność turystyczną i gospodarczą centrum Bytomia Odrzańskiego oraz podkreślą impulsy z odrestaurowanej tkanki miejskiej do aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców Starego Miasta (obszar nr 3) oraz powstawania nowych firm w branżach powiązanych z turystyką, kulturą, sportem i rekreacją.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

Cel szczegółowy nr 4 Dalsza poprawa spójności w zakresie ładu przestrzennego i uporządkowania do tej pory nieuporządkowanych przestrzeni publicznych

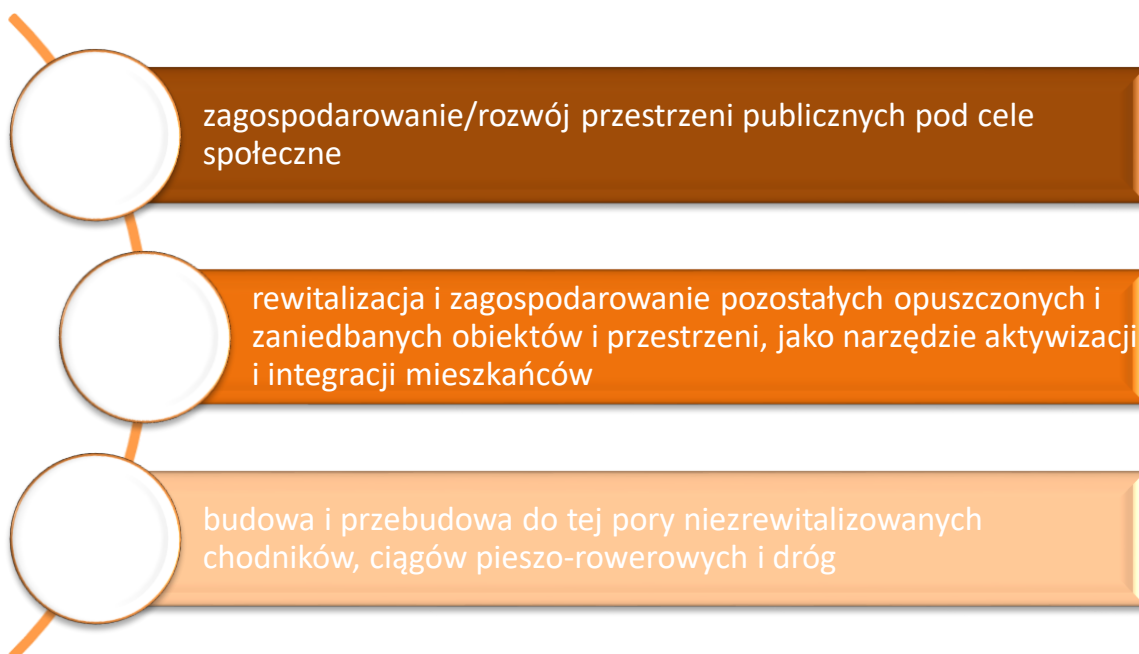
Od lat realizowana polityka wewnętrzna gminy wskazuje, iż obszar śródmieścia Bytomia Odrzańskiego (obszar nr 3) jest kluczowym elementem gminy miejsko - wiejskiej, wpływającym na poczucie ładu przestrzennego i atrakcyjność gminy jako całości. Dlatego też działania Rady Miejskiej i Burmistrza koncentrowały się na zachowaniu funkcji turystyczno-kulturalnej w obszarze tzw. „Starego Miasta” i ochronie spójności miejscowych społeczności lokalnych, a także lokalizowaniu tam projektów potęgujących integrację aktywność mieszkańców oraz wpływających pozytywnie na wizerunek miasta Bytom Odrzański. Nacisk w dalszym ciągu będzie położony na kreowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, w tym wprowadzenie kultury i sztuki do przestrzeni.

Ze względu na zwartą zabudowę, na obszarze Starego Miasta w Bytomiu Odrzańskim występuje mało terenów zielonych oraz innych przestrzeni, które mogłyby zostać wykorzystane na

cele publiczne. Bardzo ważne było i jest w kolejnym etapie rewitalizacji obszaru zdegradowanego Gminy Bytom Odrzański racjonalne wykorzystanie istniejącej przestrzeni miejskiej, co służyło i będzie służyć wykreowaniu otwartych, estetycznych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych terenów dla mieszkańców i turystów. W kontekście ograniczonej dostępności wolnej przestrzeni bardzo ważną rolę odegrały podwórka, które udało się zrewitalizować w poprzednim okresie, w kolejnym etapie podobna rewitalizacja pozostałych zaniedbanych i opuszczonych obiektów zlokalizowanych w Śródmieściu Bytomia Odrzańskiego.

Przejmowanie takich obiektów pozwoli na przekształcenie ich na potrzeby pełnienia ważnej roli w przestrzeni publicznej, stając się narzędziem aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców Starego Miasta. Wszystkie inwestycje będą ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców i podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

Cel szczegółowy nr 5 - Poprawa jakości pozostałej nieuporządkowanej infrastruktury technicznej, służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców

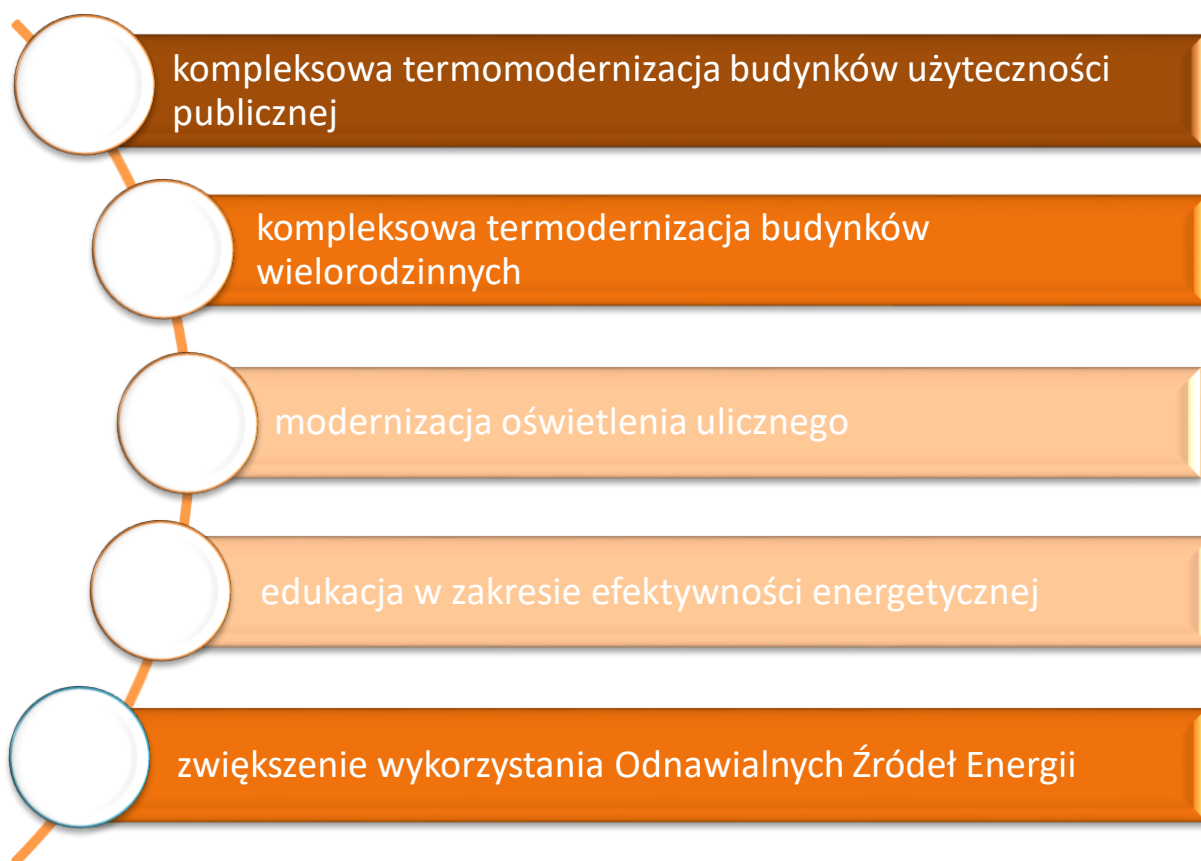
Wśród istniejących budynków w Gminie Bytom Odrzański dominują te wybudowane przed 1989 rokiem. Najwięcej takich budynków znajduje się w obszarze uznanym za zdegradowany – Stare Miasto (obszar nr 3). Ich stan techniczny do tej pory odbiegał od obecnie obowiązujących norm, co w części przypadków i we współpracy z lokalnymi środowiskami mieszkańców i przedsiębiorców (takich jak wspólnoty) udało się zmienić, niemniej jest wciąż szereg takich budynków, które wymagają natychmiastowego działania. Potrzeba w nich przeprowadzić kapitalny remont, przebudowę i modernizację, wymianę instalacji technicznych, realizacji działań termomodernizacyjnych oraz podniesienia ogólnego standardu użytkowania i estetycznego

wyglądu. Realizacja inwestycji poprawiających stan techniczny budynków przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców Starego Miasta, co jest jednym z warunków przeprowadzenia skutecznych działań aktywizacyjnych i integracyjnych wśród lokalnej społeczności.

Wciąż duże są potrzeby termomodernizacyjne, które trudniej zrealizować w obiektach zabytkowych ze względu na wymogi konserwatora zabytków, przez co konieczne staje się wdrażanie kosztochłonnej technologii i wewnętrznych sposobów docieplania przegród takich obiektów. Inwestycje w termomodernizację jednakże spowodują dalsze ograniczenie kosztów ogrzewania, zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej, poprawę estetyki budynków. Szczególne znaczenie w procesie zwiększania efektywności energetycznej przypisuje się władzom samorządowym. Pełnienie wzorcowej roli w oszczędnym gospodarowaniu energią jest jednym z dziesięciu kluczowych działań państwa na rzecz poprawy efektywności energetycznej. Budynki wchodzące w skład majątku posiadanego przez samorządy lokalne powinny być priorytetowym obszarem działań zarówno ze względu na możliwość bezpośredniego osiągnięcia konkretnych rezultatów, jak i efektu promocyjno-edukacyjnego. Działania na rzecz ochrony i właściwego utrzymania tych obiektów muszą być podejmowane w celu powstrzymania ich dalszej degradacji. Poza termomodernizacją, wprowadzane będą inne rozwiązania służące ograniczaniu zużycia energii. Będą się koncentrowały na skutecznym zarządzaniu energią, modernizacji oświetlenia ulicznego, wykorzystywaniu energooszczędnych technologii oraz szerokiej edukacji i promocji dot. racjonalnego wykorzystania energii.

Planuje się także podjąć działania zmierzające do zwiększenia udziału energii z Odnawialnych Źródeł Energii w ilości wyprodukowanej energii, które pozwolą na zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną produkowaną w sposób konwencjonalny, co wpłynie na redukcję emisji gazów cieplarnianych. W wyniku realizacji przedmiotowych działań zoptymalizowana zostanie gospodarka energetyczna na terenie gminy Bytom Odrzański oraz zwiększy się stabilność bezpieczeństwa energetycznego.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

Cel szczegółowy nr 6 - Dalsze wspieranie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzenia nowych firm

oraz

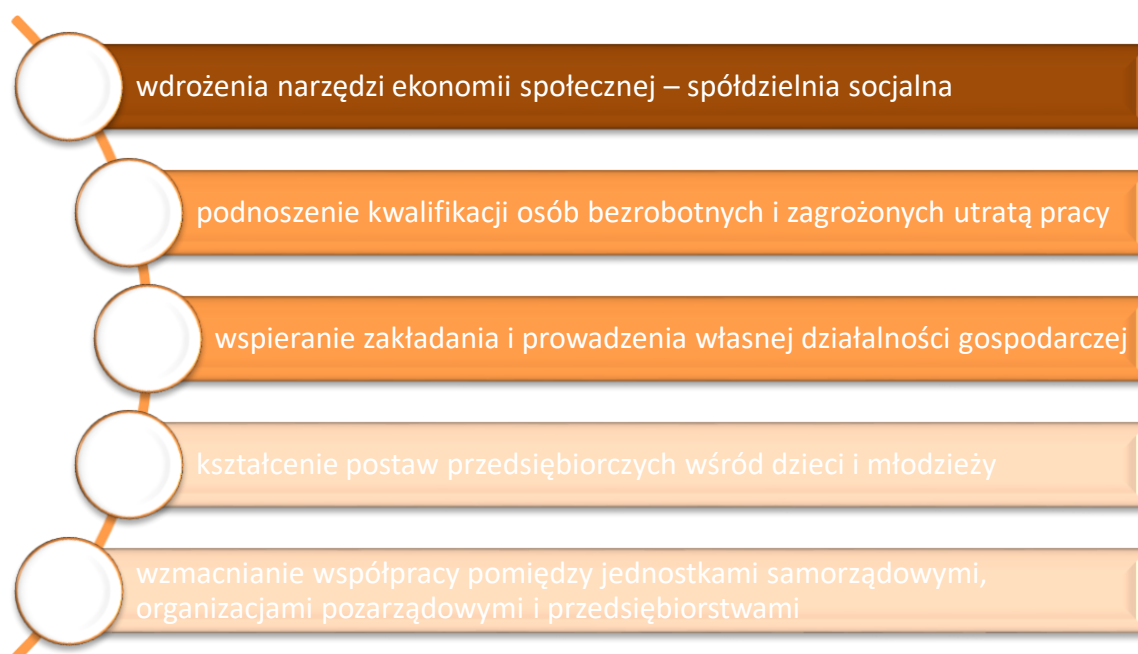
Cel szczegółowy nr 7 - Dalsze promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, dalsze wspieranie mobilności pracowników oraz aktywności zawodowej osób w wieku senioralnym.

Gmina Bytom Odrzański jako priorytet od lat stawia sobie za cel zrównoważony, nowoczesny i ekologiczny rozwój gospodarki, który zapewni wzrost zatrudnienia w gminie i powiecie. W tym kontekście istotne jest włączenie do rynku pracy większej liczby osób oraz utrzymanie ich przy aktywności zawodowej. Obszar zdegradowany Starego Miasta (obszar nr 3) cechuje wciąż względnie duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych, pomimo tego iż dzięki realizowanym w poprzednich perspektywach działaniom rewitalizacyjnym znacznie poprawił się poziom aktywności gospodarczej mieszkańców (wzrosła liczba funkcjonujących działalności gospodarczych oraz dostępnych miejsc pracy w obszarze). Konieczne są zatem wciąż aktywne działania skierowane do osób bezradnych, nieaktywnych, niepotrafiących poradzić sobie w ogólnym marazmie w celu poprawy ich

aktywności i kompetencji zawodowych, jak również możliwości znalezienia przez nich zatrudnienia, bazującego na rzeczywistym zapotrzebowaniu na określone kwalifikacje (w szczególności w „inteligentnych specjalizacjach województwa lubuskiego”).

Komplementarną metodą skutecznego przeciwdziałania bezrobociu w obszarze zdegradowanym, podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa, a także stymulowania rozwoju ekonomicznego i społecznego, jest dalszy rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców w tym zakresie. Jedną z form prowadzenia biznesu jest przedsiębiorczość społeczna, która może być idealnym rozwiązaniem problemu aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych z rynku pracy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

8. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar zdegradowany „Stare Miasto”, jaki został wyłoniony w toku diagnozy, obejmującej całą Gminę poddany zostanie także w obecnej perspektywie kolejnym działaniom rewitalizacyjnym, które są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzennym, technicznym, przestrzenno-funkcjonalnym i środowiskowym.

W wyniku przeprowadzonej ewaluacji programu zweryfikowano działania, jakie były realizowane i stwierdzono konieczność dodania nowych działań, jak również kontynuację realizacji części działań planowanych już wcześniej – w szczególności działań o charakterze miękkim. Niektórych działań nie udało się zrealizować w zakładanych terminach – ze względu m.in. na brak środków. Nie rezygnujemy jednakże z ich realizacji, natomiast przesuwamy w czasie, zgodnie z

planowaną perspektywą dla realizacji aktualizowanego Programu Rewitalizacji. W okresie od 2016 r. aż do chwili obecnej udało się zrealizować co następuje:

- **Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III- Monitoring Starego Miasta**
W ramach zadania zainstalowano 13 sztuk kamer stacjonarnych za pomocą łącza radiowego. Dzięki realizacji zadania zwiększono poziom bezpieczeństwa i zmniejszono liczbę zdarzeń o charakterze kryminalnym, jak również ograniczono dewastację mienia i chuligańskich wybryków.
- **Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III – Budowa kiosku meteorologicznego**
Zadanie zostało zakończone w dniu 14.08.2019 r. Dzięki zadaniu obszarowi zdegradowanemu nadano m.in. funkcję edukacyjną.
- **Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Zagospodarowanie wnętrza urbanistycznych kwartałów zabudowy w otoczeniu Rynku,**
W ramach zadania dokonano wyburzenia istniejących murów oraz budynków gospodarczych, wybudowano nowe ogrodzenia (w tym mury) i budynki gospodarcze w nowych lokalizacjach, stanowiące domknięcia i wydzielenia kwartału; utwardzono strefy wjazdu, dojścia i wejścia do budynków mieszkalnych, przygotowano tereny zielone (zieleń niska i wysoka), wyposażono teren w obiekty małej architektury. Wykonano: Dziecięcy Park Marzeń, adaptację budynku na potrzeby organizacji pozarządowych, innowacyjny system nadzoru sterowania i monitorowania energią w budynku szkoły przy ul. Kościelnej. Zagospodarowano przestrzeń pomiędzy blokami. Realizacja projektu przyczyni się do uporządkowania przestrzeni pod względem funkcjonalnym. Działania przywrócą i nadadzą nowe funkcje miejscom zaniedbanym i zniszczonym. Zostanie wprowadzony ład w przestrzeni publicznej między budynkami. Powstają miejsca, które skupiają mieszkańców i sprzyjają integracji.
- **Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Rewitalizacja dziecięcego parku marzeń położonego w Bytomiu Odrzańskim na Starym Mieście.**
W ramach zadania wykonano ciągi piesze, elementy architektoniczne, oświetlenie terenu, zagospodarowanie powierzchni zielenią, urządzenia zabawowe dla dzieci, nawodnienie terenu. Dzięki jego realizacji przywrócono ład w przestrzeni publicznej oraz stworzono miejsce do rekreacji i integracji.
- **Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Adaptacja budynku na potrzeby organizacji pozarządowych.**
W ramach zadania dokonano modernizacji budynku przy ul. Dworcowej w Bytomiu Odrzańskim (budynek o powierzchni 114,82 m², budynek gospodarczy o pow. użytkowej 17,16 m², budynek wolnostojący 17,55 m²) oraz wykonano instalację rekuperacji, inwentaryzację istniejącego stanu budynku wraz z zagospodarowaniem terenu. W wyniku realizacji zadania przedmiotowy obiekt zmienił swoje przeznaczenie nabierając ważnych dla procesu rewitalizacji funkcji społecznych.
Ponadto w wyniku jego realizacji wprowadzony został ład w przestrzeni.

- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Innowacyjny system nadzoru, sterowania budynkiem szkoły w Bytomiu Odrzańskim przy ul. Kościelnej 9 oraz budowa ogrodzenia wokół niej. Zainstalowany w ramach zadania system m.in. kontroluje i reguluje temperaturę centralnego ogrzewania, pozyskiwanie ciepłej wody użytkowej i sterowanie oświetleniem. Ponadto wykonano ogrodzenia wokół Szkoły. Realizacja zadania przyczyniła się do poprawy ładu przestrzeni oraz pozytywnie wpłynie na sferę środowiskową.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Zagospodarowanie przestrzeni pomiędzy budynkami wielorodzinnymi przy ul. Kożuchowskiej w Bytomiu Odrzańskim.
W ramach zadania wykonano zagospodarowanie terenów zielenią, małą architekturę, ciągi spacerowe. Jego realizacja przyczyniła się do poprawy funkcjonalności przestrzeni i nadała jej nowe funkcje o charakterze rekreacyjnym i społecznym.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III-Adaptacja byłego kościoła Ewangelickiego w Bytomiu Odrzańskim z przeznaczeniem na Archiwum Archeologiczne i Centrum Naukowo-Konferencyjne. Projekt zrealizowany przez Fundację Archeologiczną w Zielonej Górze w partnerstwie z Gminą Bytom Odrzański. W wyniku realizacji projektu przedmiotowy obiekt zmienił swoje przeznaczenie, m.in. powstały tam: Regionalna Izba Historyczna, Archiwum Archeologiczne, E-biblioteka, Historyczno-Archeologiczna, Historyczny Ośrodek Edukacyjny dla dzieci i młodzieży, sala audiowizualna udostępniana na konferencje, spotkania i wykłady, sala wystawiennicza.
Działania w ramach przedsięwzięcia mają na celu przywrócenie i nadanie nowych funkcji miejscom zaniedbanym i zniszczonym. W wyniku realizacji projektu wprowadzony został ład w przestrzeni.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Remont kapitalny budynku Ratusza w Bytomiu Odrzańskim. W ramach projektu wykonane zostały roboty budowlane. W jego wyniku przeprowadzona zostanie modernizacja budynku wraz z poprawą funkcjonalności pomieszczeń. Przedmiotowe pomieszczenia zostaną udostępnione dla instytucji i podmiotów realizujących działalność pożytku publicznego, w tym zadania aktywizujące osoby zagrożone wykluczeniem – zostaną nadane nowe funkcje.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Budowa żłobka w Bytomiu Odrzańskim. Zadanie objęło budowę budynku zakładu opiekuńczo-wychowawczego (żłobka) wraz z infrastrukturą: inst. doziemną elektroenergetyczną, telekomunikacyjną, kan. sanitarnej, kan. deszczowej, oraz przyłączem kan. ogólnospławnej.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 30 kWp dla budynku SP w Bytomiu Odrzańskim, ul. Kożuchowska 15. Instalacja fotowoltaiczna o mocy 30kWp została wykonana na dachu budynku szkoły. Jako źródło energii odnawialnej zastosowano moduły fotowoltaiczne monokrystaliczne o mocy 375 Wp.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Remonty budynków mieszkalnych wielorodzinnych – 26 kamienic. Przeprowadzono remont elewacji budynków wspólnot mieszkaniowych w partnerstwie z projektu.

- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Remont budynku SP przy ul. Kościelnej 9 wraz z innowacyjnym systemem odzysku ciepła. W ramach zadania przeprowadzono remont budynku szkolnego o powierzchni 4332,90 m².
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 49,5 kWp dla SP w Bytomiu Odrzańskim przy ul. Kościelnej 9. Wykonano instalację fotowoltaiczną o mocy 49,5 kWp na dachu budynku szkoły.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Zagospodarowanie Rynku Miejskiego. Zadanie objęło wykonanie na Rynku Miejskim „Dywanów kwiatowych”.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Budowa sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Bytomiu Odrzańskim.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Budowa Centrum Obsługi Pasażerów. W ramach inwestycji zrealizowano przebudowę i rozbudowę przystanku autobusowego, na cele centrum obsługi pasażerów.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Rewaloryzacja historycznego parku miejskiego przy ul. Mickiewicza.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Przebudowa budynku przy ul. Nowe Miasto - adaptacja i modernizację obiektów przeznaczonych do pełnienia funkcji gospodarczych, edukacyjnych i społecznych: przebudowę budynku przy ul. Nowe Miasto. Dokonano modernizacji istniejących budynków gospodarczych o pow. zabudowy – 297,81 m² i pow. użytkowej 246,20 m², celem dostosowania na potrzeby podmiotów prowadzących działalność aktywizującą lokalną społeczność, w tym spółdzielnię socjalną.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV – Dokonano zakupu maseczkomatu i defibrylatora, zakupiono 2 szt. maseczkomatu - sprężynowy automat o wym. 80,5 cm x 55,0 cm x 22 cm, a także zakup defibrylatora AED CU wraz z szafką do zastosowania zewnętrznego.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Zakupiono i wdrożono system TOTUPOINT wraz z utworzeniem parkingu przy punkcie szczepień. W ramach zadania przy wejściu do punktu szczepień w Bytomiu Odrzańskim przy ul. Kozuchowska nr 3 zainstalowano system TOTUPOINT –wspomagający orientację przestrzenną oraz zwiększający poziom bezpieczeństwa osób z niepełnosprawnością narządu wzroku.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Zakup i instalacja infokiosku. W ramach zadania zakupiono i zainstalowano w Centrum Obsługi Pasażerów multimedialny Infokiosk, umożliwiający poprawę funkcjonowania systemu e-zdrowie.

Powyższe zadania zrealizowano bądź też są realizowane w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2016-2023. Działania rewitalizacyjne realizowane również we wcześniejszym okresie. Obszar zdegradowany to część Gminy, która działaniom rewitalizacyjnym jest poddawana już od 2004r. W pierwszej perspektywie UE lata 2004-2007 w ramach ZPORR gmina zrealizowała pierwszy projekt „Rewitalizacja Starego Miasta w Bytomiu Odrzańskim poprzez przebudowę infrastruktury technicznej”. Następnie w ramach kolejnego etapu w latach 2007-2013

wdrożono inwestycję „Rewitalizacja Osiedla 11 Listopada i Piastowskiego”. Później w latach 2014-2020 udało się pozyskać środki na realizację dwóch projektów na rewitalizację obszaru zdegradowanej tkanki urbanistycznej: „Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III” i „Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV”, dzięki czemu zrealizowano najbardziej konieczne prace inwestycyjne w tym obszarze. Przez cały ten okres realizowana jest również praca ze społecznością lokalną, co odbywa się za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, z wykorzystaniem lokalnych i regionalnych organizacji pozarządowych. Pomimo jednakże podejmowanych działań w dalszym ciągu obszar ten diagnozowany jest jako obszar zdegradowany, znajdujący się w sytuacji kryzysowej, przede wszystkim dlatego, że jest centralnym i najbardziej popularnym punktem Bytomia Odrzańskiego, gdzie zlokalizowanych jest najwięcej zabytkowych i najstarszych budynków na terenie Gminy i zlokalizowanych jest tutaj najwięcej najbardziej zasiedlonych, często w wieku poprodukcyjnym mieszkańców Gminy.

Dlatego też konieczne jest podejmowanie dalszych działań inwestycyjnych poprawiających sytuację w zakresie technicznym, przestrzenno-funkcjonalnym, gospodarczym i środowiskowym, jak również kompleksowe inicjatywy rewitalizacyjne o charakterze miękkim, wpływające na poprawę sytuacji kryzysowej w sferze społecznej. Gmina jest obecnie w trakcie tego procesu i władze gminy są zdeterminowane aby ten długofalowy proces zakończyć pełnym sukcesem, dlatego przy partycypacji lokalnych społeczności realizuje i będzie realizować w ciągłym procesie działania rewitalizacyjne na obszarze Gminy. Bardzo istotnym elementem zatem w zakresie planowanych do realizacji inicjatyw rewitalizacyjnych jest podejmowanie takich działań, aby lokalna społeczność stała się częścią tego procesu, nie tylko jako przedmiot tych działań, ale przede wszystkim jako podmiot, współdecydujący o kształcie strategii wychodzenia z kryzysu. Temu też służą działania, które są podejmowane przez gminę, jak również te działania, które są planowane do realizacji w ramach pracy nad niniejszym Gminnym Programem Rewitalizacji. Generalna koncepcja działań rewitalizacyjnych na obszarze zdegradowanym gminy Bytom Odrzański jest zatem zorganizowana wokół tematu przewodniego: „Nie ma rewitalizacji bez partycypacji”.

Planowane działania zostały wypracowane wspólnie w ramach realizowanych działań partycypacyjnych. Ustalono, że należy czym prędzej kontynuować podjęte już działania w zakresie rewitalizacji tkanki miejskiej w obszarze zdegradowanym, tak aby zapewnić spójność przestrzenno-funkcjonalną w każdym obszarze zdegradowanej przestrzeni, którą wciąż zgodnie z diagnozą jest „stare miasto” Bytomia Odrzańskiego. Istnieje pilna potrzeba podtrzymania i rozwoju nadanej już dynamiki rozwojowej temu obszarowi, co musi odbywać się na drodze kontynuacji procesu rewitalizacji rozpoczętego ponad 10 lat temu, a co związane jest z przywróceniem dawnych i nadaniu nowych funkcji temu obszarowi. Wiąże się to z kontynuacją przedsięwzięć, oddziałujących zarówno na sferę urbanistyczną, jak również na tkankę społeczną. Planowane działania są tak samo jak poprzednie komplementarne względem siebie i względem tych które już zostały zrealizowane, i łącznie będą stanowić dla tego obszaru intensywne bodźce rozwojowe.

Przewidziane w ramach programu rewitalizacji działania obejmują aspekt społeczny (warunek konieczny) oraz gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy. Bowiem w tych sferach w toku prac, pomimo poprawy, diagnozuje się wciąż

sytuację problemową, której planowane działania mają przeciwdziałać. Oczekiwane efekty zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych są wzajemnie powiązane i skutkują w związku z tym poprawą sytuacji kryzysowej obszaru zdegradowanego w każdej ze sfer.

Przewidziane działania mają charakter kompleksowy są skoncentrowane - działania rewitalizacyjne skupione są na konkretnym obszarze, dotkniętym największą koncentracją problemów i negatywnych zjawisk, który został wyznaczony w wyniku diagnozy.

Poniżej przedstawiamy planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne podstawowe, które są konieczne do realizacji wskazanej powyżej wizji rewitalizacji obszaru zdegradowanego.

Wykaz przedsięwzięć podstawowych:

1. Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej.
2. Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – Centrum Integracji Społecznej.
3. Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – spółdzielnia socjalna.
4. Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap V.
5. Modernizacja i rozwój infrastruktury kulturalnej wraz ze zwiększeniem dostępności do usług kulturalnych, w tym za pośrednictwem Internetu.
6. Modernizacja i rozwój infrastruktury edukacyjnej
7. Modernizacja i rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej.
8. Rewitalizacja parków, skwerów, i terenów zielonych z nadaniem nowych funkcji społecznych w/w obiektom.
9. Zwiększenie powierzchni obszarów zieleni miejskiej.
10. Rozbudowa systemu e-usług w zakresie: administracji, zdrowia, edukacji, kultury, turystyki i sportu.
11. Zagospodarowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

Szczegóły przedstawiamy poniżej w kartach poszczególnych przedsięwzięć.

Tabela 34 Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej
Charakter/rodzaj działania	Działanie organizacyjno-administracyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), MOPS, Ośrodek Kultury, Gmina Bytom Odrzański (partnerzy do realizacji projektu)

Pozostali interesariusze działań	Mieszkańcy „Starego Miasta” – w wyniku uruchomienia animacji środowiskowej osoby zagrożone wykluczeniem zyskają możliwość integracji i aktywizacji społecznej i gospodarczej, pozwoli to na odciążenie społeczności lokalnej od osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Osoby te, dzięki działaniom animatora zwiększą swoją zdolność do integracji, uwierzą w siebie i poprawią swoje kompetencje interpersonalne Lokalni przedsiębiorcy – dzięki animacji środowiskowej i możliwości aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem, poprawi się jakość Kapitału Ludzkiego, poszukującego pracy. Animatorzy zmotywują mieszkańców dotkniętych sytuacją kryzysową do pracy nad sobą, w związku z czym wzrosną kompetencje interpersonalne i zawodowe tych osób. Dzięki czemu będzie się również rozwijał lokalny rynek pracy. Lokalni przedsiębiorcy wiedząc, że osoby zagrożone wykluczeniem brały udział w działaniach animacyjnych, zwiększą swoje zaufanie do tych osób, co generalnie wpłynie na poprawę lokalnego rynku pracy
Zakres realizowanego zadania	Działanie zakłada zaangażowanie w realizację organizacji pozarządowej, która zostanie wyłoniona w konkursie ofert, w ramach współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi. Projekt zakłada zatem uruchomienie konkursu w ramach dotacji z Gminy na działania w Obszarze Pomocy Społecznej – wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, na działania animacyjne w podwórkach, w tym animację dzieci i młodzieży (w okresie wakacyjnym szczególnie). W tym celu Gmina uwzględni taki konkurs w Programie Współpracy z NGO (co będzie bezpośrednio odnosić się do działań rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych), Program można utworzyć w perspektywie trzyletniej i na tyle czasu „kontraktować” w ramach dotacji te usługi. Celem wzmocnienia oddziaływania w ramach konkursu byłaby dodatkowa punktacja za działania dodatkowe – wskazane w Gminnym Programie Rewitalizacji oraz za pozyskanie dodatkowych środków na ten cel ze źródeł zewnętrznych (np., w ramach funduszy europejskich, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich itp.). Działania będą wspierane przez Ośrodek Kultury, który wykorzysta uczestników animacji przy realizacji działań kulturalnych, w ramach działań upowszechnieniowych.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Bytom Odrzański, obszar rewitalizacji (Stare Miasto)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sfera społeczna – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, dzięki jego realizacji mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem będą mieli okazję się zaktywizować i zintegrować ze społecznością lokalną, jak również wrócić na rynek pracy w wyniku poprawy swojej kondycji psycho-fizycznej oraz kompetencji interpersonalnych. Dzięki projektowi zatem w istotny sposób przeciwdziała się zdiagnozowanym problemom społecznym. - sfera gospodarcza – projekt zapewnia wykorzystanie na cele społeczne powstałej infrastruktury technicznej. Zaadaptowany budynek na Centrum Organizacji Pozarządowej może stać się siedzibą Animatora środowiskowego. Zostanie zatem wykorzystany do rozwoju społecznego, w tym w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych. Dzięki projektowi zatem

	wzmocniona zostanie instytucjonalna infrastruktura społeczna – o instytucję Animatora Środowiskowego.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji) - przygotowanie i wdrożenie Programu Animacji Środowiskowej – 1 szt. (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu, program i raport z jego wdrożenia) - utworzenie funkcji Animatora Środowiskowego i powierzenie zadania wykwalifikowanej osobie – 1 szt. (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej o wdrożeniu programu, wizja lokalna pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji) Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji, na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport. - liczba działań/inicjatyw podejmowanych w ramach animacji środowiskowej – co najmniej 10 szt./ rok (źródło informacji: sprawozdania NGO z realizacji działalności podmiotu; dokumentacja fotograficzna, raport z wizji lokalnej pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji, roczny raport z realizacji współpracy JST z NGO) - uczestnicy działań animacyjnych – min. 30 os. (źródło informacji: sprawozdanie z działań NGO/Animatora środowiskowego, listy uczestników, raport ze współpracy JST z NGO) - liczba osób, które dzięki działaniom poprawiły kompetencje interpersonalne, kondycję psycho-fizyczną, w wyniku czego zwiększyły swoje szanse na rynku pracy (źródło informacji: raport z realizacji działań NGO/Animatora środowiskowego, w tym wyniki ankietyzacji uczestników działań – testy kompetencji i ankiety ex Ante i ex Post, raport z przeprowadzonego badania)
Okres realizacji	2024-2030
Szacunkowa wartość projektu	60 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	45 000,00 zł – środki ze źródeł zewnętrznych (FEWL w ramach LGD – środki UE lub FIO) 15 000,00 zł – Budżet Gminy Bytom Odrzański

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 35 Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – Centrum Integracji Społecznej

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – Centrum Integracji Społecznej
Charakter/rodzaj działania	Działanie organizacyjno-administracyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	OWES, Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), MOPS, Gmina Bytom Odrzański (partnerzy do realizacji projektu)
Pozostali interesariusze działań	Mieszkańcy „Starego Miasta” – w wyniku uruchomienia CIS osoby zagrożone wykluczeniem zyskają możliwość reintegracji zawodowej, pozwoli to na odciążenie społeczności lokalnej od osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Uczestnictwo w CIS pozwoli na pełne uczestnictwo w społeczności lokalnej i wzrost kompetencji interpersonalnych i zawodowych. Mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem zyskają bardzo ciekawy i efektywny impuls do walki ze swoją własną sytuacją kryzysową. Lokalni przedsiębiorcy – dzięki CIS i możliwości reintegracji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem, będzie się również rozwijał lokalny rynek pracy, przez co zwiększy się liczba wykwalifikowanych pracowników na rynku, a lokalni przedsiębiorcy zyskają do nich dostęp. CIS pozwoli na pełną reintegrację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem, co wpłynie na poprawę rynku pracy i zwiększenie podaży wartościowych pracowników
Zakres realizowanego zadania	W ramach zadania zakłada się wykorzystanie narzędzi Ekonomii Społecznej na cele rozwoju społecznego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Do działania zamierza się wykorzystać wsparcie organizacyjne Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej, który posiada środki na wsparcie poszczególnych podmiotów w tym zakresie. Celem CIS będzie realizacja reintegracji zawodowej i społecznej poprzez kształcenie umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych i kompetencji zawodowych oraz innych umiejętności umożliwiających organizację życia prywatnego i zawodowego. CIS będzie realizował pełen zakres programu zatrudnienia socjalnego kierowanego do osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Bytom Odrzański, obszar rewitalizacji (Stare Miasto)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sfera społeczna – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, dzięki jego realizacji mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem mają okazję wrócić na rynek pracy poprzez działania związane z reintegracją zawodową, co pozwala zwiększyć kompetencje zawodowe i kluczowe. Dzięki projektowi zatem w istotny sposób przeciwdziałano zdiagnozowanym problemom społecznym.

	- sfera gospodarcza – projekt zapewnia osobom zagrożonym wykluczeniem reintegrację zawodową, dzięki czemu zwiększa się podaż wykwalifikowanych pracowników, ale również zwiększają się kompetencje osób biorących udział w projekcie do podjęcia działalności gospodarczej we własnym zakresie.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji) - utworzenie i prowadzenie Centrum Integracji Społecznej – 1 szt. (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu, dokumenty rejestrowe podmiotu,) - realizacja warsztatów rozwijających umiejętności interpersonalne i zawodowe – 1 warsztaty rocznie (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej o wdrożeniu programu, listy obecności/dokumentacja zdjęciowa) Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport. - liczba członków CIS – 25 os. łącznie w 5 latach funkcjonowania (źródło informacji: sprawozdania CIS i NGO z realizacji działalności podmiotu, roczny raport ze współpracy JST z NGO) - wzrost kompetencji zawodowych i interpersonalnych u 25 osób (źródło informacji: ankietyzacja uczestników – testy kompetencji i ankiet ex Ante i ex Post, raport z przeprowadzonego badania)
Okres realizacji	2026-2030
Szacunkowa wartość projektu	750 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	712 500,00 zł – środki w ramach FEWL 2021-2027 (EFS) 37 500,00 zł – środki własne NGO

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 36 Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – spółdzielnia socjalna

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – spółdzielnia socjalna

Charakter/rodzaj działania	Działanie organizacyjno-administracyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Organizacje Pozarządowe, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, OPS, Gmina Bytom Odrzański, Powiat Nowosolski
Pozostali interesariusze działań	Mieszkańcy „Starego Miasta” – w wyniku uruchomienia Spółdzielni socjalnej osoby zagrożone wykluczeniem zyskają możliwość przeszkolenia i rozpoczęcia działalności w ramach Spółdzielni Socjalnej (podmiot ekonomii społecznej). Uczestnictwo w Spółdzielni Socjalnej pozwoli na pełne uczestnictwo w społeczności lokalnej i wzrost kompetencji interpersonalnych i zawodowych. Mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem zyskają bardzo ciekawy i efektywny impuls do walki ze swoją własną sytuacją kryzysową. Lokalni przedsiębiorcy – Uruchomienie Spółdzielni Socjalnej wpłynie na zaistnienie nowego podmiotu na lokalnym rynku, przez co lokalni przedsiębiorcy mogą czuć dyskomfort, i odbierać Spółdzielnię jako konkurencję, zgodnie jednakże z analizami Spółdzielnie realizują najczęściej usługi, jakich nie za bardzo chcą się podjąć podmioty prywatne, w tym znaczeniu Spółdzielnia uzupełni ofertę jaka funkcjonuje na rynku i wpłynie na to, że oferta usług na lokalnym rynku będzie bardziej kompletna. Spółdzielnia jednak pozwoli na pełną reintegrację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem, co wpłynie tak czy inaczej na poprawę rynku pracy i zwiększenie podaży wartościowych pracowników
Zakres realizowanego zadania	Celem funkcjonowania spółdzielni będzie reintegracja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem. W poprzednim okresie realizacji działań rewitalizacyjnych (do roku 2023) zrealizowano zadanie z sukcesem, doprowadzając dzięki powołaniu Centrum Organizacji Pozarządowych do utworzenia 3 Spółdzielni Socjalnych. Przedmiotowe działanie zatem będzie kontynuowane, aby powołać kolejną spółdzielnię, której celem będzie aktywizacja zawodowa kolejnych osób zagrożonych wykluczeniem. Prowadzenie podmiotu ekonomii społecznej odbywa się w oparciu o osobistą pracę osób zatrudnionych z katalogu z ustawy o spółdzielniach. Prowadzenie działalności gospodarczej i społecznej w ramach takich spółdzielni odbywa się na rzecz środowiska lokalnego. Prowadzenie działalności społecznie użytecznej w kolejnej spółdzielni będzie miało miejsce w sferze zadań publicznych, a szczególnie w zakresie prowadzenia działalności z obszaru zagospodarowania terenu, sprzątania budynków instytucji publicznych (np. szkoły, urzędy – przy organizowaniu przetargów możliwe jest zastosowanie klauzul społecznych), tworzenie i utrzymanie terenów zielonych w obszarze rewitalizacji w nawiązaniu do konieczności realizacji całej gamy zadań związanych z terenami zielonymi, w tym obszarze jak do tej pory nie odnotowano na terenie Gminy aktywności dotychczasowych spółdzielni socjalnych. Spółdzielnia socjalna będzie zlokalizowana poza obszarem rewitalizacji, jednakże w pełni będzie dotyczyć tego obszaru – w jej skład wejdą bowiem mieszkańcy obszaru zdegradowanego, a cel funkcjonowania spółdzielni będzie związany z aktywizacją społeczną i gospodarczą mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Miejsce przeprowadzenia projektu	Bytom Odrzański – działania będą odnosić się do obszaru rewitalizacji (Stare Miasto)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sfera społeczna – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, dzięki jego realizacji osoby zagrożone wykluczeniem zostają najpierw przygotowane do prowadzenia działalności w ramach spółdzielni socjalnych, a następnie przyuczone do prowadzenia takiej działalności. Dodatkowe ułatwienie w utrzymaniu się na rynku stanowi możliwość wykorzystywania przez podmioty publiczne klauzul społecznych w organizowanych postępowaniach na realizację zadań publicznych. Dzięki projektowi zatem w istotny sposób przeciwdziała się zdiagnozowanym problemom społecznym. - sfera gospodarcza – projekt zapewnia osobom zagrożonym wykluczeniem rozpoczęcie działalności gospodarczej. Spółdzielnia socjalna, jako narzędzie ekonomii społecznej jest de facto prowadzeniem działalności gospodarczej, zatem wraz z utworzeniem spółdzielni tworzy się nowe miejsca pracy oraz stwarza się możliwość w zakresie późniejszego zwiększenia dostępnych miejsc pracy w spółdzielni. Projekt poprawia zatem wskaźniki aktywności gospodarczej.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji) - utworzenie i prowadzenie Spółdzielni Socjalnej – 1 szt. (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu, dokumenty rejestrowe podmiotu, raport Zespołu ds. Rewitalizacji) - realizacja szkoleń i warsztatów dla 5 członków spółdzielni socjalnej (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej z realizacji projektu, listy obecności + dokumentacja zdjęciowa + programy zajęć) Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport. - liczba członków Spółdzielni socjalnej – 5 os., z tego 3 osoby z grupy osób zagrożonych wykluczeniem. (źródło informacji: sprawozdania z realizacji działalności podmiotu; dokumenty rejestracyjne, raport Zespołu ds. Rewitalizacji)

	- wzrost kompetencji zawodowych i interpersonalnych u 5 osób (źródło informacji: ankietyzacja uczestników – testy kompetencji i ankieta przeprowadzone ex Ante i ex Post, raport z realizacji badania) - wzrost liczby miejsc pracy – 5 EPC (źródło informacji: raportu podmiotu, deklaracje ZUS/RMUA)
Okres realizacji	2027-2029
Szacunkowa wartość projektu	160 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	152 000,00 zł – środki w ramach FEWL 2021-2027 (EFS) 8 000,00 zł – środki własne NGO (wkład rzeczowy)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 37 Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap V

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PODSTAWOWEGO nr 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap V
Charakter/rodzaj działania	Inwestycyjne /wysokonakładowe
Sfery problemowe, na którą oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera gospodarcza Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera techniczna Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Bytom Odrzański, Wspólnoty mieszkaniowe, Parafia Rzymsko – Katolicka w Bytomiu Odrzańskim, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Bytomiu Odrzańskim, podmioty prywatne.
Pozostali interesariusze działań	NGOs – uczestniczą w Komitecie Rewitalizacyjnym, przez co mają wpływ na działalność Gminy w zakresie rewitalizacji, ponadto są zainteresowani realizacją projektu, ponieważ w istotny sposób przeciwdziałają zdiagnozowanym problemom i poprawia sytuację mieszkańców obszaru zdegradowanego. Dzięki czemu organizacjom pozarządowym, realizującym działania pożytku publicznego na tym obszarze łatwiej będzie współpracować z przedstawicielami lokalnej społeczności. NGO uczestniczą w działaniach, pomagając w organizacji niektórych zamierzeń, wspólnie z pozostałymi pomagają dookreślić zakres pod kątem możliwego oddziaływania o charakterze społecznym Przedsiębiorcy – uczestniczą w Komitecie Rewitalizacyjnym, przez co mają wpływ na działalność Gminy w zakresie rewitalizacji, są zainteresowani projektem, ponieważ dzięki niemu obszar ten zyska na atrakcyjności, co wpłynie na wzrost liczby potencjalnych klientów, jak również będzie miało wpływ na wyjście z sytuacji kryzysowej osób zagrożonych wykluczeniem, co będzie miało wpływ na stabilizację lokalnego rynku pracy. Przedsiębiorcy wspierają podmioty realizujące zadanie bywając na spotkaniach, pomagają dookreślić zadanie w kontekście możliwego oddziaływania gospodarczego. Dzięki czemu będą uczestniczyć w efektach projektu. Społeczność lokalna – przedstawiciele lokalnej społeczności również uczestniczą w Komitecie Rewitalizacyjnym, ponadto mają wpływ na działalność Gminy poprzez swoich przedstawicieli (radnych). Działający w strukturach Gminy Zespół ds. Rewitalizacji jako działania rewitalizacyjne realizuje przedsięwzięcia zgłoszone i zainicjowane przez przedstawicieli społeczności lokalnej.

	Spółeczność lokalna poprzez swoich przedstawicieli – liderów bierze udział w spotkaniach i wpływa przez to na ostateczny kształt zakresu robót i rozmach działania, efekty projektu dzięki temu są ich udziałem, staną się dzięki temu aktywniejsi w zakresie wykorzystania i czerpania z powstałych efektów projektu
Zakres realizowanego zadania	W ramach przedmiotowej inicjatywy w toku analizy i działań partycypacyjnych zaplanowano w ramach jednego kompleksowego projektu rewitalizacyjnego – ujętego jako etap V rewitalizacji Gminy ujęto szereg działań, które zwieńczą działania inwestycyjne w zakresie rewitalizacji tkanki urbanistycznej w obszarze „Starego Miasta” w Bytomiu Odrzańskim, w ramach etapu V zaplanowano: • Remont elewacji kolejnych, niezrewitalizowanych jeszcze kamienic – do 50 szt. budynków, w tym: remont elewacji budynków- • Zagospodarowanie niezrewitalizowanych do tej pory wewnątrz urbanistycznych kwartałów zabudowy, na Starym Mieście w tym: wyburzenie istniejących opuszczonych i/lub zdegradowanych obiektów, budowę nowych ogrodzeń (w tym murów) i budynków gospodarczych w nowych lokalizacjach, stanowiące domknięcia i wydzielenia kwartału; utwardzenie strefy wjazdu, dojścia i wejścia do budynków mieszkalnych, przygotowanie terenów zielonych (zieleni niska i wysoka), zielone dachy, wyposażenie terenu w obiekty małej architektury. • Remont dachów niezrewitalizowanych do tej pory obiektów (w tym wymiana pokrycia dachowego). • Modernizacja budynku szkoły przy ul. Kościelnej 9 • Przebudowa budynku przy ul. Kozuchowskiej 15 na potrzeby Przedszkola Miejskiego. • Rewitalizacja terenu przy Przedszkolu Publicznym i żłobku w Bytomiu Odrzańskim ul. Kozuchowska (przebudowa nawierzchni, zagospodarowanie terenów zieleni, oświetlenie terenu, place zabaw, parkingi. • Rewitalizacja i rozbudowa terenów zieleni miejskiej na obszarze zdegradowanym, w tym - Park przy ul. Mickiewicza-etap II - Park przy ul. Kopernika - Park przy ul. Polnej, Dworcowej, Kościelnej - skarpa nadodrzańska - Park przy ul. Nowe Miasto • Budowa punktów handlowych przy ul. Bolesława Krzywoustego (budowa budynku handlowego o pow. 90 m2) • SMART CITY – Inteligentna Starówka, • Rozbudowa systemu monitoringu miejskiego, • Rewitalizacja zabytkowego Cmentarza Komunalnego (lapidaria, ogrodzenie, kaplica) • Poprawa stanu dróg i chodników z elementami uspokojenia ruchu • Woonerf - zielone ulice • Rozbudowa systemu parkingów miejskich • Modernizacja i budowa placów zabaw dla dzieci • Rewitalizacja zabytkowych, średniowiecznych Schodów Rybackich. • Adaptacja i modernizacja budynku przy ul. Nowe Miasto 41 na cele mieszkalne, gospodarcze lub/i społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego. • Rewitalizacja Skarpy nadodrzańskiej • Budowa multimedialnego parku fontann • Zielone bloki – Modernizacja budynków mieszkalnych przy ul. Kozuchowskiej, • Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych • Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej z wykorzystaniem OZE, • Budowa systemu informacji turystycznej • Rewitalizacja Alei Złotej Jesieni • Modernizacja ul. Spacerowej wraz z zagospodarowaniem nadbrzeża kanału rzeki Odry, • Informatyzacja usług publicznych • Budowa systemu Eko-Czystość na obszarze Starego Miasta, • Budowa tężni parkowej, • Rozbudowa systemu e-usług w zakresie: administracji, zdrowia, edukacji, kultury, turystyki i sportu. • Rewitalizacja nieruchomości z pawilonem handlowym przy ul. Kozuchowskiej na potrzeby budownictwa mieszkaniowego.

	Niniejszy projekt jest niezbędny do realizacji celem właściwej i planowej organizacji działań rewitalizacyjnych, obejmuje teren, który jest bardzo istotny z punktu widzenia planów rewitalizacyjnych.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Gmina Bytom Odrzański – wszystkie elementy przedsięwzięcia planowanego w ramach projektu są komplementarne przestrzennie względem siebie i znajdują się na obszarze rewitalizacji (Stare Miasto, Bytom Odrzański , są to ulice: Aleja Złotej Jesieni, Ciemna, Cmentarna, Dworcowa - część, Górna, Głogowska - część, Kolbego, Konopnickiej, Kopernika - część, Kościelna, Kozuchowska - część, Bolesława Krzywoustego - część, Mickiewicza - część, Mostowa, Narożna, Nadbrzeżna, Os. Rybackie, Rynek, Spacerowa, Szkolna, Wąska, Widok.).
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Przedmiotowe działania są zaplanowane w powyższym układzie jako kompleksowy projekt, szeroka inicjatywa rewitalizacyjna stanowiąca bezpośrednią kontynuację dotychczasowych działań rewitalizacyjnych. Do tej pory zrealizowano 4 etapy rewitalizacji, które stanowiły inwestycje w tkankę urbanistyczną. Niniejsza inicjatywa stanowi V etap i również dotyczy inwestycji w tkankę urbanistyczną, która stanowi niezbędny element w procesie wychodzenia z sytuacji kryzysowej całego obszaru, w tym w szczególności w sferze społecznej, co było przedmiotem analizy, w tym analizy w zakresie potencjału lokalizacji. Powyższe działania inwestycyjne będą bezpośrednio powiązane z działaniami miękkimi, wpływającymi na właściwe wykorzystanie planowanych zmian przestrzenno-funkcjonalnych oraz w zakresie sfery infrastrukturalno-gospodarczej i środowiskowej, na rzecz poprawy sytuacji kryzysowej w sferze społecznej. Powyższa inicjatywa rozwiązuje następujące problemy: - sferę przestrzenno-funkcjonalną – poszczególne elementy przedsięwzięcia porządkują przestrzeń pod względem funkcjonalnym. Poszczególne elementy działania przywracają i nadają nowe funkcje miejscom zaniedbanym i zniszczonym, w tym: rekreacyjne, gospodarcze, sakralne, administracyjne, rekreacyjne, społeczne, kulturalne i edukacyjne. W wyniku realizacji projektu wprowadzony zostanie ład w przestrzeń publiczną między budynkami, uporządkowana zostanie zieleń miejska, zwiększy się ilość miejsc skupiających mieszkańców i sprzyjających integracji. V etap rewitalizacji Bytomia Odrzańskiego pozwoli zamknąć ostateczny kształt rewitalizowanej przestrzeni, w tym do końca uporządkować istniejącą zabudowę, w pełni uruchomić potencjał miejsca, przywracając estetykę i porządek zniszczonym i zaniedbanym budynkom. - sfera gospodarcza – Dzięki poprawie estetyki miejsc objętych działaniami, nadaniu nowych funkcji miejscom do tej pory zaniedbanym i zniszczonym obszar zwiększy swoją atrakcyjność, co wpłynie na wzrost zainteresowania Bytomiem i starówką w sensie turystycznym i gospodarczym. Sytuacja taka wpłynie zatem na wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców Obszaru Zdegradowanego. Dzięki budowie punktów handlowych przy ul. Krzywoustego i nadaniu dzięki temu funkcji gospodarczo-handlowych w tym miejscu znacznie poprawi się możliwość prowadzenia działalności gospodarczej. Wzrośnie ilość dostępnych miejsc pracy bezpośrednio na obszarze zdegradowanym. - sfera techniczna - Inwestycja znacznie poprawi infrastrukturę zabawową, gospodarczą, uporządkowana do końca zostanie zieleń miejsca w tym obszarze, nastąpi uporządkowanie istniejących obiektów i przywrócenie im dawnego blasku, co odnosi się przede wszystkim do obiektów zabytkowych, ponadto uporządkowanie elementów infrastruktury będzie miało wymiar techniczny w sensie sprawności elementów sieciowych i innych elementów infrastrukturalnych, takich m.in. jak ciągi jezdne i piesze. - sfera środowiskowa – dzięki realizacji projektu zostaną zrewitalizowane zabytkowe budynki w tym kamienice mieszkalne, jednym z elementów rewitalizacji będą prace termomodernizacyjne i innego rodzaju poprawiające efektywność energetyczną i wykorzystanie OZE na rzecz ograniczania zużycia energii wyprodukowanej w konwencjonalny sposób. co wpłynie na redukcję emisji CO₂. Inwestycje te wpłyną na poprawę środowiska naturalnego i zmniejszanie stanu kryzysowego w tym obszarze. - sfera społeczna – projekt wpływa również pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki utworzenia atrakcyjnej przestrzeni publicznej, miejsc spotkań dla lokalnej społeczności, został uruchomiona funkcja integracyjna przestrzeni rewitalizowanej w wyniku przedmiotowego projektu. Poprawa infrastruktury rekreacyjnej, zabawowej, sprzyja integracji, ale również ma wpływ na atrakcyjność obszaru i zwiększenie możliwości podjęcia zatrudnienia w związku z tym. Co będzie miało istotne znaczenie w zakresie aktywizacji społeczności lokalnej. W związku z powyższym projekt przyczyni się do dalszej eliminacji problemów społecznych.

	Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu, w miejscach, które do tej pory pozostały nieuporządkowane i nie zostały objęte dotychczasowymi działaniami. W ujęciu jak powyżej zadanie to będzie pozytywnie oddziaływać na obszary problemowe zidentyfikowane w toku diagnozy w każdej sferze, tj. w sferach: społecznej, Infrastrukturalno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji) - zrealizowanych zostanie poszczególnych komponentów inwestycyjnych w ramach niniejszego przedsięwzięcia, (źródło weryfikacji: dokumentacja budowlana poszczególnych inwestycji/końcowe protokoły odbioru, w tym dokumentacja powykonawcza – Zespół ds. Rewitalizacji będzie weryfikować zaraz po zakończeniu projektu) - inwestycja w budynkach mieszkalnych – działania rewitalizacyjne i termomodernizacyjne (źródło weryfikacji: dokumentacja budowlana poszczególnych inwestycji, w tym dokumentacja powykonawcza /końcowe protokoły odbioru/audyty energetyczne,) - powstanie infrastruktury handlowej - pow. 90 m kw. (źródło weryfikacji: dokumentacja budowlana poszczególnych inwestycji, w tym powykonawcza/ końcowy protokół odbioru) Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu realizowanego przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post rok po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport. - w związku z inwestycjami powstaną nowe miejsca pracy - 3 EPC (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji działania Gminy Bytom Odrzański, oświadczenia podmiotów, które rozpoczną działalność w obszarze zdegradowanym/ deklaracje ZUS/RMUA) - zwiększy się aktywność gospodarcza mieszkańców obszaru – powstanie co najmniej 3 nowe firmy (źródło informacji: dane CEIDG/KRS) - zwiększy się aktywność społeczna mieszkańców obszaru – rozpocznie prowadzenie działalności w obszarze zdegradowanym co najmniej 1 organizacja pozarządowa (źródło informacji: stosowne rejestry organizacji pozarządowych: KRS, Starostwo Powiatowe) - zwiększy się liczba inicjatyw społecznych – co najmniej 5 nowych inicjatyw społecznych w obszarze rewitalizacji (źródło danych: sprawozdanie Gminy Bytom Odrzański ze współpracy z NGOs/ dokumentacja z realizacji inicjatyw: zdjęcia, listy obecności) - zmniejszy się zużycie energii w budynkach poddanych rewitalizacji, gdzie planowane są działania termomodernizacyjne – średnio o 30 % względem zużycia energii sprzed realizacji inwestycji (źródło informacji: dokumentacja techniczna /audyty energetyczne) - zmniejszy się emisja CO2 w budynkach poddanych rewitalizacji, gdzie planowane są działania termomodernizacyjne – średnio o 30 % względem zinwentaryzowanej emisji sprzed realizacji inwestycji (źródło informacji: dokumentacja techniczna/ audyty energetyczne)
Okres realizacji	2024-2030
Szacunkowa wartość projektu	70 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	5 000 000,00 – wspólnoty mieszkaniowe 4 900 000,00 – budżet Gminy Bytom Odrzański 600 000,00 – podmioty prywatne 59 500 000,00 – środki UE w ramach FEWL 2021-2027 (EFRR) i w FENiKS 2021-2027

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 38 Modernizacja budynku domu kultury wraz ze zwiększeniem dostępności do usług kulturalnych, w tym za pośrednictwem Internetu

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PODSTAWOWEGO nr 5	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja i rozwój infrastruktury kulturalnej wraz ze zwiększeniem dostępności do usług kulturalnych, w tym za pośrednictwem Internetu
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana / wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera gospodarcza, Sfera techniczna, Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Bytom Odrzański, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Bytomiu Odrzańskim.
Pozostali interesariusze działań i ich rola w działaniach	NGOs – zainteresowane współpracą w zakresie organizacji działalności kulturalno-edukacyjnej, związanej również z animacją działań kulturalnych, opartych o zabytkowy i historyczny charakter Gminy. Inwestycja zwiększy możliwość realizacji takich działań. Ponadto poprawi też możliwość współpracy w tym zakresie z Domem Kultury. Jako członkowie Komitetu Rewitalizacyjnego mają wpływ na realizację działania. Organizacje pozarządowe, w szczególności działające w obszarze Kultury są zainteresowani projektem, biorą udział w spotkaniach, pod kątem uzyskania wiedzy nt. możliwości późniejszego wykorzystania powstałych efektów w swojej działalności. Wykorzystanie efektów projektu NGOs będą mogły wpieść we własne działania, mające na celu aktywizację społeczną Przedsiębiorcy – w szczególności działający w obrębie usług turystycznych, są zainteresowani realizacją działania, ze względu na wzrost estetyki przestrzeni obszaru, dzięki czemu wzrasta atrakcyjność lokalizacji, co może mieć wpływ na wzrost liczby przyjezdnych. Jako członkowie Komitetu Rewitalizacyjnego mają wpływ na realizację działania. Przedsiębiorcy biorą udział w spotkaniach, celem zyskania wiedzy i kompetencji w zakresie wykorzystania efektów we własnej działalności gospodarczej, np. do wykorzystania Domu Kultury w działalności turystycznej Spółeczność lokalna Starego Miasta – w wyniku realizacji projektu zyskają atrakcyjną instytucję kultury, poprawi się Estetyka obszaru, poprawi się infrastruktura kulturalna, co zwiększy zainteresowanie mieszkańców własnym miejscem zamieszkania i wpłynie na wzrost poziomu integracji i poczucia lokalnej tożsamości. Jako członkowie Komitetu Rewitalizacyjnego mają wpływ na realizację działania, tak samo jak poprzez swoich przedstawicieli w Radzie Miejskiej. Społeczność jest żywotnie zainteresowana inwestycją, pozwoli ona stworzyć istotny element lokalnej tożsamości, co pozwoli zwiększyć poziom zadowolenia ze swojej małej ojczyzny.
Zakres realizowanego zadania	W ramach zadania będzie miała miejsce inwestycja w obszarze kultury, tj. rozbudowa Domu Kultury w Bytomiu Odrzańskim wraz ze zwiększeniem dostępności do usług kulturalnych, w tym za pośrednictwem Internetu. Inwestycja dotyczy modernizacji budynku, w tym działań termomodernizacyjnych, związanych z dociepleniem budynku i poprawą gospodarki energetycznej, jak również poprawy dostępności do usług kulturalnych, w tym stworzenie systemu e-usług i poprawę funkcjonowania placówki w zakresie zdolności prowadzenia działalności upowszechnieniowej w obszarze kultury.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Bytom Odrzański – inwestycja będzie zlokalizowana w obszarze rewitalizacji (Stare Miasto), przy ul. Aleja Złotej Jesieni.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:

przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	- sferę przestrzenno-funkcjonalnej – Inwestycja jest elementem uporządkowania zniszczonego i zaniedbanego krajobrazu historycznego w zabytkowej przestrzeni Miasta Bytom Odrzański. W ramach inwestycji zostanie zrewitalizowany zabytkowy budynek miejscowego Domu Kultury. Inwestycja wpłynie na poprawę estetyki Starego Miasta, pozwoli również uruchomić nowe funkcje kulturalne, związane ze znacznym zwiększeniem dostępności do usług upowszechnienia kultury świadczonych przez Dom Kultury, w tym za pośrednictwem Internetu. Inwestycja zatem pozwoli na powstanie nowych i rozwinięcie istniejących funkcji gospodarczych i kulturalnych związanych z przestrzenią kulturalną i zabytkowo-historyczną miasta. - sfera gospodarcza – dzięki realizacji inwestycji, zostanie zrewitalizowany lokalny Ośrodek Kultury, co wpłynie na uruchomienie nowych funkcji o charakterze kulturalnym – zostanie zwiększona świadczona do tej ilości usług w ramach działalności Ośrodka Kultury, co będzie miało wpływ również na zwiększenie potencjału turystycznego Bytomia Odrzański. Poprawie zatem ulegnie infrastruktura kulturalna i turystyczna. Stąd inwestycja wpłynie na poprawę dostępności usług kulturalnych oraz zakresu dostępnej oferty turystycznej, co wpłynie na zwiększenie liczby miejsc pracy w wyniku inwestycji. W wyniku inwestycji wykorzystany zostanie historyczny potencjał lokalizacji. - sfera techniczna – w wyniku realizacji projektu zostanie zrewitalizowana część zabytkowej tkanki miasta, uporządkowana zostanie infrastruktura techniczna w obszarze funkcjonowania Domu Kultury. - sfera społeczna – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki rewitalizacji obiektu zabytkowego i poprawie infrastruktury kulturalnej zaistnieją elementy o silnym impulsie integracyjnym, wokół których można budować poczucie lokalnej tożsamości, co wpłynie na wzrost aktywności społeczno-gospodarczej lokalnej społeczności. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych. Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i podkreśla historyczny i zabytkowy charakter obszaru rewitalizowanego.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji) - rewitalizacja budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury – 1 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót). - stworzenie systemu e-usług – 1 szt. (źródło informacji: Raport z realizacji projektu, końcowy protokół z obioru systemu e-usług; wydruki stron internetowych, przedstawiających możliwość skorzystania z e-usług) Rezultaty:

	Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post rok po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport. - powstanie nowych miejsc pracy w obszarze zdegradowanym – 1 EPC (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu, deklaracje ZUS/RMUA) - powstanie nowych e-usług w ramach działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury – co najmniej 3 szt. (źródło informacji: Raport z realizacji projektu, protokół z obioru systemu e-usług; wydruki stron internetowych, przedstawiających możliwość skorzystania z e-usług) - powstanie nowych produktów w obszarze turystyki historyczno-kulturalnej – co najmniej 1 szt. (źródło informacji: raport z realizacji projektu, raport z wizji lokalnej i kwerendy przeprowadzanej przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji w zakresie działalności lokalnych przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, wydruki oferty)
Okres realizacji	2026-2030
Szacunkowa wartość projektu	15 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	10 000 000,00 zł – środki UE (FEWL 2021-2027) 2 750 000,00 zł - środki Ministra Kultury (Infrastruktura Domów Kultury) 2 250 000,00 zł – budżet Gminy Bytom Odrzański

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 39 Rewitalizacja parków, skwerów i terenów zielonych z nadaniem nowych funkcji społecznych w/w obiektem

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PODSTAWOWEGO nr 6	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja parków, skwerów, i terenów zielonych z nadaniem nowych funkcji społecznych w/w obiektem
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana-/ wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera gospodarcza, Sfera środowiskowa Sfera techniczna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Bytom Odrzański.
Pozostali interesariusze	Wspólnoty – zainteresowane realizacją projektu w zakresie uporządkowania zaniedbanych terenów zielonych w pobliżu Odry. Wspólnoty realizując własne projekty zagospodarowania podwórek i budowy terenów zielonych i miejsc spotkań, są

działań i ich rola w działaniach	zainteresowany, aby zgrać estetykę przedsięwzięć, będą zatem pod tym względem aktywnie współdziałać Przedsiębiorcy – usługodawcy i handlowcy mający siedzibę swojej działalności w w obszarze zdegradowanym, są zainteresowani realizacją przedmiotowej inwestycji ze względu na uporządkowanie terenów zielonych, znajdujących się w niedalekim sąsiedztwie, co wpłynie na atrakcyjność obszaru dla potencjalnych klientów. Wpłynie też na poprawę potencjału turystycznego obszaru. Przedsiębiorcom zależy na poprawie estetyki obszaru, bo wpływa to na atrakcyjność ich oferty do potencjalnych obiorców (np. w zakresie drobnego handlu i usług), zależy im zatem na dopasowaniu estetycznym tego działania do innych działań, zwiększą zatem z tego powodu swoją aktywność, co też przełoży się na wzrost udziału firm w podejmowaniu lokalnych decyzji. Lokalne NGOs i nieformalne grupy społeczne – są zainteresowane realizacją projektu, ze względu na fakt powstania w wyniku realizacji projektu atrakcyjnej przestrzeni publicznej, gdzie można realizować różne inicjatywy społeczne wzbogacające życie sąsiedzkie. Podobnie jak w przypadku przedsiębiorców, będą dbały o estetykę całości obszaru – co zwiększy poziom aktywności społecznej i odpowiedzialności za wspólne dobro Społeczność lokalna Starego Miasta – w wyniku realizacji projektu zyskają atrakcyjną przestrzeń publiczną, poprawi się infrastruktura (obszary zielone, z funkcją rekreacyjną) co zwiększy zainteresowanie mieszkańców własnym miejscem zamieszkania i poprawi poziom integracji i poczucia lokalnej tożsamości. Podobnie jak w przypadku przedsiębiorców i NGO, społeczność lokalna będzie dbać o estetykę całości obszaru – poprawi to uczestnictwo w podejmowaniu decyzji i poziom partycypacji.
Zakres realizowanego zadania	Inwestycja dotyczy rewitalizacji parków, skwerów, nabrzeża z nadaniem nowych funkcji społecznych w/w obiektom, tych których do tej pory nie poddano rewitalizacji Zakres projektu dotyczy zagospodarowania i uporządkowania przestrzeni w obszarze zdegradowanym „Stare Miasto”, inwestycja będzie dotyczyć rewitalizacji niezagospodarowanych do tej pory terenów zielonych, w szczególności nabrzeża, ale też skwerów, parków, . Inwestycja pozwoli na udostępnienie obszarów z zachowaniem ich naturalnego bogactwa, tj. dotyczy stworzenia terenów rekreacyjnych w oparciu o tereny zielone bez ryzyka ich degradacji. W ramach projektu wykonane uregulowana zostanie też gospodarka wodami opadowymi. Niniejszy projekt jest niezbędny do realizacji celem właściwej i planowej organizacji działań rewitalizacyjnych, obejmuje teren, który jest bardzo istotny z punktu widzenia planów rewitalizacyjnych. Po zakończeniu rewitalizacji będzie to urokliwe i estetyczne miejsce z miejscami wypoczynku.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Bytom Odrzański, obszar rewitalizacji (Stare Miasto)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sfery przestrzenno-funkcjonalnej – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczasowy chaos w zakresie terenów zielonych. W wyniku jej realizacji uporządkowana zostanie przestrzeń publiczna, zostaną nadane nowe funkcje konkretnym przestrzeniom w

oddziaływania na poszczególne obszary)	obrębie tej części rewitalizowanego obszaru, będą to funkcja o charakterze rekreacyjno-kulturalno-społecznym, służące również celom integracyjnym, są to części wspólne i miejsca spotkań w przestrzeni publicznej, ciągi piesze i jezdne, miejsca postojowe. - sfera gospodarcza – dzięki zagospodarowaniu terenu, objętego projektem, które obejmują obszary zieleni, zostanie uregulowana komunikacja piesza i jezdna w tym obszarze – powstanie dzięki temu znakomita infrastruktura rekreacyjno-turystyczna. W tym zakresie zostanie poprawiona infrastruktura „Starego Miasta”, co może wpłynąć na poprawę aktywności gospodarczej i w związku z tym na poprawę lokalnego rynku pracy. - sfera techniczna - w ramach inwestycji zostanie uregulowana gospodarka wodami opadowymi, co wiąże się z wykonaniem istotnych elementów infrastruktury technicznej, kanalizacja deszczowa, zbiorniki retencyjne, i/lub inne sposoby zagospodarowania wód opadowych, co wpłynie na poprawę stanu technicznego obszaru objętego niniejszym projektem. - sfera środowiskowa – dzięki realizacji projektu i uzupełnieniu brakującej infrastruktury gospodarki wodami opadowymi projekt ma pozytywny wpływ na rozwiązywanie problemów w sferze środowiskowej. Wpływa poprzez to na zagospodarowanie wód opadowych, przez co zmniejsza się ryzyko zalań i wystąpienia lokalnych podtopień w wyniku intensywnych opadów. Ponadto projekt zapewnia dostęp do obszarów zieleni, na których zostaną uruchomione nowe funkcje rekreacyjno-turystyczne (infrastruktura spacerowa i wypoczynkowa), bez degradacji ich naturalnego bogactwo. - sfera społeczna – projekt wpływa również pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki utworzenia atrakcyjnej przestrzeni publicznej, mogą one stanowić miejsca spotkań dla lokalnej społeczności, zostanie w związku z tym uruchomiona funkcja integracyjna przestrzeni rewitalizowanej w wyniku przedmiotowego projektu. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych. Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu. Uporządkowanie przestrzeni zielonych i utworzenie miejsc spotkań pozwoli stworzyć przestrzeń przyjazną dla lokalnej społeczności i osób przyjezdnych, co poprawi procesy integracyjno-aktywizacyjne w patologicznym środowisku.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji) - liczba obszarów zielonych, objętych inwestycją – co najmniej 1 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót)

	- łączna powierzchnia terenów zielonych utworzonych/ uporządkowanych i udostępnionych w formie terenów rekreacyjnych – 1,00 ha (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót) - miejsca spotkań lokalnej społeczności – powstanie w wyniku realizacji projektu przynajmniej 1 takie miejsce (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót) - mała architektura – powstanie przynajmniej 10 elementów małej architektury (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót) Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post rok po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport. - w wyniku realizacji projektu w miejscu spotkań zostaną zrealizowane przynajmniej 2 inicjatywy lokalnej społeczności w zakresie działań aktywizacyjno-integracyjnych (np. Święto Odry) – źródło weryfikacji: raporty z realizacji inicjatyw, w tym dokumentacja zdjęciowe, listy obecności - w oparciu o efekty inwestycji powstanie lokalny produkt turystyczno-rekreacyjny: ekologiczna ścieżka edukacyjna – 1 szt. (źródło informacji: raport z realizacji projektu, raport z wizji lokalnej i kwerendy przeprowadzanej przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji w zakresie działalności lokalnych przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, wydruki z informacjami o ścieżce)
Okres realizacji	2024-2030
Szacunkowa wartość projektu	10 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	8 500 000,00 zł – środki UE 1 500 000,00 – budżet Gminy Bytom Odrzański

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 40 Zwiększenie powierzchni obszarów zieleni miejskiej

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PODSTAWOWEGO nr 7	
Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie powierzchni obszarów zieleni miejskiej
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana-/ wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera gospodarcza, Sfera techniczna

	Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Bytom Odrzański.
Pozostali interesariusze działań i ich rola w działaniach	Wspólnoty – zainteresowane realizacją projektu w zakresie uporządkowania zaniedbanych terenów zielonych. Wspólnoty realizując własne projekty zagospodarowania podwórek i budowy terenów zielonych i miejsc spotkań, są zainteresowani, aby zgrać estetykę przedsięwzięć, będą zatem pod tym względem aktywnie współdziałać Przedsiębiorcy – usługodawcy i handlowcy mający siedzibę swojej działalności w obszarze zdegradowanym, są zainteresowani realizacją przedmiotowej inwestycji ze względu na uporządkowanie terenów zielonych, znajdujących się w niedalekim sąsiedztwie, co wpłynie na atrakcyjność obszaru dla potencjalnych klientów. Wpłynie też na poprawę potencjału turystycznego obszaru. Przedsiębiorcom zależy na poprawie estetyki obszaru, bo wpływa to na atrakcyjność ich oferty do potencjalnych obiorców (np. w zakresie drobnego handlu i usług), zależy im zatem na dopasowaniu estetycznym tego działania do innych działań, zwiększając zatem z tego powodu swoją aktywność, co też przełoży się na wzrost udziału firm w podejmowaniu lokalnych decyzji. Lokalne NGOs i nieformalne grupy społeczne – są zainteresowane realizacją projektu, ze względu na fakt powstania w wyniku realizacji projektu atrakcyjnej przestrzeni publicznej, gdzie można realizować różne inicjatywy społeczne wzbogacające życie sąsiedzkie. Podobnie jak w przypadku przedsiębiorców, będą dbały o estetykę całości obszaru – co zwiększy poziom aktywności społecznej i odpowiedzialności za wspólne dobro Społeczność lokalna Starego Miasta – w wyniku realizacji projektu zyskają atrakcyjną przestrzeń publiczną, poprawi się infrastruktura (obszary zielone, z funkcją rekreacyjną) co zwiększy zainteresowanie mieszkańców własnym miejscem zamieszkania i poprawi poziom integracji i poczucia lokalnej tożsamości. Podobnie jak w przypadku przedsiębiorców i NGO, społeczność lokalna będzie dbać o estetykę całości obszaru – poprawi to uczestnictwo w podejmowaniu decyzji i poziom partycypacji.
Zakres realizowanego zadania	Inwestycja dotyczy zwiększenia powierzchni obszarów zieleni miejskiej Zakres projektu dotyczy zagospodarowania i uporządkowania przestrzeni w obszarze zdegradowanym „Stare Miasto”, inwestycja będzie dotyczyć rewitalizacji zdegradowanych terenów i budowy zielonych ulic. Inwestycja pozwoli na udostępnienie obszarów z zachowaniem ich naturalnego bogactwa, tj. dotyczy stworzenia terenów rekreacyjnych w oparciu o tereny zielone bez ryzyka ich degradacji. Niniejszy projekt jest niezbędny do realizacji celem właściwej i planowej organizacji działań rewitalizacyjnych, obejmuje teren, który jest bardzo istotny z punktu widzenia planów rewitalizacyjnych. Po zakończeniu rewitalizacji będzie to urokliwe i estetyczne miejsce z miejscami wypoczynku.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Bytom Odrzański, obszar rewitalizacji (Stare Miasto)

Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sferę przestrzenno-funkcjonalnej – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczasowy chaos w zakresie terenów zielonych. W wyniku jej realizacji uporządkowana zostanie przestrzeń publiczna, zostaną nadane nowe funkcje konkretnym przestrzeniom w obrębie tej części rewitalizowanego obszaru, będą to funkcja o charakterze rekreacyjno-kulturalno-społecznym, służące również celom integracyjnym, są to części wspólne i miejsca spotkań w przestrzeni publicznej, ciągi piesze i jezdne, miejsca postojowe. - sfera gospodarcza – dzięki zagospodarowaniu terenu, objętego projektem, które obejmują obszary zieleni, zostanie uregulowana komunikacja piesza i jezdna w tym obszarze – powstanie dzięki temu znakomita infrastruktura rekreacyjno-turystyczna. W tym zakresie zostanie poprawiona infrastruktura „Starego Miasta”. Zaznaczyć należy, że w wyniku realizacji projektu powstaną atrakcyjne obszary przestrzeni publicznej obszaru zdegradowanego, co może wpłynąć na poprawę aktywności gospodarczej i w związku z tym na poprawę lokalnego rynku pracy. - sfera techniczna - na obszarze objętym inwestycją zostanie uporządkowana gospodarka wodami opadowymi, co wpłynie na poprawę infrastruktury technicznej obszaru objętego niniejszym projektem. - sfera środowiskowa – dzięki realizacji projektu i uzupełnieniu brakującej infrastruktury technicznej w obszarze zagospodarowania wód opadowych projekt ma pozytywny wpływ na rozwiązywanie problemów w sferze środowiskowej. Wpływa poprzez to na uregulowanie odprowadzania wód opadowych, przez co zmniejsza się ryzyko zalań i wystąpienia lokalnych podtopień w wyniku intensywnych opadów, jak również zapewnia właściwą gospodarkę wodną przeciwdziałając okresowym suszom na obszarach narażonych na lokalne jałowienie. - sfera społeczna – projekt wpływa również pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki utworzeniu atrakcyjnej przestrzeni publicznej, mogą one stanowić miejsca spotkań dla lokalnej społeczności, zostanie w związku z tym uruchomiona funkcja integracyjna przestrzeni rewitalizowanej w wyniku przedmiotowego projektu. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych. Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu. Uporządkowanie przestrzeni zielonych i utworzenie miejsc spotkań pozwoli stworzyć przestrzeń przyjazną dla lokalnej społeczności i osób przyjezdnych, co poprawi procesy integracyjno-aktywizacyjne w patologicznym środowisku.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji)

	- liczba obszarów zielonych, objętych inwestycją – co najmniej 1 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót) - łączna powierzchnia zrekultywowanych terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze – 1,00 ha (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót) - miejsca spotkań lokalnej społeczności – powstanie w wyniku realizacji projektu przynajmniej 1 takie miejsce (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót) Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.. - w wyniku realizacji projektu w powstałych terenach zielonych zostaną zrealizowane przynajmniej 2 inicjatywy lokalnej społeczności w zakresie działań aktywizacyjno-integrujących – źródło weryfikacji: raporty z realizacji inicjatyw, w tym dokumentacja zdjęciowe, listy obecności - w oparciu o efekty inwestycji powstanie lokalny produkt turystyczno-rekreacyjny: ekologiczna ścieżka edukacyjna – 1 szt. (źródło informacji: raport z realizacji projektu, raport z wizji lokalnej i kwerendy przeprowadzanej przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji w zakresie działalności lokalnych przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, wydruki z informacjami o ścieżce)
Okres realizacji	2025-2029
Szacunkowa wartość projektu	5 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	4 250 000,00 zł – środki unijne 750 000,00 – budżet Gminy Bytom Odrzański

Źródło: Opracowanie własne.

9. Charakterystyka (zbiorczy opis) pozostałych/uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Ponadto celem realizacji celów niniejszego Programu Rewitalizacji, w kontekście wymogu jego kompleksowości i komplementarności w ramach inwestycji rewitalizacyjnych będą realizowane następujące działania. Są to działania, które trudno zidentyfikować indywidualnie, natomiast są one oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.

Poniższe działania wykorzystują lokalne potencjały, w tym potencjały instytucjonalne znajdujące się w obszarze rewitalizacji. W ich realizację będą zaangażowane Gmina Bytom Odrzański, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Szkoła Podstawowa w Bytomiu Odrzańskim, Związki

Wyznaniowe, Organizacje Pozarządowe. Ponadto na poziomie operacyjnym Program rewitalizacji zakłada wykorzystanie zdolności instytucjonalnych podmiotów zewnętrznych, takich jak m.in. Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej.

Ponadto w realizacji działań zakłada się wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej, ponadto preferowany sposób podejścia do realizacji Przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zarówno podstawowych, jak i uzupełniających, wymienionych poniżej gwarantuje uzyskanie komplementarności w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, komplementarność międzyokresową oraz w zakresie źródeł finansowania.

Pozostałe planowane działania (uzupełniające), realizowane przez różne instytucje z obszaru rewitalizowanego:

Wykaz przedsięwzięć uzupełniających:

1. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków, w tym budynków mieszkalnych – inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków oraz w tkankę urbanistyczną gminy, przywracająca dawną świetność istniejącej zabudowie i porządkującą przyległy teren
2. Rewitalizacja obiektów sakralnych (kościół, cmentarz) i nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych i kulturowych
3. Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji
4. Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości.

Szczegóły przedstawiamy poniżej w kartach poszczególnych przedsięwzięć.

Tabela 41 Rewitalizacja i termomodernizacja budynków, w tym budynków mieszkalnych – inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków oraz w tkankę urbanistyczną gminy, przywracająca dawną świetność istniejącej zabudowie i porządkującą przyległy teren

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków, w tym budynków mieszkalnych – inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków oraz w tkankę urbanistyczną gminy, przywracająca dawną świetność istniejącej zabudowie i porządkującą przyległy teren
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana-/ wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera techniczna Sfera gospodarcza,

	Sfera społeczna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Bytom Odrzański, Powiat Nowosolski, jednostki organizacyjne JST, Instytucje publiczne, wspólnoty, spółdzielnie, podmioty prywatne
Zakres realizowanego zadania	W wyniku realizacji projektu będą miały miejsce inwestycje, polegające na rewitalizacji i termomodernizacji budynków, w tym budynków mieszkalnych. Projekt dotyczy przywracania starych funkcji rewitalizowanych budynków oraz uruchamianie nowych. W ramach termomodernizacji realizowane będą działania dotyczące wzrostu efektywności energetycznej poszczególnych budynków, w tym docieplenie przegród poziomych i pionowych, wymiana źródła ciepła, wymiana stolarki okiennieo-drzwiowej, wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii, wymiana oświetlenia wewnętrznego (zależnie od wskazań zawartych w audycie energetycznym do każdego budynku).
Miejsce przeprowadzenia projektu	Bytom Odrzański –obszar rewitalizacji (Stare Miasto)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sferę przestrzenno-funkcjonalnej – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczas zaniedbane i zniszczone zabudowania. Przy czym projekt wpłynie na uporządkowanie przestrzeni w zakresie przyległego do nieruchomości terenu. Inwestycje wpłyną też na nadanie nowych funkcji rewitalizowanych nieruchomości, co związane będzie ze zwiększeniem dostępności i zakresu usług, oferowanych w poszczególnych budynkach. - sfera techniczna– dzięki realizacji projektu zrealizowane zostaną zadania związane z zagospodarowaniem bezpośrednio przylegających przestrzeni (m.in.. chodniki, parkingi, podwórka), w tym zakresie zostanie poprawiona infrastruktura „Starego Miasta”. - sfera gospodarcza - w wyniku realizacji projektu budynki objęte inwestycjami zwiększą swoją atrakcyjność, co wpłynie na znaczną poprawę walorów estetycznych obszaru zdegradowanego, jak również poprawę infrastruktury usługowej i administracyjnej, ułatwiających działalność gospodarczą. - sfera społeczna – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki rozwojowi usług administracyjnych, społecznych, edukacyjnych lub kulturowych, jakie będą miały miejsce w budynkach objętych działaniami. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych. -sfera środowiskowa – w wyniku działań termomodernizacyjnych, poprawi się efektywność energetyczna poszczególnych budynków, redukcji ulegnie emisja CO2, co wpłynie na poprawę jakości powietrza w najbliższej okolicy. Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi poddanemu rewitalizacji. Tworzy przestrzeń przyjazną dla lokalnej społeczności, poprawiającą procesy integracyjno-aktywizacyjne w patologicznym środowisku.
Prognozowane rezultaty wraz ze	Wskaźniki: Produkty

sposobem ich oceny i pomiaru	Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji) - rewitalizacja budynków – co najmniej 2 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót). - termomodernizacja budynków – co najmniej 3 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót). Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport. - uruchomienie nowych usług w budynkach objętych działaniem, wpływających na nadanie nowych funkcji w danej lokalizacji – co najmniej w 3 budynkach (źródło informacji: sprawozdanie Zespołu ds. Rewitalizacji z osiągnięcia efektów projektu, raport z wizji lokalnej) - zmniejszy się zużycie energii w budynkach poddanych rewitalizacji, gdzie planowane są działania termomodernizacyjne – średnio o 20 % względem zużycia energii sprzed realizacji inwestycji (źródło informacji: dokumentacja techniczna, w tym audyty energetyczne dla danego budynku). - zmniejszy się emisja CO2 w budynkach poddanych rewitalizacji, gdzie planowane są działania termomodernizacyjne – średnio o 20 % względem zinwentaryzowanej emisji sprzed realizacji inwestycji (źródło informacji: dokumentacja techniczna, w tym audyty energetyczne dla danego budynku).
Okres realizacji	2024-2030
Szacunkowa wartość projektu	4 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	2 550 000,00 zł - środki UE 1 000 000,00 zł – środki NFOŚiGW 150 000,00 – budżet JST, inne instytucje 300 000,00 – środki prywatne

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 42 Rewitalizacja obiektów sakralnych (kościół, cmentarz) i nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych i kulturowych

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja obiektów sakralnych (kościół, cmentarz) i nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych i kulturowych
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana-/ wysokonakładowa

Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera techniczna Sfera gospodarcza, Sfera społeczna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Związki Wyznaniowe, Gmina Bytom Odrzański
Zakres realizowanego zadania	W wyniku realizacji projektu będzie miała miejsce inwestycja, polegająca na przywróceniu dawnej świetności obiektom sakralnym, takim jak kościoły, cmentarze przykościelne, zaniedbany teren i infrastruktura przykościelna, które nie zostały ujęte w działaniach podstawowych. Jest to infrastruktura, która powinna zostać zrewitalizowana, ze względów jednak proceduralnych, ujmując te działania jako uzupełniające. Obiektom tym w wyniku inwestycji nadane zostaną nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Bytom Odrzański – obszar rewitalizacji (Stare Miasto)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sferę przestrzenno-funkcjonalną – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczas zaniedbane i zniszczone zabudowania i zaniedbaną przestrzeń sakralną, posiadającą znamiona zabytkowej. Projekt wpłynie zatem na uporządkowanie przestrzeni i do tego uruchomi w miejscach objętych działaniami nowe funkcje o charakterze społecznym, gospodarczym i kulturalnym. - sfera techniczna – dzięki realizacji przedmiotowych działań, poprawiona zostanie infrastruktura społeczno-sakralna, jak również komunalna (np. cmentarz). - sfera gospodarcza - Uruchomienie nowych funkcji – kulturalnych i społecznych, w związku z potencjałem historycznym obiektów objętych działaniami, wpłynie na rozwój infrastruktury kulturowej, gospodarczej i turystycznej. - sfera społeczna – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki inwestycjom w obiekty sakralne, uruchomieniu nowych funkcji społecznych, kulturalnych i gospodarczych w tych obiektach powstaną elementy wspierające poczucie tożsamości lokalnej, które wpłyną również na wzrost potencjału integracyjnego i aktywizującego tych obiektów. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji) - rewitalizacja i nadanie nowych funkcji obiektom sakralnym – 1 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót).

	Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport. Jeżeli - stworzenie co najmniej 1 nowej usługi kulturalnej i/lub społecznej i/lub gospodarczej, jakie będą dostępne w obiektach poddanych rewitalizacji w ramach tego zadania (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu Zespołu ds. Rewitalizacji, Raport z wizji lokalnej w zakresie działalności i/lub funkcjonowania obiektów)
Okres realizacji	2024-2030
Szacunkowa wartość projektu	4 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	300 000,00 zł - budżet Gminy Bytom Odrzański. 300 000 zł – związki wyznaniowe 3 400 000,00 zł – środki unijne.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 43 Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjne/ beznakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera społeczna Sfera techniczna Sfera gospodarcza, Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Bytom Odrzański
Zakres realizowanego zadania	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji polegają na uruchomieniu/ uaktualnieniu następujących procedur ○ Budżet obywatelski – Przygotowanie założeń wdrożenia zasad budżetu obywatelskiego do wdrożenia w ramach Budżetu Gminy. Przygotowanie Regulaminu zasad, jak również wdrożenie założeń w praktyce. W Budżecie obywatelskim przy ocenie złożonych propozycji do budżetu zostanie uwzględniona dodatkowa punktacja za działania wskazane w Programie Rewitalizacji. W budżecie obywatelskim przykładowo będą wyodrębnione takie działania jak np. „działania sąsiedzkie” - ustalenie dodatkowego kryterium punktowego + regularne zwiększanie kwoty. ○ Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi – modyfikacja programu pod kątem Programu rewitalizacji, w tym uzupełnienie katalogu konkursów o działania ważne i planowane w ramach Programu rewitalizacji, w tym dołożenie m.in. do kryteriów oceny składanych w ramach otwartych konkursów ofert przez NGOs dodatkowych punktów propozycję działań

	wskazanych w Programie Rewitalizacji. W przypadku postawienia w ramach programu rewitalizacji infrastruktury rekreacyjno-turystycznej (np. siłowni na świeżym powietrzu, miejsca spotkań, placu zabaw, itd.) będzie wskazana dodatkowa punktacja w konkursach dla organizacji za wykorzystanie tej infrastruktury w proponowanych działaniach pożytku publicznego.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Bytom Odrzański – obszar rewitalizacji (Stare Miasto)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sferę przestrzenno-funkcjonalnej – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę przestrzenną jak również na nadawanie nowych funkcji. - sfera społeczna – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę społeczną, w zakresie premiowania działań poprawiających sytuację w tej sferze, aktywizuje też społeczność lokalną w kierunku partycypacji - sfera gospodarcza – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę gospodarczą, w zakresie premiowania działań, poprawiających sytuację w tej sferze - Sfera techniczna - działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę techniczną, w zakresie premiowania działań, poprawiających sytuację w tej sferze - sfera środowiskowa – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę środowiskową, w zakresie premiowania działań, poprawiających sytuację w tej sferze
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji) - wdrożenie budżetu obywatelskiego – 1 szt. (źródło informacji: uchwał budżetowa). - wdrożenie Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi premiującymi działania w obszarze rewitalizacji – 1 szt. (źródło informacji: Uchwała Rady Miejskiej przyjmująca Program Współpracy z Organizacjami pozarządowymi) Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport. - Złożone oferty NGO w ramach ogłoszonych konkursów ofert na działania uwzględnione w Programie Rewitalizacji – na najmniej 1 szt./rok (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu Zespołu ds. Rewitalizacji, Raport z wizji lokalnej w zakresie działalności i/lub funkcjonowania obiektów) - Propozycje do budżetu obywatelskiego, dotyczące inwestycji obywatelskich w obszarze rewitalizowanym – na najmniej 1 szt./rok (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu Zespołu ds. Rewitalizacji, Raport z wizji lokalnej w zakresie działalności i/lub funkcjonowania obiektów)

Okres realizacji	2025-2030
Szacunkowa wartość projektu	0,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	-

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 44 Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Działania zwiększające poziom Integracji i poczucia lokalnej tożsamości.
Charakter/rodzaj działania	Działanie miękkie/ średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera gospodarcza, Sfera społeczna Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Bytom Odrzański, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Szkoła Podstawowa w Bytomiu Odrzańskim, Związki Wyznaniowe, Organizacje Pozarządowe
Zakres realizowanego zadania	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości. Są to działania społeczne integracyjne i aktywizacyjne, takie jak dni Bytomia Odrzańskiego, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Imprezy letnie dla dzieci, półkolonie, Święto plonów, Święto Odry itp. w tym: • Święto Odry – cykliczna impreza realizowana przez mieszkańców obszaru zdegradowanego inicjowana przez Ośrodek Kultury, Zespół Szkół we współpracy z animatorem środowiskowym. Przedsięwzięcie ma na celu aktywizację społeczną mieszkańców oraz ich integrację wokół wspólnej przestrzeni. • Letnie kino w formie „kina nad Odrą” - wykorzystanie przystani. Może być drobno odpłatne – np. 2 zł. Do takiego działania można pozyskać partnera biznesowego – np. lokalny oddział banku. • Konkursy dla mieszkańców (np. z „galą” na zakończenie + jakaś nagroda) - na najbardziej ukwieconą ulicę, podwórko, skwer itp. - fotograficzny, malarski • Organizowanie plenerów dla artystów – współpraca z organizacjami spoza Bytomia.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Bytom Odrzański –obszar rewitalizacji (Stare Miasto)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sfera gospodarcza – działanie wpływa na poziom aktywności społecznej osób zagrożonych wykluczeniem, jak również na poziom integracji społeczności lokalnej, co przyczynia się do poprawy kondycji psychofizycznej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, w związku z powyższym działania zwiększa możliwość powrotu przez tych ludzi na rynek pracy i w efekcie poprawy sytuacji na rynku pracy, jak również zwiększenie gotowości osób zaangażowanych w działania do podjęcia działalności gospodarczej - sfera społeczna – działanie wpływa pozytywnie na poziom integracji i aktywizacji społecznej. Uczestnicy działań, zwiększają swoje kompetencje interpersonalne i w efekcie stają na drodze wyjścia z osobistej sytuacji kryzysowej. - sfera środowiskowa – działanie zwiększa świadomość uczestników w zakresie potrzeby dbania o środowisko, wpłynie zatem na poprawę sytuacji w tej sferze

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji) - Liczba działań/ inicjatyw zrealizowanych w ramach zadania – 7 szt. (źródło informacji: Raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna). Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport. - liczba uczestników działań: co najmniej 200 os. / rok (źródło informacji: Raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna) - poprawa poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru zdegradowanego – co najmniej 15 os. (źródło informacji: Raport z ankietyzacji, na podstawie przeprowadzonych ankiet z wybranymi uczestnikami działań ex ante i ex post)
Okres realizacji	2024-2030
Szacunkowa wartość projektu	700 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	70 000 zł – budżet Gminy Bytom Odrzański 630 000 ,- zł – źródła zewnętrzne, w tym środki UE (FEWL w ramach LGD, EFS), środki FIO, dotacje NFOŚiGW, Ministra Kultury, Ministra Sportu, fundacje korporacyjne (banki itp.), działania partnerskie z innymi gminami znad Odry.

Źródło: Opracowanie własne

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Komplementarność poszczególnych działań rewitalizacyjnych inwestycyjnych i miękkich względem siebie jest pokazana w tabeli poniżej:

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

			Działanie inwestycyjne							
			Działania podstawowe					Działania uzupełniające		
			Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap V	Modernizacja budynku domu kultury (...)	Rewitalizacja parków, skwerów, i terenów zielonych, sąsiadujących z rzeką Odrą (...)	Rewitalizacja obiektów, budynków, infrastruktury technicznej (...)	Adaptacja i modernizacja obiektów przeznaczonych do pełnienia funkcji gospodarczych i społecznych	Rekultywacja terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków, w tym budynków mieszkalnych (...)	Rewitalizacja obiektów sakralnych (kościół, cmentarz) i nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych i kulturowych
Działania Miękkie	Działania Podstawowe	Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej								
		Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – Centrum Integracji Społecznej								
		Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – spółdzielnia socjalna								

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

	Działania uzupełniające	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji								
		Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości.								

a. Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne, szczegółowo przedstawione powyżej dopełniają się wzajemnie przestrzennie i zachodzi między nimi efekt synergii. Łącznie oddziałują na ten sam problem, co wpływa na spotęgowanie efektu. Sama przestrzeń objęta działaniami (obszar rewitalizacji, który pokrywa się z granicami zidentyfikowanego obszaru zdegradowanego) obejmuje cały obszar, zarówno w zakresie działań inwestycyjnych – które uwzględniają efekty poprzednich działań rewitalizacyjnych, jak i uwzględniają uczestnictwo w działaniach interesariuszy z całego obszaru zdegradowanego, jak również w zakresie planowanych działań o charakterze miękkim, które są skierowane do wszystkich mieszkańców obszaru.

W kartach zadań szczegółowo opisano na jakie problemy każdy projekt wpływa. Wszystkie projekty są planowane do realizacji w obszarze rewitalizacji, którego granice pokrywają się ze zdiagnozowanym obszarem zdegradowanym. Tym samym zaproponowane projekty oddziałują na cały obszar dotknięty kryzysem i nie prowadzą do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Cała społeczność lokalna będzie korzystać z efektów lokalnych, nikt nie będzie wykluczony, a działania są tak zaplanowane, aby objąć wszystkie grupy społeczne. Ponadto co ważne z planowanych działań miękkich mogą korzystać również mieszkańcy innych obszarów Gminy, tak aby osoby zagrożone wykluczeniem i potrzebujące wsparcia nie były wykluczone z działań i aby zachować równowagę między poszczególnymi obszarami Gminy i nie doprowadzić do sytuacji, w której problemy mieszkańców obecnie zdefiniowanego obszaru nie przelały się na sąsiedni obszar.

b. Komplementarność problemowa

Planowane przedsięwzięcia dopełniają się tematycznie i w efekcie końcowym będą skutkowały kompleksowym rozwiązaniem problemów. Projekty oddziałują na każdą ze sfer, w której w wyniku diagnozy stwierdzono sytuację kryzysową i na tej podstawie wyznaczono obszar zdegradowany. Są to problemy w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej). Co w efekcie doprowadzi do znaczącego zmniejszenia skali występujących problemów determinujących sytuację kryzysową.

Oddziaływanie planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na zdiagnozowane problemy w poszczególnych obszarach						
Lp.	Przedsięwzięcie	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera techniczna	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa
DZIAŁANIA PODSTAWOWE						
1	Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej					

2	Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – Centrum Integracji Społecznej					
3	Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – spółdzielnia socjalna					
4	Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap V					
5	Modernizacja budynku domu kultury wraz ze zwiększeniem dostępności do usług kulturalnych, w tym za pośrednictwem Internetu					
6	Rekultywacja terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze					
7	Zwiększenie powierzchni obszarów zieleni miejskiej					
DZIAŁANIA UZUPEŁNIAJĄCE						
8	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków, w tym budynków mieszkalnych – inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków oraz w tkankę urbanistyczną gminy, przywracająca dawną świetność istniejącej zabudowie i porządkującą przyległy teren					
11	Rewitalizacja obiektów sakralnych (kościół, cmentarz) i nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych i kulturowych					
12	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji					
13	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości					

c. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W ramach niniejszego Programu rewitalizacji w toku działań przygotowawczych zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który uwzględnia strukturę zarządzania działaniami rewitalizacyjnymi w sposób kompleksowy,

pozwalający na zaangażowanie i efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz zapewnia wzajemne uzupełnianie się działań poszczególnych podmiotów zaangażowanych w realizację i spójność stosowanych procedur.

Komplementarność taką zapewni specjalnie powołany w tym celu w Urzędzie Miejskim Bytom Odrzański Zespół ds. Rewitalizacji, który czuwa nad wszystkimi elementami realizacji Programu Rewitalizacji, ponadto wszystkie działania będzie konsultował z Komitetem Rewitalizacyjnym, który jest ciałem społecznym w skład którego wchodzi przedstawiciele społeczności lokalnej. Zespół ds. Rewitalizacji konsultuje również wszystkie działania realizowane w ramach Programu Rewitalizacji z poszczególnymi podmiotami, zaangażowanymi w realizację poszczególnych działań. Taki model realizacji zadań rewitalizacyjnych zapewnia Komplementarność proceduralno-instytucjonalną zaplanowanych działań.

d. Komplementarność międzyokresowa

Obszar zdegradowany „Stare Miasto”, jaki został wyłoniony w toku diagnozy, obejmującej całą Gminę poddany zostanie działaniom rewitalizacyjnym, które są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym.

W wyniku przeprowadzonej ewaluacji poprzednio realizowanych działań zweryfikowano działania, jakie były realizowane i stwierdzono konieczność dodania nowych działań, jak również kontynuację realizacji części działań planowanych już wcześniej – w szczególności działań o charakterze miękkim. Niektórych działań nie udało się zrealizować w zakładanych terminach – ze względu m.in. na brak środków. Nie rezygnujemy jednakże z ich realizacji, natomiast przesuwamy w czasie, zgodnie z planowaną perspektywą dla realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, uwzględniamy zatem te wszystkie działania, które w toku diagnozy i działań partycypacyjnych ustalono za konieczne do realizacji w ramach dalszego procesu rewitalizacji. W okresie od 2016 r. aż do chwili obecnej udało się zrealizować co następuje:

- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III- Monitoring Starego Miasta
W ramach zadania zainstalowano 13 sztuk kamer stacjonarnych za pomocą łącza radiowego. Dzięki realizacji zadania zwiększono poziom bezpieczeństwa i zmniejszono liczbę zdarzeń o charakterze kryminalnym, jak również ograniczono dewastację mienia i chuligańskich wybryków.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III – Budowa kiosku meteorologicznego
Zadanie zostało zakończone w dniu 14.08.2019 r. Dzięki zadaniu obszarowi zdegradowanemu nadano m.in. funkcję edukacyjną.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Zagospodarowanie wnętrza urbanistycznych kwartałów zabudowy w otoczeniu Rynku,
W ramach zadania dokonano wyburzenia istniejących murów oraz budynków gospodarczych, wybudowano nowe ogrodzenia (w tym mury) i budynki gospodarcze w nowych lokalizacjach, stanowiące domknięcia i wydzielenia kwartału; utwardzono strefy wjazdu, dojścia i wejścia do budynków mieszkalnych, przygotowano tereny zielone (zieleń

niska i wysoka), wyposażono teren w obiekty małej architektury. Wykonano: Dziecięcy Park Marzeń, adaptację budynku na potrzeby organizacji pozarządowych, innowacyjny system nadzoru sterowania i monitorowania energią w budynku szkoły przy ul. Kościelnej. Zagospodarowano przestrzeń pomiędzy blokami. Realizacja projektu przyczyni się do uporządkowania przestrzeni pod względem funkcjonalnym. Działania przywrócą i nadadzą nowe funkcje miejscom zaniedbanym i zniszczonym. Zostanie wprowadzony ład w przestrzeni publicznej między budynkami. Powstają miejsca, które skupiają mieszkańców i sprzyjają integracji.

- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Rewitalizacja dziecięcego parku marzeń położonego w Bytomiu Odrzańskim na Starym Mieście.

W ramach zadania wykonano ciągi piesze, elementy architektoniczne, oświetlenie terenu, zagospodarowanie powierzchni zielenią, urządzenia zabawowe dla dzieci, nawodnienie terenu. Dzięki jego realizacji przywrócono ład w przestrzeni publicznej oraz stworzono miejsce do rekreacji i integracji.

- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Adaptacja budynku na potrzeby organizacji pozarządowych.

W ramach zadania dokonano modernizacji budynku przy ul. Dworcowej w Bytomiu Odrzańskim (budynek o powierzchni 114,82 m², budynek gospodarczy o pow. użytkowej 17,16 m², budynek wolnostojący 17,55 m²) oraz wykonano instalację rekuperacji, inwentaryzację istniejącego stanu budynku wraz z zagospodarowaniem terenu. W wyniku realizacji zadania przedmiotowy obiekt zmienił swoje przeznaczenie nabierając ważnych dla procesu rewitalizacji funkcji społecznych.

Ponadto w wyniku jego realizacji wprowadzony został ład w przestrzeni.

- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Innowacyjny system nadzoru, sterowania budynkiem szkoły w Bytomiu Odrzańskim przy ul. Kościelnej 9 oraz budowa ogrodzenia wokół niej. Zainstalowany w ramach zadania system m.in. kontroluje i reguluje temperaturę centralnego ogrzewania, pozyskiwanie ciepłej wody użytkowej i sterowanie oświetleniem. Ponadto wykonano ogrodzenia wokół Szkoły. Realizacja zadania przyczyniła się do poprawy ładu przestrzeni oraz pozytywnie wpłynie na sferę środowiskową.

- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Zagospodarowanie przestrzeni pomiędzy budynkami wielorodzinnymi przy ul. Kożuchowskiej w Bytomiu Odrzańskim.

W ramach zadania wykonano zagospodarowanie terenów zielenią, małą architekturę, ciągi spacerowe. Jego realizacja przyczyniła się do poprawy funkcjonalności przestrzeni i nadała jej nowe funkcje o charakterze rekreacyjnym i społecznym.

- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III-Adaptacja byłego kościoła Ewangelickiego w Bytomiu Odrzańskim z przeznaczeniem na Archiwum Archeologiczne i Centrum Naukowo-Konferencyjne. Projekt zrealizowany przez Fundację Archeologiczną w Zielonej Górze w partnerstwie z Gminą Bytom Odrzański. W wyniku realizacji projektu przedmiotowy obiekt zmienił swoje przeznaczenie, m.in. powstały tam: Regionalna Izba Historyczna, Archiwum Archeologiczne, E-biblioteka, Historyczno-Archeologiczna,

Historyczny Ośrodek Edukacyjny dla dzieci i młodzieży, sala audiowizualna udostępniana na konferencje , spotkania i wykłady, sala wystawiennicza.

Działania w ramach przedsięwzięcia mają na celu przywrócenie i nadanie nowych funkcji miejscom zaniedbanym i zniszczonym. W wyniku realizacji projektu wprowadzony został ład w przestrzeni.

- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap III - Remont kapitalny budynku Ratusza w Bytomiu Odrzańskim. W ramach projektu wykonane zostały roboty budowlane. W jego wyniku przeprowadzona zostanie modernizacja budynku wraz z poprawą funkcjonalności pomieszczeń. Przedmiotowe pomieszczenia zostaną udostępnione dla instytucji i podmiotów realizujących działalność pożytku publicznego, w tym zadania aktywizujące osoby zagrożone wykluczeniem – zostaną nadane nowe funkcje.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Budowa żłobka w Bytomiu Odrzańskim. Zadanie objęło budowę budynku zakładu opiekuńczo-wychowawczego (żłobka) wraz z infrastrukturą: inst. doziemną elektroenergetyczną, telekomunikacyjną, kan. sanitarnej, kan. deszczowej, oraz przyłączem kan. ogólnospławnej.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 30 kWp dla budynku SP w Bytomiu Odrzańskim, ul. Kożuchowska 15. Instalacja fotowoltaiczna o mocy 30kWp została wykonana na dachu budynku szkoły. Jako źródło energii odnawialnej zastosowano moduły fotowoltaiczne monokrystaliczne o mocy 375 Wp.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Remonty budynków mieszkalnych wielorodzinnych – 26 kamienic. Przeprowadzono remont elewacji budynków wspólnot mieszkaniowych w partnerstwie z projektu.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Remont budynku SP przy ul. Kościelnej 9 wraz z innowacyjnym systemem odzysku ciepła. W ramach zadania przeprowadzono remont budynku szkolnego o powierzchni 4332,90 m².
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 49,5 kWp dla SP w Bytomiu Odrzańskim przy ul. Kościelnej 9. Wykonano instalację fotowoltaiczną o mocy 49,5 kWp na dachu budynku szkoły.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Zagospodarowanie Rynku Miejskiego. Zadanie objęło wykonanie na Rynku Miejskim „Dywanów kwiatowych”.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Budowa sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Bytomiu Odrzańskim.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Budowa Centrum Obsługi Pasażerów. W ramach inwestycji zrealizowano przebudowę i rozbudowę przystanku autobusowego, na cele centrum obsługi pasażerów.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Rewaloryzacja historycznego parku miejskiego przy ul. Mickiewicza.

- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Przebudowa budynku przy ul. Nowe Miasto - adaptacja i modernizację obiektów przeznaczonych do pełnienia funkcji gospodarczych, edukacyjnych i społecznych: przebudowę budynku przy ul. Nowe Miasto. Dokonano modernizacji istniejących budynków gospodarczych o pow. zabudowy – 297,81 m² i pow. użytkowej 246,20 m², celem dostosowania na potrzeby podmiotów prowadzących działalność aktywizującą lokalną społeczność, w tym spółdzielnię socjalną.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV – Dokonano zakupu maseczkomatu i defibrylatora, zakupiono 2 szt. maseczkomatu - sprężynowy automat o wym. 80,5 cm x 55,0 cm x 22 cm, a także zakup defibrylatora AED CU wraz z szafką do zastosowania zewnętrznego.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Zakupiono i wdrożono system TOTUPOINT wraz z utworzeniem parkingu przy punkcie szczepień. W ramach zadania przy wejściu do punktu szczepień w Bytomiu Odrzańskim przy ul. Kożuchowska nr 3 zainstalowano system TOTUPOINT –wspomagający orientację przestrzenną oraz zwiększający poziom bezpieczeństwa osób z niepełnosprawnością narządu wzroku.
- Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap IV - Zakup i instalacja infokiosku. W ramach zadania zakupiono i zainstalowano w Centrum Obsługi Pasażerów multimedialny Infokiosk, umożliwiający poprawę funkcjonowania systemu e-zdrowie.

Powyższe zadania zrealizowano w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2016-2023.

Działania rewitalizacyjne realizowane jednakże również we wcześniejszym okresie.

Działania rewitalizacyjne zostały tak zaplanowane, aby zapewnić zachowanie ciągłości programowej polegającej na kontynuacji wsparcia udzielonego gminie Bytom Odrzański w ramach polityki spójności w latach 2007-2013 i 2014-2020. W tym okresie zrealizowano łącznie IV etapy działań rewitalizacyjnych. Obecnie przewiduje się dopełnienie przedsięwzięć (w tym o charakterze infrastrukturalnym), w kartach działań wprost zaplanowane kompleksowe działania jako V etap rewitalizacji, gdzie uwzględniono te działania w zakresie tkanki urbanistycznej, które do tej pory z różnych względów nie zostały zrealizowane. W chwili obecnej planuje się też działania komplementarne, do realizacji w perspektywie unijnej do 2027 r., w tym o charakterze społecznym, które wykorzystują efekty działań zrealizowanych w okresie poprzednim.

Gmina w województwie lubuskim jest uznawana za prekursora działań rewitalizacyjnych w prawdziwym tego słowa znaczeniu. W pierwszej perspektywie UE lata 2004-2007 w ramach ZPORR gmina zrealizowała pierwszy projekt „Rewitalizacja Starego Miasta w Bytomiu Odrzańskim poprzez przebudowę infrastruktury technicznej”. Następnie w ramach kolejnego etapu w latach 2007-2013 wdrożono inwestycję „Rewitalizacja Osiedla 11 Listopada i Piastowskiego”. Aktualnie obowiązujące w gminie dokumenty o charakterze strategicznym szeroko pojęte inicjatywy rewitalizacyjne wskazują jako niezmiennie istotne dla stworzenia dla mieszkańców na tych terenach osób warunków do wyprowadzenia tych obszarów z sytuacji kryzysowych.

Gmina jest w trakcie tego procesu i władze gminy są zdeterminowane aby ten długofalowy proces zakończyć pełnym sukcesem. Rewitalizacja pozostałych zdegradowanych obszarów w mieście stanowi jedno z ważniejszych zadań Gminy. Niniejszy Program Rewitalizacji zapewnia ciągłość działań, konsolidując w swoich ramach działania rewitalizacyjne o charakterze społecznym i urbanistycznym, wpływając na koncentrację interwencji i dzięki temu zwiększając efekty planowanych działań strategicznych, co zawarte jest w strategii rozwoju Gminy.

e. Komplementarność źródeł finansowania

W ramach planowanych działań uwzględniono różne źródła finansowania dla projektów rewitalizacyjnych, ujętych w programie rewitalizacji. Wsparcie przewidziano, zgodnie z charakterem planowanych zadań i podmiotów je realizujących, uzupełniając i łącząc wsparcie, m.in. ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, ponadto planuje się udział środków prywatnych oraz środków ze źródeł krajowych (Programy Ministerialne, NFOSiGW) oraz w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, które to środki planuje łączyć się z wkładem własnym Gminy lub podmiotów zewnętrznych zaangażowanych w realizację, zgodnie z możliwościami prawnymi.

Jednocześnie wykluczono ryzyko podwójnego dofinansowania, co będzie miało miejsce w wyniku monitoringu poszczególnych działań realizowanego w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji.

11. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć (podstawowych i uzupełniających)

Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych w Gminie Bytom Odrzański z sytuacji kryzysowej jest procesem długotrwałym i wymagającym znacznych nakładów finansowych na realizację poszczególnych projektów. Gmina planuje wykonanie wyszczególnionych w dokumencie inwestycji w oparciu m.in. o zewnętrzne środki finansowe (stawiając nacisk na bezzwrotne dotacje), jak również o środki własne i innych podmiotów funkcjonujących w Gminie, w tym prywatnych.

Duży potencjał niesie ze sobą perspektywiczne zaangażowanie w rewitalizację innych partnerów, angażując tym samym dodatkowy kapitał i rozkładając ciężar finansowy rewitalizacji na różne podmioty, **tym samym realizując zasadę dodatkowości środków UE**. Do głównych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych należą przede wszystkim:

- środki Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jako niezależne źródło finansowania, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST

W naszym regionie istotnym z punktu widzenia planowanych działań źródłem realizacji zadań rewitalizacyjnych jest Program Fundusze Europejskie dla Województwa Lubuskiego 2021-2027 (FEWL). W tym programie działania rewitalizacyjne przyporządkowane są do działań: FELB.08.01 Wsparcie terytorialne obszarów miejskich – rewitalizacja; Działanie FELB.08.02 Wsparcie terytorialne obszarów miejskich – ZIT.

Poniżej przedstawiono zagadnienia finansowe dotyczące planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających, bez których wizja rewitalizacji obszaru zdegradowanego nie ma szans na realizację.

Tabela 45 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań **podstawowych** Programu Rewitalizacji

Źródła finansowania								
Lp	Nazwa projektu	Beneficjent	Szacowany koszt całkowity	Środki unijne	budżet gminy	budżet państwa	środki prywatne i inne	Program
1	Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), MOPS, Ośrodek Kultury, Gmina Bytom Odrzański (partnerzy do realizacji projektu)	60 000,00	45 000,00	15 000,00	0,00	0,00	FEWL 2021-2027 w ramach LGD lub FIO
2	Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – Centrum Integracji Społecznej	OWES, Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), MOPS, Gmina Bytom Odrzański (partnerzy do realizacji projektu)	750 000,00	712 500,00	37 500,00	0,00	0,00	FEWL 2021-2027 (EFS)
3	Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – spółdzielnia socjalna	Organizacje Pozarządowe, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, OPS, Gmina Bytom Odrzański, Powiat Nowosolski	160 000,00	152 000,00	0,00	0,00	8 000,00	FEWL 2021-2027 (EFS)
4	Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap V	Gmina Bytom Odrzański, Wspólnoty mieszkaniowe, Parafia Rzymsko – Katolicka w Bytomiu Odrzańskim, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Bytomiu Odrzańskim, podmioty prywatne.	70 000 000,00	59 500 000,00	4 900 000,00	0,00	5 600 000,00	FEWL 2021-2027 (EFRR); FENiKS 2021-2027 (EFRR)
5	Rozbudowa budynku domu kultury wraz ze zwiększeniem dostępności do usług kulturalnych, w tym za pośrednictwem Internetu	Gmina Bytom Odrzański, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Bytomiu Odrzańskim.	15 000 000,00	10 000 000,00	2 250 000,00	2 750 000,00	0,00	środki Ministra Kultury (Infrastruktura Domów Kultury); FEWL 2021-2027 (EFRR)
6	Rewitalizacja parków, skwerów, i terenów zielonych z nadaniem nowych funkcji społecznych w/w obiektom	Gmina Bytom Odrzański	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00	FEWL 2021-2027 (EFRR)

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

7	Zwiększenie powierzchni obszarów zieleni miejskiej	Gmina Bytom Odrzański.	5 000 000,00	4 250 000,00	750 000,00	0,00	0,00	FENIKS 2021-2027
		SUMA	100 970 000,00	83 159 500,00	9 452 500,00	2 750 000,00	5 608 000,00	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 46 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań **uzupełniających** Programu Rewitalizacji

Źródła finansowania								
Lp	Nazwa projektu	Beneficjent	Szacowany koszt całkowity	Środki unijne	budżet gminy	budżet państwa	środki prywatne i inne	Program
1	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków, w tym budynków mieszkalnych – inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków oraz w tkankę urbanistyczną gminy, przywracająca dawną świetność istniejącej zabudowie i porządkującą przyległy teren	Gmina Bytom Odrzański, Powiat Nowosolski, jednostki organizacyjne JST, Instytucje publiczne, wspólnoty, spółdzielnie, podmioty prywatne	4 000 000,00	2 550 000,00	150 000,00	1 000 000,00	300 000,00	FEWL 2021-2027; Programy NFOŚiGW
2	Rewitalizacja obiektów sakralnych (kościół, cmentarz) i nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych i kulturowych	Związki Wyznaniowe, Gmina Bytom Odrzański	4 000 000,00	3 400 000,00	300 000,00	0,00	300 000,00	FENIKS 2021-2027 (EFRR)
3	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji	Gmina Bytom Odrzański	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

4	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości.	Gmina Bytom Odrzański, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Szkoła Podstawowa w Bytomiu Odrzańskim, Związki Wyznaniowe, Organizacje Pozarządowe	700 000,00	300 000,00	70 000,00	300 000,00	30 000,00	tym środki UE (FEWL w ramach LGD, EFS), środki FIO, dotacje NFOŚiGW, Ministra Kultury, Ministra Sportu, fundacje korporacyjne (banki itp.), działania partnerskie z innymi gminami znad Odr
		SUMA	8 700 000,00	6 250 000,00	520 000,00	1 300 000,00	630 000,00	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 47 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań **podstawowych** Programu Rewitalizacji – **harmonogram**

Okres realizacji										
Lp	Nazwa projektu	Beneficjent	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	SUMA
1	Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), MOPS, Ośrodek Kultury, Gmina Bytom Odrzański (partnerzy do realizacji projektu)	0	12 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10000	8000	60 000,00
2	Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – Centrum Integracji Społecznej	OWES, Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), MOPS, Gmina Bytom Odrzański (partnerzy do realizacji projektu)	0	0	150 000,00	150 000,00	150 000,00	150 000,00	150 000,00	750 000,00

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

3	Wdrożenia narzędzi ekonomii społecznej – spółdzielnia socjalna	Organizacje Pozarządowe, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, OPS, Gmina Bytom Odrzański, Powiat Nowosolski	0,00	0,00	0,00	55 000,00	55 000,00	50 000,00	0,00	160 000,00
4	Rewitalizacja Gminy Bytom Odrzański – etap V	Gmina Bytom Odrzański, Wspólnoty mieszkaniowe, Parafia Rzymsko – Katolicka w Bytomiu Odrzańskim, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Bytomiu Odrzańskim, podmioty prywatne.	200 000,00	1 300 000,00	13 700 000,00	13 700 000,00	13 700 000,00	13 700 000,00	13 700 000,00	70 000 000,00
5	Rozbudowa budynku domu kultury wraz ze zwiększeniem dostępności do usług kulturalnych, w tym za pośrednictwem Internetu	Gmina Bytom Odrzański, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Bytomiu Odrzańskim.	0,00	0,00	1 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00	3 000 000,00	15 000 000,00
6	Rewitalizacja parków, skwerów, i terenów zielonych z nadaniem nowych funkcji społecznych w/w obiektom	Gmina Bytom Odrzański	50 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	1 450 000,00	10 000 000,00
7	Zwiększenie powierzchni obszarów zieleni miejskiej	Gmina Bytom Odrzański.	0,00	500 000,00	1 500 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	5 000 000,00
		SUMA	250000	3312000	18360000	19915000	20415000	20410000	18308000	100 970 000,00

Źródło: opracowanie własne

Tabela 48 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań **uzupełniających** Programu Rewitalizacji - **harmonogram**

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Okres realizacji										
L p	Nazwa projektu	Beneficjent	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	SUMA
1	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków, w tym budynków mieszkalnych – inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków oraz w tkankę urbanistyczną gminy, przywracająca dawną świetność istniejącej zabudowie i porządkującą przyległy teren	Gmina Bytom Odrzański, Powiat Nowosolski, jednostki organizacyjne JST, Instytucje publiczne, wspólnoty, spółdzielnie, podmioty prywatne	100000	750 000,00	750 000,00	750 000,00	750 000,00	750 000,00	150000	4 000 000,00
2	Rewitalizacja obiektów sakralnych (kościół, cmentarz) i nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych i kulturowych	Związki Wyznaniowe, Gmina Bytom Odrzański	100000	750000	750 000,00	750 000,00	750 000,00	750 000,00	150 000,00	4 000 000,00
3	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzować	Gmina Bytom Odrzański		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

	nie procesu rewitalizacji									
4	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości.	Gmina Bytom Odrzański, Miejsko- Gminny Ośrodek Kultury, Szkoła Podstawow a w Bytomiu Odrzańskim , Związki Wyznaniow e, Organizacje Pozarządow e	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	700 000,00
		SUMA	300 000,0 0 \	1 600 000, 00	1 600 000,00	1 600 000,00	1 600 000,00	1 600 000,00	400 000,00	8 700 000,00

Źródło: opracowanie własne

12. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji w Gminie Bytom Odrzański na każdym jego etapie (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). W proces rewitalizacji zostały włączone wszystkie grupy interesariuszy (w szczególności społeczność obszarów rewitalizacji, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, ponadto grupy osób zagrożonych wykluczeniem wspólnoty, seniorzy i młodzież). Władze lokalne w toku działań partycypacyjnych umożliwiły interesariuszom współdecydowanie w zakresie prowadzonych działań rewitalizacyjnych oraz dzięki powołaniu Komitetu Rewitalizacji, którego członkami są przedstawiciele poszczególnych interesariuszy, co zapewni kontrolę obywatelską na etapie wdrażania i ewaluacji Programu Rewitalizacji.

W toku działań partycypacyjnych mieszkańcy i poszczególne grupy interesariuszy (m.in. niepełnosprawni, wspólnoty, przedsiębiorcy, NGO, seniorzy, młodzież, zagrożeni wykluczeniem) uczestniczyli we wszystkich etapach działań rewitalizacyjnych, od diagnozy, programowania, wdrażania po monitoring i ewaluację.

Cykl działań partycypacyjnych dla zidentyfikowanych grup był realizowany przed opracowaniem szczegółowych koncepcji działań merytorycznych (diagnoza), w trakcie ich opracowywania (pomysły, konsultacje), realizacji (monitoring i aktualizacja) oraz po zakończeniu (ocena i ewaluacja). Dla uzyskania pełnego obrazu potrzeb i oczekiwań mieszkańców i grup interesariuszy zostały zastosowane różne narzędzia partycypacji.

12.1. Partycypacja na etapie diagnozy

Poszczególne elementy zrealizowanych działań partycypacyjnych:

- 1) spacerzy badawcze,
- 2) wywiady,
- 3) punkt konsultacyjny.

Podczas spacerów badawczych pracowano nad twórczym postrzeganiem swojego obszaru zamieszkania, sposobów dostrzegania potencjałów w zdegradowanej tkance. Ich celem była również integracja uczestników, zbadanie jak uczestnicy postrzegają swoje miasto, pogłębienie ich wiedzy na temat rewitalizacji, ustalenie uwarunkowań, możliwości i barier w rewitalizacji Bytomia Odrzańskiego, szczególnie w zakresie spraw społecznych. Uczestnicy przedstawili ze swojej perspektywy trudności, jakie mogą wystąpić w obszarze spraw społecznych, gospodarce oraz turystyce. Starano się też określić, co to znaczy być liderem lokalnym, jakie obowiązki spoczywają

na liderach oraz co to jest współpraca. Określono m.in., że naturalnymi liderami na terenie gminy Bytom Odrzański są wszyscy reprezentanci organizacji pozarządowych, JST, klubów sportowych.

1) Spacerы badawcze:

Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w tworzenie lokalnych dokumentów strategicznych wymaga wykorzystania różnorodnych narzędzi partycypacyjnych. Podczas tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański przeprowadzone zostały spacerы badawcze dla różnych grup interesariuszy.

- **24.06.2024 r.**

Spacer odbył się głównymi ulicami Bytomia Odrzańskiego. Celem spaceru było zdefiniowanie zasobów i deficytów miasta oraz charakterystyka lokalnej działalności gospodarczej. Podczas spaceru na podstawie wcześniejszych wywiadów z mieszkańcami animator kierował się w miejsca, które były wspomniane w kontekście wybranego celu spaceru badawczego, a także prosił o ukierunkowania przygodnych mieszkańców. Animator nie opierał się na przekazie jednego przewodnika tak, aby nie kierować się jego subiektywną opinią. Jego uczestnicy wskazali miejsca wymagające pilnej interwencji. Ilość lokali usługowych na terenie miasta sugeruje, że zamieszkują w nim ludzie przedsiębiorczy, którzy w odpowiednich warunkach mogliby rozwijać swoje pomysły na prowadzenie biznesu. Poza tym uczestnicy wskazywali na miejsca, które dzięki rewitalizacji mogłyby zyskać nowe funkcje i przyciągnąć turystów.

- **01.07.2024r.**

Spacer odbył się głównymi ulicami Bytomia Odrzańskiego. Celem spaceru było zbadanie zaniedbanych miejsc w obszarze starego miasta. Podczas spaceru na podstawie wcześniejszych wywiadów z mieszkańcami animator kierował się w miejsca, które były wspomniane w kontekście wybranego celu spaceru badawczego, a także prosił o ukierunkowania przygodnych mieszkańców. Animator nie opierał się na przekazie jednego przewodnika tak, aby nie kierować się jego subiektywną opinią. Bytom Odrzański to miasto, w którym jest wiele kontrastów, np. prosperujące firmy w niemal opuszczonych budynkach, wyremontowane kamienice w ciągach z pustostanami. Widoczne są budynki wyraźnie zaniedbane, choć znajdują się w głębi przestrzeni publicznych, uczestnicy spaceru docenili różnicę, która zaszła na tym terenie w ostatnich latach dzięki prowadzonej sukcesywnie rewitalizacji. Wskazali jednak jeszcze wiele elementów wymagających poprawy, które zaburzają ogólny odbiór starówki Bytomia Odrzańskiego, przez co miasto jest odwiedzane przez wciąż zbyt małą liczbę turystów, co ma wpływ na gospodarkę gminy.

2) Wywiady:

Metoda wywiadu wykorzystana została **w lipcu 2024 r.** Badanie pozwoliło poznać perspektywę i opinie mieszkańców nt. rozwoju gminy oraz zagadnień: subiektywnej jakości życia mieszkańców, poczucia tożsamości i więzi społecznych w miejscu stopnia aktywności społecznej i zaangażowania w rozwój lokalny, analizy zasobów i potencjałów, wyrażenia oczekiwań rewitalizacyjnych, wskazania kierunku zmian. W wyniku realizacji siedmiu wywiadów odnotowano szereg propozycji, które mieszkańcy wskazywali jako kierunki zmian rewitalizacyjnych. Natomiast uwagi do diagnozy były tylko cztery, z czego uwzględniono jedną. Zebrane uwagi i zgłoszone propozycje przeanalizowano pod kątem możliwości prawnych i finansowych, a następnie część z nich uwzględniono w niniejszym GPR, jako przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

3) Punkt konsultacyjny

Spotkania indywidualne z mieszkańcami i zbieranie uwag ustnych w Punkcie Konsultacyjnym było możliwe przez cały okres konsultacji w otwartym punkcie konsultacyjnym dla mieszkańców.

Punkt Konsultacyjny mieścił się w siedzibie Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim, w pokoju nr 25, w poniedziałek w okresie trwania konsultacji w godzinach 8.00-9.00 i 14:00 – 16:00. Interesanci przyjmowani byli w okresie trwania konsultacji.

12.2. Partycypacja na etapie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Bytom Odrzański

Gmina po zakończeniu realizacji każdego ustawowo określonego etapu pracy, zgodnie z ustawą informowała społeczeństwo o wynikach prac i poddawała je konsultacjom społecznym.

W ramach tych działań miały miejsce konsultacje w zakresie:

- wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gminy Bytom Odrzański,
- zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Bytom Odrzański
- ostatecznego kształtu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Na etapie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Bytom Odrzański mieszkańcy obszary zdegradowanego i przedstawiciele interesariuszy mogli wyrazić swoją opinię przy pomocy ankiet oraz indywidualnie udając się do działającego na terenie Urzędu Miejskiego punktu konsultacyjnego oraz podczas spacerów studyjnych z ekspertami, podczas których miały miejsce spacer po obszarze zdegradowanym i dyskusja w terenie

mieszkańców z ekspertami i animatorem, odnośnie roli Komitetu, zadań jakie przed nim stoją i kto powinien w nim zasiadać, jak również jakie konkretnie zasady działania mają obowiązywać w przypadku Komitetu Rewitalizacji Gminy Bytom Odrzański.

Spacery odbyły się **dwukrotnie, w dniach od 29.11.2024r. do 03.01.2025r.** Szczegóły konsultacji społecznych zawarto w sprawozdaniach z realizacji konsultacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Bytom Odrzański.

12.2. Partycypacja na etapie tworzenia GPR

Gmina po zakończeniu realizacji każdego ustawowo określonego etapu pracy, zgodnie z ustawą informowała społeczeństwo o wynikach prac i poddawała je konsultacjom społecznym. W ramach tych działań miały miejsce konsultacje w zakresie:

- wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gminy Bytom Odrzański,
- zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Bytom Odrzański
- ostatecznego kształtu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Na etapie tworzenia GPR mieszkańcy gminy Bytom Odrzański mogli wyrazić swoją opinię przy pomocy ankiet oraz indywidualnie udając się do działającego na terenie Urzędu Miejskiego punktu konsultacyjnego oraz podczas spotkania konsultacyjnego, które **odbyło się02.2025 r.** w sali widowiskowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Bytomiu Odrzański.

Szczegóły konsultacji społecznych zawarto w sprawozdaniach z realizacji konsultacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Bytom Odrzański.

Konsultacje społeczne miały miejsce z zastosowaniem przejrzystych metod ich przeprowadzania, zgodnie z wymogami ustawowymi, co zapewniły wymagany udział społeczności lokalnych w procesie opracowania i następnie będzie miało miejsce w procesie wdrażania GPR.

12.3. Partycypacja na etapie wdrażania GPR

Na etapie wdrażania GPR planowane są następujące formy partycypacji:

- 1) działalność Komitetu Rewitalizacji – powołanie oraz aktywne uczestnictwo KR w procesie rewitalizacji, w tym cykliczne, co najmniej raz na rok (w razie potrzeby częściej) – spotkania Zespołu Rewitalizacji z Komitetem Rewitalizacji,

- 2) organizacja cyklicznych (co najmniej raz w roku) spotkań z mieszkańcami i interesariuszami w sprawie podejmowanych działań rewitalizacyjnych,
- 3) organizacje konsultacji społecznych, poprzez spotkania z mieszkańcami i interesariuszami, zawieszeniem materiału informacyjnego na stronie internetowej urzędu i udostępnienie w miejscu wraz z wyznaczeniem terminu – każdorazowo przy podejmowaniu kluczowych decyzji w sprawie podejmowanych działań rewitalizacyjnych,
- 4) ujęcie w GPR przedsięwzięć o charakterze partycypacyjnym.

12.4. Partycypacja na etapie monitoringu i ewaluacji działań

- W trakcie monitoringu zasada partycypacji będzie realizowana poprzez: cykliczne, co najmniej raz w roku, spotkania Zespołu Rewitalizacji z Komitetem Rewitalizacji celem przeprowadzenia monitoringu i z udziałem członków Komitetu.
- Stosowanie metod i technik monitoringu umożliwiających aktywny udział interesariuszy (np. wywiady, spacer studyjny, warsztaty).
- Informowanie mieszkańców i interesariuszy o podjętych działaniach poprzez przekazanie do wiadomości raportu z monitoringu poprzez stronę internetową urzędu i udostępnienie w sposób zwyczajowo przyjęty.

Wymóg partycypacji zostanie zrealizowany na etapie ewaluacji GPR poprzez:

- Spotkania Zespołu Rewitalizacji z Komitetem Rewitalizacji celem przeprowadzenia ewaluacji z udziałem członków Komitetu – przeprowadzane dwukrotnie w okresie realizacji GPR (2024-2030) w tym: ewaluacja śródkresowa (w 2027) oraz ewaluacja na koniec realizacji GPR (2030).
- Realizacja działań ewaluacyjnych przy udziale społeczeństwa dwukrotnie w okresie realizacji GPR (2024-2030) z wykorzystaniem, np. konsultacji społecznych.
- Informowanie mieszkańców i interesariuszy o wynikach ewaluacji poprzez zamieszczenie raportu z ewaluacji na stronie internetowej urzędu i udostępnienie w sposób zwyczajowo przyjęty.

13. System wdrażania programu rewitalizacji i sposób zarządzania tym procesem

Zarządzanie procesem rewitalizacji ma na celu takie sterowanie działaniami, by możliwe było wyprowadzenie obszaru ze stanu degradacji, a tym samym poprawa jakości życia jego mieszkańców, przy zaangażowaniu różnych podmiotów i środków finansowych czy rzeczowych.

W Gminie Bytom Odrzański zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania Programem Rewitalizacji, który pozwala na zaangażowanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

W Gminie Bytom Odrzański proces wdrażania Programu realizują pracownicy Gminy Bytom Odrzański. W celu realizacji projektu zostało powołane Zespół ds. Rewitalizacji odpowiedzialne za poprawne wdrożenie i monitoring działań zapisanych w Programie Rewitalizacji Gminy Bytom Odrzański na lata 2024-2030.

Zespół ds. Rewitalizacji jest odpowiedzialny w szczególności za:

- współpracę z Komitetem Rewitalizacji,
- współpracę z wydziałami urzędu i jednostkami podległymi w gminie, interesariuszami rewitalizacji oraz z ekspertami zewnętrznymi,
- nadzór nad wszystkimi przyjętymi zadaniami w ramach opracowania i wdrażania Programu Rewitalizacji,
- sporządzanie raportów (1raz / rok) z działalności Zespołu,
- organizację konkursów/ zamówień publicznych,
- nadzór nad realizacją zleceń,
- prowadzenie komunikacji w procesie rewitalizacji,
- realizację monitoringu i ewaluacji,
- składanie sprawozdań Radzie Miejskiej w ramach działań monitoringowych na zakończenie kadencji Rady.

Nad Zespołem ds. Rewitalizacji sprawuje nadzór Burmistrz, który podejmuje decyzje strategiczne. Pracami Zespołu ds. Rewitalizacji kieruje Zastępca Burmistrza (z doświadczeniem w zakresie rewitalizacji oraz realizacji projektów dofinansowanych z UE).

W skład biura wchodzi również:

- Inspektor ds. Zamówień Publicznych,
- Inspektor ds. inwestycji.

Po przyjęciu GPR Zespół ds. Rewitalizacji na pierwszym posiedzeniu wskazuje opiekunów poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pracami Zespołu kieruje Przewodniczący, którym jest Zastępca Burmistrza, a w przypadku jego nieobecności osoba przez niego upoważniona. Do zadań Przewodniczącego należy w szczególności:

- 1) zwoływanie i prowadzenie posiedzeń Zespołu,
- 2) dokonywanie podziału prac pomiędzy poszczególnych członków Zespołu.

Każdy opiekun poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zobowiązany do:

- 1) gromadzenia danych do monitoringu i ewaluacji w zakresie realizacji poszczególnych przedsięwzięć oraz realizacji celów GPR zgodnie z kartami przedsięwzięć i wskaźników realizacji poszczególnych zadań,
- 2) dokonywania w sprawozdaniach okresowych wstępnej, opisowej oceny stopnia realizacji poszczególnych przedsięwzięć,
- 3) przekazywania do Zastępcy Burmistrza sprawozdań, zgodnie z wzorem określonym poniżej.
- 4) inicjowanie współpracy z właściwymi podmiotami i interesariuszami w zakresie realizacji poszczególnych przedsięwzięć, zgodnie z przypisanym zadaniem.
- 5) udzielania odpowiedzi na pytania radnych oraz interesariuszy/mieszkańców w zakresie realizacji założeń poszczególnych przedsięwzięć i celów GPR.

Posiedzenie Zespołu odbywa się co najmniej raz w roku przed sporządzeniem zbiorczego raportu z monitoringu i ewaluacji w terminie od 01.02 – do 01.03. W zależności od potrzeb posiedzenie Zespołu może być zwołane w każdym czasie z inicjatywy Przewodniczącego lub na wniosek członka Zespołu. Zespół podejmuje decyzje w zakresie swoich zadań w trybie głosowania jawnego, zwykłą większością głosów. W przypadku równej liczby głosów decydujące znaczenie ma głos Przewodniczącego Zespołu. Ustalenia, oceny, opinie i rekomendacje Zespołu zawarte są w protokole z posiedzenia Zespołu podpisanym przez przewodniczącego Zespołu, a w razie jego nieobecności przez Koordynatora.

Wzór tabeli sprawozdawczej do monitoringu i ewaluacji:

Cel główny	Kierunek działania	Przedsięwzięcie	opis tego co osiągnięto/ wskaźnik	źródło danych	dodatkowe informacje

W celu prawidłowego wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Bytom Odrzański na lata 2024-2030 zostanie powołany uchwałą Rady Miejskiej Bytom Odrzański „Komitet Rewitalizacji”, którego członkowie wybrani zostaną wg odrębnie opracowanej, skonsultowanej z mieszkańcami obszaru rewitalizacji i ogłoszonej publicznie procedury.

Do zadań Komitetu będzie należeć należy:

- zgłaszanie propozycji rozwiązań/ działań rewitalizacyjnych,

- opiniowanie działań partycypacyjnych i rewitalizacyjnych,
- udział w monitoringu i ewaluacji programu,
- informowanie mieszkańców (wsparcie dla Gminy w jej działaniach na rzecz zachęcania wszystkich podmiotów do możliwie szerokiego uczestnictwa w działaniach rewitalizacyjnych).

Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie Programu rewitalizacji wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

14. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

W celu zapewnienia należytej prawidłowości w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji konieczne jest zastosowanie systemu monitorowania postępów. Monitorowanie polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Analiza danych ilościowych i jakościowych umożliwi odpowiednio wczesne wykrywanie niezgodności, a także umożliwi prewencję możliwych do przewidzenia komplikacji. Wyróżnić można dwie formy monitoringu, które znajdą zastosowanie w ocenie realizacji założeń niniejszego dokumentu. Monitoring rzeczowy polegać będzie na bieżącej inspekcji przeprowadzanych w danym czasie inwestycji, pozyskiwaniu informacji o postępach w ich realizacji, w tym osiągniętych wskaźnikach produktu i rezultatu oraz zapewnieniu zgodności z założeniami Gminnego Programu Rewitalizacji. Monitoring finansowy z kolei umożliwi kontrolę finansowych aspektów inwestycji w oparciu o plan finansowy programu. Poszczególne inwestycje będą objęte jednakowym systemem monitoringu. Dokonywany będzie monitoring poszczególnych projektów oraz realizacja założeń Gminnego Programu Rewitalizacji w postaci sprawozdań rocznych.

Za opracowanie sprawozdań odpowiedzialni są opiekunowie przedsięwzięć (por. rozdz. 13). Przygotowane przez nich sprawozdania przekazywane są Przewodniczącemu Zespołu, który zobowiązany będzie do przygotowania sprawozdania zbiorczego – zgodnie z opisem w rozdziale 13 system wdrażania programu rewitalizacji i sposób zarządzania tym procesem.

Zgodnie z zapisami w rozdziale 13 – każde przedsięwzięcie będzie miało przydzielonego opiekuna odpowiedzialnego za monitoring jego realizacji. Natomiast podmioty realizujące poszczególne przedsięwzięcia wskazane są w poszczególnych kartach zadań (rozdział 8 i 9). W kartach zadań wskazane są również wskaźniki monitoringu (w podziale na produkty i rezultaty).

Coroczna ocena realizacji programu będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku

stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji wymaga zmiany Burmistrz wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę dołączając opinię Komitetu Rewitalizacji.

Monitoring Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzony będzie na poziomie:

- celów GPR,
- kierunków działań
- przedsięwzięć
- wskaźników odnośnie poszczególnych przedsięwzięć.

Ewaluacja GPR będzie realizowana dwukrotnie: śródkresowa (w 2026) i końcowa (w 2030 r.). Ewaluacja będzie realizowana przez Zespół ds. rewitalizacji, będzie też opiniowana przez Komitet Rewitalizacji.

W ramach ewaluacji zostanie przeprowadzona diagnoza – w oparciu o te same techniki, jak również kryteria i wskaźniki, jakie były zastosowane przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (szczegółowo opisane w rozdziale 4 Diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych dostępnej w Biuletynie Informacji Publicznej gminy Bytom Odrzański.

Ewaluację przeprowadza Zespół ds. Rewitalizacji, przy czym każdy członek zespołu odpowiedzialny będzie za obszar właściwy dla obszaru działalności wydziału Urzędu Miejskiego/ jednostki organizacyjnej gminy jakiej jest przedstawicielem.

Aktualizacji programu dokonuje Rada Miejska na wniosek Burmistrza Bytomia Odrzańskiego na podstawie wyników monitoringu lub ewaluacji śródkresowej po uzyskaniu akceptacji Komitetu Rewitalizacji i przeprowadzeniu konsultacji społecznych.

Ponadto możliwa jest zmiana GPR na pisemny wniosek co najmniej 20 mieszkańców Gminy Bytom Odrzański lub Komitetu Rewitalizacji, skierowany do Burmistrza Bytomia Odrzańskiego.

Istotną kwestią jest, aby proces monitoringu i ewaluacji pozwalał zidentyfikować bariery realizacji programu natury formalnej, ekonomicznej, gospodarczej, tożsamościowej, mentalnej, czy też wynikające z przekonań społeczności lokalnej. Za monitoring, ewaluację oraz informowanie mieszkańców odpowiedzialny będzie Zespół ds. Rewitalizacji, Komitet Rewitalizacji będzie opiniował poszczególne działania, dzięki czemu dostęp do procesu monitorowania oraz odrębnie ewaluacji będą mieli interesariusze, przedstawiciele różnych środowisk, w tym: mieszkańcy, przedstawiciele instytucji publicznych, NGO, wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorców, lokalnych ekspertów, radnych i inni.

Wdrażanie monitoringu i ewaluacji.

- 1) System monitoringu i ewaluacji wdrażania GPR zakłada, że każde z przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma przypisanego opiekuna, którego zadaniem jest zbieranie danych

niezbędnych do oceny realizacji GPR oraz przekazywanie do koordynatora GPR rocznych sprawozdań zgodnie z wzorem określonym w rozdziale 13 (wzór tabeli sprawozdawczej) i według harmonogramu przedstawionego poniżej.

- 2) Przewodniczący Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie uzyskanych informacji od opiekunów poszczególnych przedsięwzięć i protokołu Zespołu, sporządza pisemny raport opisujący wdrażanie GPR i przekazuje do Burmistrza według harmonogramu.
- 3) Na podstawie raportu Burmistrz podejmuje decyzję o aktualizacji GPR, bądź o kontynuowaniu realizacji bieżących założeń GPR.
- 4) Raport z realizacji GPR zostaje również przekazany w pierwszym kwartale po roku sprawozdawczym Radzie Miejskiej.
- 5) Zakłada się, że najważniejsze informacje związane z raportem z monitoringu i ewaluacji GPR zostaną umieszczone na stronie internetowej gminy i w BIP-ie.

Harmonogram – Kamienie milowe procesu monitoringu i ewaluacji:

- 1) Monitoring (sprawozdanie opiekunów do koordynatora GPR) – 30 styczeń 2026, 2027, 2028, 2029, 2030.
- 2) Raport z monitoringu (raport Przewodniczącego Zespołu dla Burmistrza) – 31 marzec 2026, 2027, 2028, 2029, 2030.
- 3) Raport z monitoringu (raport Przewodniczącego Zespołu dla Rady Miejskiej) – 30 kwiecień 2026, 2027, 2028, 2029, 2030.
- 4) Ewaluacja (sprawozdanie Przewodniczącego Zespołu do Burmistrza) – 31 marzec 2027, 2030.
- 5) Raport z ewaluacji (sprawozdanie Przewodniczącego dla Rady Miejskiej) – 30 kwiecień 2027, 2030.

13. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach Rady Miejskiej w Bytomiu Odrzańskim.

13.1 określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne w ramach przedmiotowego Gminnego Programu Rewitalizacji nie wpływają na konieczność zmian w uchwałach odnoszących się do wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 459 ze zm.).

13.2 określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 – dotyczy uchwały powołującej Komitet Rewitalizacji.

W związku z tym, iż Komitet Rewitalizacji nie został powołany przed przyjęciem GPRu do wdrażania nie ma podstaw do wprowadzania takich zmian. Uchwalone Zasady funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji są obowiązujące na etapie wdrożenia GPR.

14. Wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania

Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Bytom Odrzański nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR), o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji. Jednak możliwość ustanowienia SSR na okres nie dłuższy niż 10 lat pozostaje jednocześnie jako opcja, która może zostać zrealizowana w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, o ile występują czynniki potwierdzające zasadność tej decyzji w kontekście optymalnego wykorzystania jej narzędzi. W takiej sytuacji, zgodnie z dyspozycją ww. ustawy, ustanowienie SSR wraz ze szczegółowym zakresem jej regulacji będzie przedmiotem odrębnej uchwały Rady Miejskiej w Bytomiu Odrzańskim, która zostanie podjęta na wniosek Burmistrza Bytomia Odrzańskiego.

15. Wskazanie sposobu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

- **Zakres niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,**

W związku z tym, iż planowane w ramach przedmiotowego Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024-2030 nie wymagają zmian w aktualnym **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy** nie będzie konieczności dokonywania takich zmian. SUIKZP zostanie w 2026r. zastąpione ogólnym planem zagospodarowania przestrzennego. Gmina już przystąpiła do opracowania OPZP.

- **Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany,**

Planowane w ramach przedmiotowego Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024-2030 działania nie wymagają posiadania planu miejscowego – **może go zastąpić decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzja o warunkach zabudowy**. Nie ma zatem konieczności uchwalania albo zmiany istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

- **Wskazanie konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu;**

W związku z wdrożeniem działań w ramach przedmiotowego Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024-2030 nie będzie konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37 f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Spis załączników:

Załącznik 1 Mapa kierunków zmian funkcjonalno-przestrzennych w obszarze rewitalizacji w skali 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej.